

Koncepcja Rozwoju Turystyki

na obszarze LGD Korona Sądecka

Nowy Sącz, wrzesień 2011

01. Wprowadzenie	3
02. Diagnoza potencjału turystycznego na obszarze objętym działaniem LGD Korona Sądecka	4
03. Cele koncepcji rozwoju turystyki	15
04. Grupy docelowe działań objętych koncepcją rozwoju turystyki	18
05. Zarządzanie informacją	22
06. Rozwój agroturystyki w Polsce – ogólna charakterystyka	26
07. Podstawy prawne działalności w gospodarstwach agroturystycznych – wybrane przepisy	34
08. Analiza obecnej oferty gospodarstw agroturystycznych na obszarze objętym działaniem LGD Korona Sądecka	40
09. Rozwój oferty gospodarstw agroturystycznych - propozycje	45
10. Promocja oferty gospodarstw agroturystycznych	52
11. Relacje LGD Korona Sądecka z gospodarstwami agroturystycznymi	62
12. Streszczenie	66
13. Załączniki	71

01. Wprowadzenie

Celem niniejszego opracowania jest prezentacja koncepcji rozwoju turystyki na obszarze trzech gmin: Chełmiec, Grybów i Kamionka Wielka – na terenie objętym działaniem LGD Korona Sądecka. Potrzeba niniejszego opracowania wynika z Lokalnej Strategii Rozwoju. Zaprezentowane propozycje rozwiązań są spójne z innymi dokumentami strategicznymi obowiązującymi na terenie wymienionych powyżej gmin.

Opracowanie składa się z 11 rozdziałów oraz niniejszego wprowadzenia. W trakcie prac nad dokumentem przeprowadzono diagnozę potencjału turystycznego na obszarze objętym działaniem LGD Korona Sądecka. Wnioski przedstawiono w rozdziale 3. Ponadto dokonano identyfikacji obecnej oferty turystyczno rekreacyjnej oraz kulturalnej. Kluczowe jej elementy wykazano w opracowaniu. Na podstawie przeprowadzonej diagnozy wskazano cele jakie należy osiągnąć dla rozwoju turystyki. W dalszej części dokumentu wskazano i scharakteryzowano grupy docelowe działań objętych koncepcją rozwoju turystyki, a także zawarto propozycje działań mających na celu efektywniejsze zarządzanie informacją m.in. turystyczną.

Rozdział 7 zawiera ogólną charakterystykę rozwoju agroturystyki w Polsce. Następnie zaprezentowano podstawy prawne działalności gospodarstw agroturystycznych oraz analizę obecnej oferty gospodarstw agroturystycznych na obszarze objętym działaniem LGD Korona Sądecka. Wnioski z tej analizy użyteczne były przy redagowaniu propozycji działań mających na celu rozwój ww oferty.

Istotną częścią opracowania jest rozdział 11, w którym wskazano sposoby promocji omawianych gospodarstw agroturystycznych. Rozwinięciem tego obszaru jest rozdział poświęcony relacjom LGD Korona Sądecka z gospodarstwami agroturystycznymi.

Przy opracowywaniu niniejszego dokumentu korzystano zarówno ze źródeł pierwotnych, jak i wtórnych. Informacje ze źródeł pierwotnych pochodziły od pracowników urzędów gmin, pracowników LGD oraz mieszkańców tego terenu.

02. Diagnoza potencjału turystycznego na obszarze objętym działaniem LGD Korona Sądecka- wnioski

W oparciu o przeprowadzoną analizę informacji ze źródeł pierwotnych i wtórnych (wewnętrznych i zewnętrznych) oraz informacje pozyskane podczas prowadzonych konsultacji w gminach: Chelmiec, Grybów i Kamionka Wielka opracowano zestawienie kluczowych mocnych i słabych stron dla obszaru objętego Koncepcją Rozwoju Turystyki obszaru LGD Korona Sądecka. Ponadto zwrócono uwagę na kluczowe szanse i zagrożenia dla rozwoju turystyki na analizowanym obszarze.

2.1 Diagnoza obszaru objętego Koncepcją Rozwoju Turystyki

„+”

- walory krajobrazowe umożliwiające rozwój turystyki pieszej, rowerowej, konnej, a także agroturystyki,
- unikatowe obszary przyrodnicze,
- usytuowanie gmin objętych Koncepcją Rozwoju Turystyki w sąsiedztwie Nowego Sącza (stosunkowo niedaleko od Krynicy Zdroju),
- powstanie LGD Korona Sądecka,
- promocja gmin i ich oferty kulturalnej przez LGD Korona Sądecka,
- możliwość szerokiego wykorzystania rekreacyjnego doliny rzek: Białej, Dunajca i Kamienicy,
- działalność lokalnych zespołów artystycznych,
- obecna oferta (np. Szlak Architektury Drewnianej, Karpacki Szlak Rowerowy, Międzykulturowy Szlak Turystyczny Pogranicza Polsko-Słowackiego, Szlak tradycyjnego Rzemiosła).

„-”

- słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna,
- relatywnie mała liczba turystów odwiedzających rejon (objęty niniejszą koncepcją),
- brak kompleksowej oferty turystycznej na obszarze objętym Koncepcją Rozwoju Turystyki,
- relatywnie mały stopień integracji różnych środowisk związanych z turystyką,
- brak spójnej długookresowej strategii promocji Sądecczyzny,
- słabe skomunikowanie Sądecczyzny z innymi regionami Polski (dotyczy to zarówno infrastruktury drogowej, jak i kolejowej),
- warunki atmosferyczne („niepewność w zakresie pogody”),
- relatywnie niski poziom rozwoju produktów regionalnych,
- ilość i jakość obiektów oraz urządzeń do uprawiania sportów zimowych i innych form rekreacji otwartej,
- relatywnie duże rozproszenie gmin objętych niniejszą Koncepcją Rozwoju Turystyki,
- poziom wydatków na rozwój oferty turystycznej w gminach objętych
- relatywnie niewielka liczba zarejestrowanych gospodarstw agroturystycznych,
- słaba promocja oferty agroturystycznej na analizowanym terenie,
- brak bazy informacji turystycznej.

2.2 Diagnoza otoczenia

„+”

- wzrost zainteresowania turystyką – rozwój rekreacji, turystyki i agroturystyki,
- upowszechnienie zainteresowania obszarami przyrodniczymi dla celów naukowo-dydaktycznych, turystyczno-poznawczych i innych,
- możliwość korzystania z funduszy UE,
- transfer know – how i nowych technologii z innych krajów,
- niższe niż przeciętne w kraju koszty pracy,
- zapotrzebowanie na regionalne, ekologiczne produkty,
- wzrost zainteresowania nowymi, interesującymi formami spędzania wolnego czasu,
- szanse na rozwój infrastruktury drogowej (m.in. droga Brzesko – Muszynka oraz Nowy Targ - Gorlice),
- rozwój gospodarczy Polski – wzrost zamożności potencjalnych turystów mogących korzystać z oferty miejscowości objętych Koncepcją Rozwoju Turystyki.

„-”

- dynamiczny rozwój infrastruktury turystycznej na Słowacji (tereny przygraniczne),
- koniunktura gospodarcza w Europie, która w efekcie może przełożyć się również na nastroje w Polsce.

2.3 Identyfikacja obecnej oferty turystyczno rekreacyjnej oraz kulturalnej na obszarze objętym działaniem LGD Korona Sądecka¹

W niniejszym podrozdziale wymienione zostały jedynie kluczowe elementy oferty turystyczno rekreacyjnej oraz kulturalnej na obszarze objętych działaniem LGD Korona Sądecka. Zwrócono uwagę na turystykę pieszą (w tym trasy przyrodnicze) i rowerową, sporty zimowe, a także ofertę kulturalną która może stanowić istotne wzmocnienie oferty turystycznej rejonu. W podrozdziale wymieniono imprezy/ wydarzenia kulturalne, sportowe i turystyczno-rekreacyjne jakie odbywają się na terenie analizowanych „trzech gmin” (z różną częstotliwością).

2.3.1 Turystyka piesza (w tym trasy przyrodnicze):

- (gmina Grybów) Szlaki na Jaworze (Grybów - Jaworze 882 m n.p.m., szlak zielony, czas przejścia 3 godziny; Ptaszkowa - Jaworze 882 m n.p.m. szlak niebieski, czas przejścia 2 godziny).
- (gmina Kamionka Wielka) szlak żółty prowadzi od stacji kolejowej w Jamnicy na południe gminy. Przecina rzekę Kamionkę, a następnie biegnie wzgórzem, oddzielającym tę rzekę od Kamienicy Nawojowskiej. Dalej przejście przez wierzchołek Skalnika (672m n.p.m.). Z Jamnicy ten odcinek szlaku żółtego pokonuje się w 3-3,5 godziny. Z Czereśli zejście w kierunku wschodnim do granic gminy, gdzie biegnie szlak niebieski. Dalej szlak prowadzi do Florynki, dokąd dochodzi się w ciągu 2 godzin.
- (gmina Kamionka Wielka) szlak niebieski prowadzi z Krynicy przez Kamionkę do Nowego Sącza. W granicach gminy Kamionka przypada tylko niewielki jego odcinek skrzyżowania z żółtym szlakiem poprzez Górę Wojenną (1794m n.p.m.) do drogi Kamionka Wielka - Florynka pomiędzy Boguszą a Binczarową. Przechodząc przez Binczarową szlak wspina się na najwyższy szczyt wału Jaworzyna równoległego do pasma Czereśli - Jaworze. Odcinek ten można pokonać w ciągu ok. 2 godzin. Z Jaworza skręca w lewo na szczyt Postawnego (981m n.p.m.).
- (gmina Kamionka Wielka) szlak spacerowy zielony zaczyna się koło przystanku autobusowego nad potokiem Jamniczanka na granicy z Kamionką Małą.
- (gmina Kamionka Wielka) szlak spacerowy czerwony prowadzi z Kamionki Wielkiej do szlaku turystycznego żółtego do Popardowej.
- (gmina Grybów) ścieżka przyrodnicza Biała Niżna,
- (gmina Grybów) ścieżka przyrodnicza Ptaszkowa (trasa ścieżki pokrywa się częściowo z trasą osobno oznakowanego szlaku papieskiego. Czas przejścia – około 5 godzin),
- (gmina Grybów) ścieżka przyrodnicza w Stróżach.

Ścieżki krajobrazowo – rekreacyjne (nie utwardzone) - po terenie gminy Chełmiec

- (kolor zielony) z trasy komunikacyjnej do Marcinkowic (skrzyżowanie ulicy Marcinkowickiej z Jagodową) w lewo wzdłuż potoku Chasna do Lasu Chełmieckiego, tam edukacyjną ścieżką przyrodniczą wytyczoną przez nadleśnictwo w Starym Sączu; następnie do zbiegu szlaków zielonego i czerwonego wytyczonych przez PTT, tam istnieją dwa warianty dalszej drogi:

¹ Identyfikacja obecnej oferty turystyczno rekreacyjnej oraz kulturowej na obszarze objętym działaniem LGD Korona Sądecka została przeprowadzona m.in. w oparciu o następujące źródła informacji: Serwisy internetowe analizowanych gmin, serwis Starostwa Powiatowego w Nowym Sączu, serwisy organizacji branżowych, publikacje na temat Sądeczyny, strategię omawianych gmin. Cennym źródłem informacji były spotkania z przedstawicielami samorządów i mieszkańcami „trzech gmin”.

pierwszy - prowadzi w prawo do Rdziostowa, drugi – w lewo wraz ze szlakiem czerwonym do Marcinkowic lub Klęczan (przez gminę Chełmiec 6 km).

- (kolor żółty) rozpoczyna się na stacji PKP w Marcinkowicach i prowadzi w kierunku północnym nad Jezioro Rożnowskie (ok. 3 godziny). W trakcie wędrowki szlakiem mijamy przysiółek Łazy Marcinkowickie, szczyt Białowodzkiej Góry – 616 m n. p. m. oraz możemy podziwiać piękne widoki: na południe na Litacz, na Zachód na Chełm i dalej na góry Beskidu Wyspowego, na północny – wschód i południowy – wschód na Jezioro Rożnowskie i górujący nad nim masyw Dąbrowskiej Góry. Przy dobrej widoczności widać pasma Beskidu Sądeckiego: Pasma Radziejowej i pasmo Jaworzyny Krynickiej z pierwszoplanową Makowicą. Ku wschodowi piętrzą się Góry Grybowskie: Jodłowa Góra i Chełm. (przez gminę Chełmiec 4 km).
- (kolor czerwony) rozpoczyna się w Zabełczu (podchodząc pod górę z przystanku autobusowego ulicą Zabefecką) biegnie przez Klimkówkę do Bartkowej nad Jeziorem Rożnowskim (ok.6 godzin). Podczas wędrowki mijamy po lewej stronie Dąbrowską Górę – 581m n. p. m. wierzchołek Klimkówki – 512 m n.p.m. Z tego szlaku możemy również podziwiać pasmo Radziejowej i Pasma Jaworzyny Krynickiej.(przez gminę Chełmiec 6 km).
- (kolor niebieski) można na niego natrafić w Piątkowej idąc drogą w kierunku Łęgu. Jest to część szlaku turystycznego: Nowy Sącz , Kamianna, Kopciowa. Do Piątkowej schodzi on z Mużenia – 550m n. p. m., by przy przekraczaniu drogi wspiąć się w górę do dsiedla Pagórek należącego do tej wsi. Z tyłu widoczny jest Chełm i Jaworzyna w paśmie Łososińskim. Podchodząc wyżej widzimy: Turbacz, Modyń, Cichoń, Ostrą, Mogielnicę i Łopień. Mijamy ostatnie gospodarstwo w Piątkowej, po czym droga opada lekko w dół. Na prawo widzimy pasmo Czersli i Jaworza, a z tyłu pasmo Jaworzyny Krynickiej z kulminacją Wierchu nad Kamieniem. Dochodzimy do kościoła w Boguszowej. Dalej wzdłuż granicy gminy mijamy zabudowania wsi Koniuszowa i Mogilno, po czym napotykamy drogę z Paszyna poprzez Mogilno do Korzennej - przez gminę Chełmiec 3km
- Na terenie gminy Chełmiec wyznaczono również kilkanaście innych ścieżek krajobrazowo-rekreacyjnych.

2.3.2 Turystyka rowerowa:

Szlaki rowerowe Sądeckiżnie są bardzo zróżnicowane, a oferta w tym zakresie jest skierowana do różnych grup odbiorców. Dzięki urozmaiconemu ukształtowaniu terenu, jazdy trasami rowerowymi umożliwiają miłośnikom tej formy wypoczynku zwiedzanie ciekawych krajobrazowo terenów. Dominującą cechą atrakcyjności turystycznej miejscowości leżących na obszarze Beskidu Sądeckiego jest górzystość, co stwarza dogodne warunki do uprawiania górskiej turystyki rowerowej.

Trasy rowerowe na analizowanym terenie „trzech gmin” wyróżniają się specyficznymi cechami: prowadzą zróżnicowanym technicznie terenem, w części biegną lasami, przebiegają przez ważne z krajoznawczego punktu widzenia miejsca, są łatwo dostępne. Polecanymi trasami rowerowymi biegnącymi tylko po omawianym terenie, bądź go przecinając są:

- Szlak „Przez Górskie Zdroje”, Nowy Sącz – Kamionka Wielka – Bogusza – Kamianna – Krynica – Muszyna.
- Trasa z Grybowa, Grybów – Maślana Góra (753 m n.p.m.) – Szymbark – Suchy Wierch (643 m n.p.m.) – Ropa – Podchełmie – Grybów. Długość trasy– 39,1 km.
- Trasa rowerowa chełmska - Jezioro Rożnowskie i okolice, Góra Białowodzka – Marcinkowice – Rdziostów – Chełmiec – Nowy Sącz – Januszowa – Librantowa – Klimkówka. Długość trasy– 23 km.

- Trasa rowerowa Łososińska - Jezioro Rożnowskie i okolice, Michalczowa - Łososina Dolna - Rąbkowa - Tabaszowa (470 m n.p.m.) - Znamirowice - Rąbkowa - Just - Białowodzka Góra (616 m n.p.m.) – Marcinkowice. Długość trasy – 27 km.

Karpacki Szlak Rowerowy – projekt realizowany przez Sądecką Organizację Turystyczną i 35 gmin w Małopolsce. Wszystkie trasy mają łącznie długość ok. 800 km. Karpacki Szlak Rowerowy dzieli się na szlak główny i kilka szlaków łącznikowych, m.in.:

- **Sądecki Szlak Rowerowy** przebiega przez Beskid Sądecki. Szlak ten także zaczyna się na granicy kraju, w Muszynie. Prowadzi on przez Tylicz, Polany, Kamianną, Uhryń, Łabową, Maciejową, Nawojową, Kamionkę Wielką, a kończy się w Nowym Sączu, gdzie łączy się ze szlakiem głównym. Szlak ten ma długość 63 km, jest zaliczany do łatwych.
- **Wielokulturowy Szlak Rowerowy** - szlak ten rozpoczyna się w Blechnarce, przy przejściu granicznym ze Stebnicką Hutą. Następnie prowadzi przez Hańczową, Brunary, Florynkę, Wawrzkę, Grybów, Bobową, Ciężkowice i Zakliczyn. Szlak ten według planów ma się zakończyć w Tarnowie. Szlak ten ma długość ok. 120 km, o różnicy wysokości 350 m.
- **Rowerowy Szlak Historycznym Traktem Królewskim** - Szlak ten, nawiązujący do historycznych miejsc pobytu i przejazdu królów, rozpoczyna się w Czorsztynie. Dalej prowadzi przez Niedzicę, Łysą nad Dunajcem, Czerwony Klasztor na Słowacji, Drogę Pienińską, Szczawnicę, Obidzę, Łazy Brzyńskie, Gołkowice, Stary i Nowy Sącz, Zawadę, Mystków, Ptaszkową, Grybów, Stróże, Szalową, Gorlice, Kobylanek, Libuszę. Kończy się w Bieczu. Ma długość ok. 130 km.

Na terenie gminy Grybów pokryta lasami dolina rzeki Białej, umożliwia czynny wypoczynek i zapewnia wiele atrakcji. Obecna infrastruktura komunikacyjna umożliwia uprawianie turystyki rowerowej m.in. na następujących trasach rowerowych:

- Ptaszkowa - Królowa - Bogusza - Binczarowa - Kąclowa - Grybów – Ptaszkowa,
- Grybów - Florynka - Wawrzka - Ropa – Grybów,
- Grybów - Ptaszkowa - Stara Wieś - Krużłowa – Grybów,
- Grybów - Siołkowa - Zagórze - Stróże – Grybów,
- Stróże - Wyskitna - Polna – Stróże.

Ścieżki rowerowe (utwardzone) na terenie gminy Chełmiec (o długości) 28 km

Trasy komunikacyjne, Kolor CZERWONY – wersja I, Kolor ŻÓŁTY – wersja II

- Chełmiec – Tęgoborze: przez Rdziostów, Marcinkowice, most na potoku Smolnik, a następnie wzdłuż Dunajca mając po lewej Białowodzką Górę, do mostu na Dunajcu w Kurowie, a stąd wzdłuż drogi krajowej.
- Chełmiec – Limanowa: do Marcinkowic jak powyżej; a następnie doliną Smolnika przez Klęczany, Chomranice do granicy gminy Limanowa i przez Męcinę, Pisarzową i Mordarkę do Limanowej (przez gminę Chełmiec 7 km).
- Chełmiec – Podegrodzie: Wersja I wzdłuż drogi przez Świniarsko, Podrzecze, Brzezną i Stadła; Wersja II z Chełmca wzdłuż drogi krajowej do Biczyc Dolnych, a następnie lokalnymi drogami przez Niskową, Brzezną, Gostwicę i Stadła (przez gminę Chełmiec 4 km).
- Chełmiec – Kamionka Wielka: przez most do Nowego Sącza, a następnie trasą wzdłuż Kamienicy, do drogi Nowy Sącz Kamionka Wielka w Jamnicy, tam wzdłuż drogi przez Kamionkę Małą (przez gminę Chełmiec 2 km).

- Chełmiec – Grybów: trasa do Kamionki Wielkiej, wzdłuż Kamienicy, następnie wzdłuż obwodnicy do wylotu ulicy Lwowskiej na Grybów. Tam wzdłuż drogi krajowej przez Piątkową do Paszyna. Stąd wzdłuż drogi do Mogilna, Kruźlowej Wyżnej i Grybowa (przez gminę Chełmiec 3 km).
- Chełmiec Korzenna: przez most do Nowego Sącza, a następnie wzdłuż drogi przez Naściszową, Librantową, Łękę i Trzycierz (przez gminę Chełmiec 5 km).

2.3.3 Sporty zimowe:

- Sporty zimowe można uprawiać m.in. w Ośrodku Rekreacyjno Wypoczynkowym Cieniawa S.C. Wyciąg narciarski (talerzykowy) o długości 500 m, różnica poziomów wynosi 45 m. Jest to stok oświetlony. Trasy zjazdowe przystosowane dla narciarzy początkujących i średnio zaawansowanych. W ofercie również: bar, restauracja, grill, noclegi.
- Ponadto w ofercie jest wyciąg narciarski w Ptaszkowej. Jest to wyciąg talerzykowy, o długości 300 m, różnica poziomów wynosi 62 m, stok oświetlony, wysokość 562 m n.p.m., średnie nachylenie stoku 10%, zdolność przewozowa wyciągu 150 os/godz. Do dyspozycji narciarzy jest jedna trasa (z możliwością sztucznego dośnieżania). W ofercie również gastronomia, bezpłatny parking, noclegi.
- Trzy trasy biegowe w Ptaszkowej, częściowo oświetlone, o długości: 0,5 km, 1,5 km i 5 km. W ofercie również: gastronomia, noclegi, bezpłatny parking. Trasę przygotowuje Parafialny Klub Sportowy "Jaworze".

2.3.4 Atrakcje przyrodnicze (wybrane):

- Atrakcjami przyrodniczymi gminy Chełmiec są pomniki przyrody. Należy do nich grupa drzew dawnego parku dworskiego w Chełmcu, drzewa w parku podworskim w Marcinkowicach, lipa obok szkoły w Klęczanach, grupa drzew wokół cmentarza w Chomranicach, grupa drzew w centrum wsi Świniarsko, grupa drzew wokół kościoła w Wielogłowach. We wsi Krasne Potockie znajduje się park krajobrazowy.
- W gminie Grybów z roślin kwiatowych znajdujących się pod ochroną kwitną tam: wilcze łyko, lilia złotogłów, liczne odmiany storczyków, miesiącznica trwała i inne.
- Jamnica – pomnik przyrody 200 letni dąb szypułkowy,
- wiele innych pomników przyrody².

2.3.5 Inne atrakcje:

- **Platforma widokowa na Jaworzu** (882 m n. p. m.),
- **Małopolski Szlak Owocowy** przebiega przez 23 gminy województwa małopolskiego. Na szlaku znajduje się ok. 300 obiektów, głównie gospodarstwa sadownicze. Szlak przebiega oznakowanymi odcinkami dróg i wskazuje gospodarstwa, w których można dokonać degustacji i zakupu owoców, a także bliżej poznać technologię ich produkcji. Wszystkie obiekty oznakowano tabliczkami Małopolskiego Szlaku Owocowego. Szlak powstał w 2003 roku. Owoce Małopolskiego Szlaku Owocowego to: borówki, gruszki, jabłka, śliwy, czereśnie, brzoskwinie, truskawki, wiśnie, czarne porzeczki, czerwone porzeczki, maliny, agrest, aronia, orzech włoski oraz winogrona. W chwili obecnej Małopolski Szlak owocowy przebiega przez dwie gminy objęte działaniem LGD Korona Sądecka:

² Szczegółowy wykaz prezentuje m.in. Lokalna Strategia Rozwoju.

Gmina Chełmiec (7 oznaczonych gospodarstw) oraz Gmina Kamionka Wielka (1 oznaczone gospodarstwo).

- **Szlak Architektury Drewnianej** stanowi ważną atrakcję Małopolski. Szlak ten w województwie małopolskim obejmuje 237 obiektów. Wszystkie obiekty są oznakowane i zgrupowane w kilka tras, mierzących łącznie 1500 km. Drewniane kościoły, cerkwie, kaplice i dzwonnice zadziwiają nie tylko logiką konstrukcji, ale i malowniczością form. W gminie Grybów na Szlaku Architektury Drewnianej są: Cerkiew w Binczarowej pw Św. Dymitra, Kościół w Ptaszkowej pw Najświętszego Imienia Marii Panny. W gminie Kamionka wielka: Cerkiew w Boguszy pw Św. Dymitra, Cerkiew w Królowej Górnej pw Narodzenia Bogarodzicy.
- **Międzykulturowy Szlak Turystyczny Pogranicza Polsko-Słowackiego.** Głównym celem projektu jest dotarcie z atrakcyjną w formie informacją o najciekawszych zabytkach architektonicznych i przyrodniczych pogranicza do jak najliczniejszej grupy odbiorców. Realizacja projektu służy przede wszystkim popularyzacji potencjału kulturowego obszaru pogranicza polsko - słowackiego. Projekt zakłada ścisłą współpracę partnerów, więc jego dodatkowym celem jest pogłębienie bezpośrednich kontaktów pomiędzy instytucjami zaangażowanymi w realizację, co przyczyni się do lepszego poznania wspólnoty kulturowej terenów przygranicznych objętych działaniami. Przez teren „trzech analizowanych gmin” przebiegają dwie trasy szlaku: Trasa Północ oraz Trasa Wschód.
- **Szlak tradycyjnego Rzemiosła (Trasa Sądecka,** obejmuje: Bobowa, Jazowsko, Jelna, Jurgów, Klęczany, Korzenna, Krasne Potockie, Krościenko nad Dunajcem, Krzyżówka, Lipnica Wielka, Łącko, Łąka Górna, Marcinkowice, Młodów, Mostki, Nowy Sącz, Obidza, Paszyn, Piątkowa, Piwniczna, Podegrodzie, Rogi, Sromowce Wyżne, Stadła, Stary Sącz, Szczawnica, Trzetrzewina, Wola Krogulecka). Szlak Tradycyjnego Rzemiosła Małopolski został podzielony na 6 tras regionalnych: Krakowską, Tarnowską, Suską, Limanowską, Sądecką i Gorlicką. Podczas wędrówek Szlakiem można obecnie odwiedzić 76 miejscowości i poznać 130 twórców. Podróż Szlakiem to doskonały sposób na połączenie aktywnego wypoczynku z odkrywaniem malowniczych zakątków regionu, z poznawaniem niezwykłych, pełnych pasji artystów i rzemieślników oraz nauką dawnych technik rękodzielniczych. Szlak Tradycyjnego Rzemiosła to powrót do czasów, gdy przedmioty codziennego użytku powstawały dzięki pracy ludzkich rąk, często w domach lub przydomowych warsztatach. Taka podróż w czasie może być szczególnie fascynująca dla dzieci i młodzieży. Szlak daje możliwość uczestniczenia w warsztatach i prezentacjach, podczas których zobaczyć można artystów i rzemieślników przy pracy, wysłuchać opowieści o ich zawodzie, przyrzec się procesowi wypiekania chleba czy produkcji miodu oraz samodzielnie wykonać drewnianą zabawkę, garnek czy różę z bibuły. Szlak ma za zadanie ułatwiać osobisty kontakt z twórcami w miejscu, gdzie żyją i pracują, a tym samym umożliwić szersze poznanie kultury i tradycji w aktywny i ciekawy sposób.
- **Ośrodek Hipoterapii i Jeździectwa TARA,** Kamionka Wielka. Ośrodek oferuje m.in. jazdy indywidualne na ujeżdżalni pod okiem profesjonalnej kadry, piknik w siodle dla szkół i przedszkoli oraz grup zorganizowanych, rajdy jednodniowe po okolicznych trasach, obozy jeździeckie, szkołę jeździecką oraz plenerowe imprezy integracyjne.

2.3.6 Zabytki

Zabytki na terenie gminy Grybów:

- Biała Niżna - XIX wieczny zabytkowy Klasztor Sióstr Dominikanek. Dworek ten siostry zakonne otrzymały na mocy testamentu od hrabiny Konstancji Stadnickiej.
- Binczarowa – Znajduje się tu drewniana cerkiew z 1760 roku. Posiada ona charakterystyczną wieżę o pochyłych ścianach z podwieszoną izbicą. We wnętrzu ikonostas, carskie wrota, ikony: Chrystusa Pankratora, Matki Boskiej z Dzieciątkiem.
- Florynka – Murowana cerkiew z 1875 roku. W jej wnętrzu barokowy ołtarzyk.
- Kąclowa – Drewniany kościółek,
- Krużłowa Wyżna - Drewniany kościółek z 1520 roku w stylu gotyckim. Stamtąd pochodzi słynna rzeźba „Madonna z Krużłowej” - kopia, która stanowi arcydzieło snycerstwa gotyckiego. We wnętrzu zachowały się polichromowane stropy z 1520 roku, odnawiane w 1933 roku. Oglądać można również dekorację z motywami roślinnymi w nawie, oraz dwa zabytkowe obrazy z XVII i XVIII w. i XV-w. chrzcielnica.
- Polna – Drewniany kościółek z 1520 roku o cechach gotyckich. We wnętrzu polichromia figuralna, XVIII-wieczny ołtarz główny z obrazem Najświętszej Marii Panny oraz barokowa ambona z XVIII wieku.
- Ptaszkowa - Drewniany kościółek z 1555 roku w stylu późnogotyckim. Posiada on konstrukcję zrębową z wieżą na słup. Jest to świątynia jednonawowa, przebudowana w latach 1880 i 1889. We wnętrzu polichromia z 1795 roku i malowidła z XVI wieku. We wnętrzu także gotycka płaskorzeźba „Modlitwa w Ogrójcu”, statua Matki Boskiej z Dzieciątkiem z 1420 roku „Matka Boska ze Słonecznikiem”.
- Stróże - Neogotycki, murowany kościół z 1923 roku, wybudowany według projektu Stapia.
- Stróże - Przed kościołem postument upamiętniający pielgrzymkę do Polski Jana Pawła II w 1991 roku.
- Stróże - Drewniana, podworska oficyna z XIX wieku.
- Wawrzka – Drewniana cerkiew niegdyś grekokatolicka, obecnie kościół.
- Cmentarz żołnierski z I wojny światowej - znajduje się w południowej części miasta – 500 m w prawo od wiaduktu. Oznakowany jest numerem 129. Spoczywają na nim Austriacy, Niemcy i Rosjanie).
- Cmentarz żołnierski z I wojny światowej - usytuowany jest w zachodniej części Grybowa (nr 130), stanowi wydzieloną kwaterę na parafialnym cmentarzu. Pochowani na nim są żołnierze z pułków niemieckich: bawarskich i pruskich. 500 m dalej na dawnym kirkucie żydowskim spoczywają polegli żołnierze austriaccy wyznania mojżeszowego).

Zabytki na terenie gminy Kamionka Wielka:

- Bogusza – dawna drewniana cerkiew greko-katolicka, zbudowana w 1858 roku. Ikonostas późnobarokowy rozmontowany i rozmieszczony we fragmentach we wnętrzu świątyni. Dwa ołtarze boczne - XVIII wieczne, ołtarz główny barokowo – klasycystyczny z początku XIX wieku.
- Kamionka Wielka - Jednonawowy kościół p. w. Św. Bartłomieja z 1621 roku, z wieżą dobudowaną w XIX wieku. Wewnątrz kamienna chrzcielnica z XVI wieku. W ołtarzu głównym dwa medaliony z kościoła XIV-wiecznego.
- Królowa Górna – cerkiew pw. Narodzenia NMP. Powstała dzięki właścicielowi wsi Michałowi Żuk – Skarszewskiemu w 1814 roku. Turyści mogą oglądać tutaj boczne kaplice „kriofsy”, a w nich boczne ołtarze z podobiznami m.in. św. Heleny i św. Olgi.

- Królowa Polska - cmentarz wojskowy z I wojny światowej,
- Mystków – kościół neobarokowy, murowany z lat 1905 – 1910, proj. Edgar Kovats. Ołtarz główny neogotycki po 1910 roku, w nim wcześniejszy obraz NMP Niepokalanie Poczętej, manierystyczny, z ok. 1630 roku.

Zabytki na terenie gminy Chełmiec:

Obiekty sakralne reprezentowane są przede wszystkim na terenie Chełmca przez liczne kapliczki przydrożne w Krasnym Potockiem, Kłęczanach, Biczycach Dolnych, Chełmcu, Małej Wsi, Librantowej, Paszynie. Ponadto na uwagę zasługują dwór drewniany w Wielogłowach oraz cmentarz legionistów z 1914 roku w Marcinkowicach. W Marcinkowicach znajduje się Muzeum Szkolne, które swoje zbiory gromadzi od 1971 roku. Zbiory te służą popularyzacji piękna krajobrazu i tradycji okolic Marcinkowic.

Dworek z końca XIX wieku. Był o własności dr prawa Gustawa Stubera. Po II wojnie przekazany na własność Szpitala w Nowym Sączu, gdzie utworzono w nim oddział chorób płuc i gruźlicy.

2.3.7 Muzea:

- Muzeum Parafialne w Paszynie (Powstało z inicjatywy proboszcza tamtejszej parafii ks. Edwarda Nitki. Gromadzi ono zbiory sztuki ludowej, mieszkańców wsi i okolic, powstałej pod wpływem inicjatora - założyciela muzeum pieczętowanie przez niego gromadzonych. Kolekcja obejmuje rzeźbę, malarstwo na szkle, przedmioty liturgiczne i użytkowe. Wśród ponad 3000 eksponatów dominują te z tematyką religijną.
- Muzeum Parafialne w Grybowie (mieści się w zabytkowej drewnianej plebanii, tynkowanej, zbudowanej w 1699 roku, a przebudowanej w XIX wieku. Sam budynek stanowi obiekt godny zwiedzania, gdyż zawiera resztki dawnej ściennej polichromii. Muzeum, założone w 1950 r. gromadzi zabytki sztuki sakralnej i świeckiej w postaci obrazów, rzeźb, ksiąg, sprzętu liturgicznego itp. Zbiory obejmują zarówno sztukę, związaną z zachodnim kręgiem kulturowym, jak i zabytki cerkiewne oraz judaika.
- Muzeum Pszczelarstwa im. Bogdana Szymusika przy Gospodarstwie Piasiecznym „Sądecki Bartnik” a&j Kasztelewicz w Stróżach.

2.3.8 Zespoły artystyczne:

- Zespół Regionalny „KOWALNIA” w Stróżach,
- Dziecięcy Zespół Ludowy „Wesołe Nutki”
- Dziecięcy Zespół Regionalny "Mały Skalnik" w Kamionce Wielkiej,
- Zespół taneczny "Mali Mystkowianie" w Mystkowie,
- Dziecięcy Zespół Regionalny „PIĄTKOWIOKI" w Piątkowej,
- Niskowioki
- Zespół Pieśni i Tańca "Świniarsko",
- Mała Helenka
- Orkiestra Dęta w Mystkowie,
- Dziecięcy Zespół Regionalny „MALI MSZALNICZANIE" w Mszalnicy,
- Orkiestra Dęta z Ptaszkowej,
- Orkiestra Dęta z Siołkowej,
- Orkiestra Dęta z Florynki,
- PRESTO Kruźlowa, lider Roman Kwoka,
- Zespół MEGRO 2 w Wielogłowach, Studio Piosenki w Małej Wsi

- Orkiestra Dęta w Marcinkowicach
- Orkiestra w Librantowej
- Big Band Paszyn
- Kapela z Klęczan
- Chór we Florynce, dyrygent Andrzej Szafranski,
- Chór w Kąclowej, dyrygent Tadeusz Matuła,
- Chór w Kruźlowej, dyrygent Roman Kwoka ,
- Chór w Ptaszkowej, Stanisław Król,
- Chór w Siołkowej, Stanisław Sędzik,
- Zespół teatralny w Binczarowej, kierownik: Radzik Anna,
- Zespół teatralny w Cieniawie, kierownik: Kazimiera Kiełbasa,
- Zespół teatralny w Kąclowej, kierownictwo: Tadeusz Matuła i Małgorzata Gruca,
- Zespół teatralny w Polnej, kierownik: Anna Szura,
- Zespół teatralny w Starej Wsi, kierownik: Stanisława Mikulska
- Regionalny Zespół Pieśni i Tańca „ MSZALNICZANIE”, Gminny Ośrodek Kultury w Kamionce Wielkiej.

2.3.9 Wybrane wydarzenia kulturalne, sportowe i rekreacyjne

Wydarzenia w gminie Grybów:

- Biesiada u Bartnika w Stróżach (tradycyjnie, w pierwszy weekend lipca, Gospodarstwo Pasieczne „Sądecki Bartnik”, Karpacki Związek Pszczelarzy i Urząd Gminy w Grybowie zapraszają na doroczne spotkanie do Stróż k. Grybowa. Biesiada, to spotkanie pszczelarzy zawodowców, amatorów oraz wielbicieli miodów i wszelkich pszczelich produktów. W 2011 r. biesiada odbyła się już po raz dwudziesty i ma liczne grono swoich sympatyków).
- Zintegrowana Zimowa Spartakiada w Ptaszkowej (celem jest popularyzacja sportów zimowych wśród najmłodszych, upamiętnienie postaci trenerów i działaczy narciarskich: Romana Stramki i Zbigniewa Kmiecica, ukazanie piękna Sądecczyzny w zimowej szacie). Organizatorami spartakiady są: Parafialny Klub Sportowy "Jaworze" w Ptaszkowej, Fundacja Osób Niepełnosprawnych, Zespół Szkół Zawodowych w Grybowie, Uczniowskie Kluby Sportowe "Ptaszkowianka", "Dwójka", "Halny".
- Wiejskie Konkursy Kolędnicze,
- Gminny Konkurs Piosenki Pielgrzymkowej,
- Wiejski Konkurs Pisanki Wielkanocnej,
- Gminny Konkurs Palm Wielkanocnych,
- Gminny Konkurs Poezji Patriotycznej,
- Gminne Dożynki,
- Festyny Rodzinne,
- Zawody Sportowo-Pożarnicze,
- Wiejski Konkurs Szopek Bożonarodzeniowych,
- Gminny Konkurs Szachowy,

Wydarzenia w gminie Kamionka Wielka:

- Gminny Turniej Szachowy,
- Konkurs na najlepszego sportowca Gminy Szkół Podstawowych i Gimnazjów,
- Gminne Igrzyska Młodzieży Szkolnej z okazji Dnia Dziecka,
- Edycja Sportowego Turnieju Miast i Gmin,
- Gminny Turniej Rekreacyjny,
- Gminny Turniej piłki Siatkowej Kobiet o „Puchar Przewodniczącego Rady Gminy”,
- Gminny Turniej Piłki Siatkowej Drużyn Mieszanych o Puchar Wójta Gminy,

- Gminny Turniej Piłki Siatkowej Mężczyzn o „Puchar Skarbnika Gminy”,
- Gminny Turniej Tenisa Stołowego.

Wydarzenia w gminie Kamionka Wielka:

- Przegląd Zespołów Kolędniczych „Przebierańcy w Klęczanach”,
- Konkurs Kolęd, Pastorałek i Piosenek Bożonarodzeniowych,
- Przegląd Palm Wielkanocnych w Gminie Chełmiec,
- Festyn Rodzinny z okazji Dnia Dziecka,
- Imieniny Gminy Chełmiec połączone z turniejem Sołectw z Gminy Chełmiec,
- Gminny Przegląd Kulinarny i Kulturalny Kół Gospodyń Wiejskich,
- Bieg Legionisty – Marcinkowice,
- „Chopin w Chełmcu”- Plenerowy koncert muzyki fortepianowej.

2.3.10 Kuchnia lokalna

Niezwykle cennym zasobem omawianego terenu „trzech gmin” jest kuchnia lokalna. To właśnie m.in. poprzez lokalne potrawy teren ten może się wyróżnić, dać zapamiętać turystom. Charakterystyczne potrawy lokalne stanowią bardzo ważny element oferty gospodarstw agroturystycznych. Ponadto potrawy lokalne mogą stanowić instrument promocji omawianego rejonu „trzech gmin” na „zewnątrz” (poprzez prezentacje i degustacje podczas różnych wydarzeń kulturalnych i turystyczno-rekreacyjnych). W bardzo bogatej kuchni lokalnej wyróżnić można m.in. „żurek z prawdziwkami”, „kotleciki a la gołąbki”, „zawijasy ze śliwom”, „karpiele „zaczepane”, „kotlety z fasoli jasek”, „kwasówka z kaszą”, „pierogi z kapustą i serem”, „pierożki hreczane z serem”, „placki ziemniaczane na drożdżach”, „sos cebulowy”, „babka drożdżowa”, „kisiel czekoladowy”, „makowiec”, „jabłecznik”, „mus jabłkowy”, „piernik”, „placek owocowy”, „placki z serem Mądrzyki”, „rogale Kulpowej”, „sernik z jabłkami”, „serowiec”, „tort orzechowy”, „torcik Marzeny”, „mizeria na zimę”, „wino z żyta”. Ważną rolę w podtrzymywaniu tradycji, gastronomi pełnią Kola Gospodyń Wiejskich oraz Gminne Ośrodki Kultury.

W niniejszym podrozdziale zaprezentowano jedynie wybrane, istotne informacje na temat potencjału oferty turystyczno rekreacyjnej oraz kulturalnej na obszarze objętym działaniem LGD Korona Sądecka. Pełna inwentaryzacja wszystkich zasobów będzie przeprowadzona m.in. przez LGD podczas tworzenia Bazy Informacji Turystycznej (temat ten omówiono w dalszej części niniejszego opracowania). Ponadto szereg opisywanych powyżej elementów oferty będzie wymagało dalszego rozwoju.

03. Cele koncepcji rozwoju turystyki

Celem głównym działań określonych w niniejszym opracowaniu jest rozwój turystyki na terenie objętym działaniem LOGD Korona Sądecka (gminy: Chełmiec, Grybów, Kamionka Wielka). Cel ten może zostać osiągnięty dzięki realizacji celów szczegółowych. Niezależnie od wymienionych poniżej bezpośrednich celów szczegółowych rozwój turystyki może być istotnie utrudniony ze względu na relatywnie słabą infrastrukturę drogową i kolejową Sądeczczyzny.

Rozwój turystyki na terenie objętym działaniem LGD Korona Sądecka poprzez popularyzację obecnych atutów obszaru oraz rozwój nowych (w tym przede wszystkim rozwój agroturystyki)

Cele szczegółowe:

- 3.1 rozwój infrastruktury turystycznej,
- 3.2 rozwój oferty kulturalnej,
- 3.3 rozwój oferty rekreacyjnej,
- 3.4 promocja oferty turystycznej i kulturalnej omawianego rejonu,
- 3.5 rozwój agroturystyki,
- 3.6 promocja produktów tradycyjnych i lokalnych,
- 3.7 rozwój współpracy pomiędzy podmiotami związanymi bezpośrednio bądź pośrednio z branżą turystyczną,

Uwzględniając zasoby trzech gmin objętych działaniem LGD Korona Sadecka oraz ich lokalizację, a także jakość oferty turystycznej sąsiednich miejscowości można pokusić się o kilka wniosków:

- jednym z podstawowych obszarów aktywności turystycznej będzie agroturystyka (tematowi temu poświęcono istotną część niniejszego opracowania),
- oferta turystyczna „trzech gmin” powinna być rozwijana m.in. w takim zakresie aby była komplementarną w stosunku do oferty sąsiednich miejscowości (możliwość skorzystania z oferty również przez turystów przebywających w sąsiednich miejscowościach np. Nowy Sącz, Krynica),
- dużą grupę odbiorców oferty turystyczno –rekreacyjnej stanowić będą mieszkańcy trzech gmin: Chełmiec, Grybów, Kamionka Wielka, i mieszkańcy sąsiednich miejscowości.

3.1 Rozwój infrastruktury turystycznej

Ze względu na stosunkowo słabe zagospodarowanie wielu obszarów i miejscowości turystycznych omawianego rejonu, istnieje szansa na stworzenie rozwiązań infrastrukturalnych o spójnym charakterze, o wysokich walorach funkcjonalnych. Tereny objęte działaniem LGD Korona Sądecka determinują rozwój infrastruktury przyjaznej środowisku, w tym rozwiązań określanych jako ekoturystyczne czy proekologiczne.

Działania w zakresie rozwoju infrastruktury turystycznej są niezwykle ważne. Dotyczy to m.in. budowy tras rowerowych, kąpielisk, tras spacerowych np. nad rzeką,

wypożyczalni sprzętu sportowego i turystycznego. Ponadto część produktów turystycznych oferowanych na rynku nie spełnia oczekiwań klientów/turystów/użytkowników. Dla przykładu trasa rowerowa, która wiedzie drogą pomiędzy miejscowościami Jamnica, Kamionka Wielka, Bogusza bywa określana przez turystów na rowerach jako niebezpieczna (bardzo wąska i kręta droga, gdzie jest relatywnie duży ruch). Można się spotkać z propozycjami, że takie trasy rowerowe należałoby stworzyć wzdłuż rzeki, poprowadzić szczytami okolicznych wzniesień lub poszerzyć obecną drogą, tworząc pas dla rowerzystów.

Infrastrukturę szlaków wodnych – rzek (np. przystań kajakowa), infrastrukturę szlaków rowerowych (np. stacje rowerowe, Eko-schroniska, baza rekreacyjna). Ważnym dla rowerzystów jest stworzenie sieci tzw. „zielonych punktów” – do ich obsługi oraz stworzenie sieci wypożyczalni rowerowych. Ponadto należy zwrócić uwagę na oznakowanie przestrzenne, ambony obserwacyjne przy szlakach pieszych, centra i punkty edukacyjne (zlokalizowane np. przy ścieżkach przyrodniczych, miejscach historycznych). Rozwój proekologicznej infrastruktury turystycznej może być realizowany również poprzez tworzenie pokazowych ogrodów – centrów edukacji przyrodniczej, rozwój infrastruktury edukacyjno – wystawienniczej.

Ważną inwestycją w infrastrukturę turystyczną byłoby stworzenie pól namiotowych i campingowych wraz z potrzebną do tego infrastrukturą.

Należy pamiętać aby tworząc omawiana infrastrukturę dbać o jej wysoką jakość oraz dostosowanie jej do współczesnych trendów i wymogów w Europie i na świecie. Należy rozwijać infrastrukturę atrakcyjną i konkurencyjną w perspektywie min. kilkunastu lat.

Niezwykle ważną inwestycją poprawiającą m.in. infrastrukturę turystyczną rejonu będzie budowa zbiornika wodnego w Grybowie. Najpóźniej wiosną przyszłego roku (2012) mają ruszyć prace przy budowie tego zbiornika. Firma Hydroprojekt z Krakowa skończyła już prace nad dokumentacją zbiornika. Do końca roku zostanie wydane pozwolenie na budowę zapory³. Inwestycja taka będzie kołem napędzającym dodatkowe inwestycje w infrastrukturę np. w zakresie gastronomii, miejsc noclegowych, dodatkowych atrakcji turystycznych.

Ważnymi inwestycjami sprzyjającymi pośrednio rozwojowi turystyki na analizowanym obszarze będą inwestycje w połączenia drogowe: Brzesko – Muszynka, oraz Nowy Targ – Gorlice. Rozwiązania te zdecydowanie poprawią dojazd turystów do omawianych „trzech gmin” (szczególnie turystów z dalszych rejonów Małopolski i spoza tego województwa). Niestety jest to perspektywa min. 10 najbliższych lat.

3.2 Rozwój oferty kulturalnej

Oferta kulturalna jest komplementarna wobec oferty turystycznej i rekreacyjnej. Dla tego też niezwykle ważne jest z jednej strony wypromowanie obecnej oferty kulturalnej, a z drugiej dodatkowe jej rozwinięcie. Odbiorcami tej oferty będą nie tylko turyści ale przede wszystkim mieszkańcy trzech analizowanych gmin, oraz mieszkańcy sąsiednich miejscowości.

Warto podkreślić, że coraz silniejszą markę posiada wydarzenie organizowane w Stróżach - Biesiada u Bartnika.

Obszar objęty działaniem LGD Korona Sądecka posiada relatywnie dość duży potencjał aby wykreować dodatkowo jedno bądź dwa duże wydarzenia kulturalne,

³ Gazeta Krakowska, www.gazetakrakowska.pl/fakty24/27620,zalew-w-grybowie-ma-uratowac-mieszkancow,id,t.html?cookie=1#czytaj_dalej, data odczytu: 7 października 2011.

tak jak to ma miejsce np. w Nawojowej - Agropromocja w Nawojowej, w Łososinie Dolnej - Święto Kwitnących Sadów, w Łącku - Święto Kwitnącej Jabłoni, w Starym Sączu - Starosądecki Festiwal Muzyki Dawnej, w Nowym Sączu - Święto Dzieci Gór. Zadanie to nie powinno być trudne biorąc pod uwagę ilość zespołów artystycznych oraz liczbę już organizowanych wydarzeń.

3.3 Promocja oferty turystycznej i kulturalnej omawianego rejonu

O sukcesie omawianych w niniejszym opracowaniu działań decydować będzie promocja samego rejonu (kształtowanie wizerunku) jak i oferty turystycznej i kulturalnej. Temat ten został omówiony w dalszej części opracowania. Szereg rozwiązań zaproponowanych do promocji agroturystyki można wykorzystać do popularyzacji całej oferty turystycznej rejonu.

3.4 Rozwój agroturystyki

Biorąc pod uwagę specyfikę omawianego terenu „trzech gmin”, posiadane zasoby, słabe strony, oraz szanse i zagrożenia – jednym z podstawowych kierunków rozwoju turystyki będzie agroturystyka. Kierunki i wynikające z nich zadania w celu rozwoju agroturystyki zostały szczegółowo opisane w dalszej części opracowania.

04. Grupy docelowe działań objętych Koncepcją Rozwoju Turystyki

Projektowanie działań objętych Koncepcją Rozwoju Turystyki wymaga uprzedniego określenia grupy docelowej do której ww działania będą kierowane lub przy współpracy której owe działania będą wdrażane. Grupy docelowe obejmują zarówno osoby fizyczne jak i organizacje (komercyjne i non profit). Grupę docelową tworzą zarówno podmioty korzystające z oferty turystycznej analizowanego rejonu - usługobiorcy, jak i podmioty współtworzące ofertę – współorganizatorzy wydarzeń, właściciele gospodarstw agroturystycznych, samorządy, partnerzy wydarzeń, media, LGD Korona Sądecka, sponsorzy, uczelnie, organizacje branżowe (turystyczne) i inne.

Podstawowe grupy docelowe działań określonych w Koncepcji Rozwoju Turystyki:

- 4.1 mieszkańcy gmin: Chełmiec, Grybów, Kamionka Wielka,
- 4.2 mieszkańcy Nowego Sącza, Grybowa i innych sąsiednich miejscowości,
- 4.3 mieszkańcy Małopolski,
- 4.4 turyści przyjeżdżający spoza Małopolski,
- 4.5 właściciele gospodarstw agroturystycznych,
- 4.6 samorządy lokalne,
- 4.7 organizacje branżowe (turystyczne),
- 4.8 uczelnie i szkoły,
- 4.9 lokalne media,
- 4.10 LGD Korona Sądecka,
- 4.11 sponsorzy i partnerzy wydarzeń organizowanych na omawianym terenie,
- 4.12 inne podmioty.

4.1 Mieszkańcy gmin: Chełmiec, Grybów, Kamionka Wielka

Mieszkańcy gmin: Chełmiec, Grybów, Kamionka Wielka (gminy objęte działaniem LGD Korona Sądecka) stanowią jedną z podstawowych grup docelowych działań opisanych w niniejszej koncepcji. Mieszkańcy omawianych gmin z jednej strony tworzą ofertę dla innych, a z drugiej strony sami korzystają z tej oferty. Odbiorcami oferty będą m.in. mieszkańcy Nowego Sącza, Grybowa, Krynicy i innych sąsiednich miejscowości, mieszkańcy Małopolski, samorządy lokalne i inne ww podmioty. Oferta zgłaszana przez mieszkańców analizowanych gmin wpisuje się w turystykę, kulturę, sport i rekreację. Zakres oferty jest przedmiotem analizy w dalszej części niniejszego opracowania.

4.2 Mieszkańcy Nowego Sącza i innych sąsiednich miejscowości

Mieszkańcy Nowego Sącza i innych sąsiednich miejscowości należeć będą do częstych odbiorców oferty, głównie turystycznej, kulturalnej i rekreacyjnej. To właśnie ta grupa docelowa powinna być głównym „celem” przy organizacji wielu przedsięwzięć. Korzystnym byłoby stworzenie pewnej prawidłowości: do kina, na wystawy, na zakupy jeździmy do Nowego Sącza, Krynicy i Grybowa, ale po spokój, relaks, wypoczynek, rekreację, doznania estetyczne podczas zwiedzania pięknych okolic, zdrowe produkty lokalne udajemy się do gmin: Chełmiec, Grybów, Kamionka Wielka. Aby zachęcić mieszkańców sąsiednich miejscowości do odwiedzenia analizowanych gmin konieczne jest skomponowanie interesującej oferty (np. wydarzeń kulturalnych,

turystycznych, rekreacyjnych) i skuteczne jej wypromowanie (np. poprzez kalendarz imprez). Przykładowe formy promocji oferty zaprezentowane zostały w dalszej części niniejszego opracowania. Bliskość większych miejscowości stanowi duży atut dla omawianego obszaru trzech gmin.

4.3 Mieszkańcy Małopolski

Mieszkańcy Małopolski stanowią bardzo ważną grupą docelową. Ze względu na specyfikę m.in. infrastruktury turystycznej i oferty na analizowanym obszarze trzech gmin, możliwość dojazdu, ofertę konkurencyjnych rejonów Sądecczyzny i nie tylko – omawiana grupa docelowa na terenie „trzech gmin” korzystała będzie w większości z oferty gospodarstw agroturystycznych. Ponadto mieszkańcy mogą uczestniczyć w ważnych wydarzeniach kulturalnych, rekreacyjnych odbywających się na analizowanym terenie (aby „pozyskać” mieszkańców Małopolski na tego typu eventy należy zwrócić szczególną uwagę na oferowaną jakość i kształtowanie marki tych wydarzeń. Ponadto mieszkańcy Małopolski mogą korzystać z oferty „trzech gmin” przy okazji, przebywając w Nowym Sączu, Krynicy, Grybowie bądź innej miejscowości turystycznej. W takiej sytuacji wydarzenia na obszarze objętym działaniem LGD Korona Sądecka mogą uatrakcyjnić pobyt analizowanej grupy docelowej. Należy jednak pamiętać, że konkurencja w zakresie turystyki, rekreacji i kultury chcąc pozyskać omawianą grupę docelową jest bardzo duża.

4.4 Turyści przyjeżdżający spoza Małopolski

Turyści przyjeżdżający spoza Małopolski to bardzo cenna grupa docelowa. Osoby te podobnie jak opisana powyżej grupa (mieszkańcy Małopolski) mają do wyboru coraz bogatszą ofertę m.in. w sąsiednich miejscowościach Sądecczyzny np. w Krynicy, Muszynie, Szczawnicy, Krościenku, Piwnicznej, Rytrze. Obszar objęty działaniem LGD Korona Sądecka konkuruje o turystów m.in. z tymi miejscowościami. Biorąc pod uwagę ofertę analizowanych „trzech gmin” rywalizacja ta będzie bardzo trudna. Sugeruje się aby w swoich działaniach LGD Korona Sądecka wraz z nowym stowarzyszeniem gospodarstw agroturystycznych skupili się na popularyzowaniu wśród charakteryzowanej grupy docelowej oferty agroturystycznej oraz wybranych, „silnych marką” wydarzeń kulturalnych i turystyczno-rekreacyjnych. Wydarzenia te mogą stanowić świetne uzupełnienie oferty dla turystów przebywających w sąsiednich miejscowościach. Taka sytuacja również będzie korzystna dla analizowanych „trzech gmin” – wydarzenia będą promować rejon, produkty lokalne, agroturystykę. Wraz ze wzrostem zainteresowania ofertą ze strony turystów, wraz ze wzrostem popularności omawianego terenu można stopniowo rozbudowywać ofertę (w tym infrastrukturę).

4.5 Właściciele gospodarstw agroturystycznych

Biorąc pod uwagę wnioski z analizy obecnego potencjału turystycznego „trzech gmin” oraz kierunki rozwoju turystyki – agroturystyka stanowić będzie koło napędowe. To właśnie właściciele gospodarstw agroturystycznych (obecni i potencjalni) stanowią kluczową grupę docelową. Podmioty te będą odbiorcami działań podejmowanych m.in. przez LGD Korona Sądecka, samorządy lokalne, organizacje branżowe. Z drugiej strony gospodarstwa te będą tworzyć ofertę dla turystów odwiedzających region. To właśnie od tej grupy docelowej w dużym stopniu będzie zależał sukces rozwoju turystyki na analizowanym terenie. Zakres zadań w zakresie tworzenia oferty oraz jej promocji został opisany w dalszej części niniejszego opracowania.

4.6 Samorządy lokalne

Istotną rolę w procesie rozwoju turystyki na terenie gmin: Chełmiec, Grybów, Kamionka Wielka odgrywają samorządy lokalne. Dotyczy to zarówno poszczególnych urzędów gmin, jaki i Starostwa Powiatowego w Nowym Sączu. Rola samorządów może się sprowadzać np. do wsparcia gospodarstw agroturystycznych, wszelkich inicjatyw kulturalnych, turystycznych i rekreacyjnych (wydarzenia), a także do rozwoju infrastruktury związanej z turystyką (bezpośrednio i pośrednio). Współpraca ze starostwem powiatowym mogłaby się sprowadzać do wspólnych projektów w zakresie promocji (np. publikacje, targi, Internet), szkoleń i doradztwa (np. poprzez realizację projektów UE). Gospodarstwa agroturystyczne (stowarzyszenie tych gospodarstw), a także inne podmioty zaangażowane w rozwój turystyki na terenie „trzech gmin” potrzebują wsparcia ze strony samorządów. Oprócz wymienionych powyżej warto również zwrócić uwagę na wsparcie finansowe (dofinansowanie imprez) oraz lobbingowe. Strategie omawianych gmin wymagają doprecyzowania działań (długo- i krótkookresowych) w zakresie rozwoju turystyki na ich obszarze. W pracach takich powinni uczestniczyć przedstawiciele gospodarstw agroturystycznych (stowarzyszenie gospodarstw), LGD Korona Sądecka i inne podmioty zaangażowane w rozwój turystyki.

4.7 Organizacje branżowe

Szereg działań podejmowanych na terenie „trzech gmin” powinno uzyskać wsparcie ze strony organizacji branżowych np. Nowosądeckiej Izby Turystycznej, Sądeckiej Organizacji Turystycznej, Krynickiej Organizacji Turystycznej. Wsparcie to mogłoby się sprowadzać np. do wspólnej promocji oferty turystycznej analizowanego regionu, udziału przedstawicieli LGD Korona Sądecka oraz stowarzyszenia gospodarstw agroturystycznych w organizowanych przez te organizacje wydarzeniach branżowych (konferencje, seminaria).

4.8 Uczelnie i szkoły

Ważną rolę w rozwoju turystyki analizowanego rejonu mogą spełnić uczelnie wyższe i szkoły. Obszar współpracy pomiędzy podmiotami funkcjonującymi na terenie „trzech gmin” w zakresie turystyki a uczelniami i szkołami jest bardzo szeroki. Współpraca ta może się sprowadzać m.in. do: realizacji projektów w ramach prac magisterskich i dyplomowych na podstawie „problemów turystycznych” z omawianego terenu, realizacja „case studies” podczas zajęć dydaktycznych opracowanych na podstawie realnych problemów, modyfikacja oferty dydaktycznej pod kątem realnych potrzeb podmiotów operujących w turystyce (modyfikacja specjalności), realizacja szkoleń, organizowanie wspólnych konferencji i seminariów, w których uczestniczyłyby wszystkie podmioty związane z turystyką rejonu. Ważne jest aby efektem tych działań był rozwój turystyki (jako efekt wzrostu know how, rozwoju oferty, popularyzacji oferty oraz zacieśnienia współpracy).

4.9 Lokalne media

Media, szczególnie te lokalne i regionalne (prasa, Internet, telewizje kablowe) odgrywają istotną rolę w promocji oferty turystycznej i rekreacyjnej. Podstawowym celem powinno być zacieśnienie współpracy z mediami ze strony wszystkich podmiotów zaangażowanych w rozwój turystyki (w tym m.in. LGD Korona Sądecka, stowarzyszenie gospodarstw agroturystycznych). Organizacja spotkań z mediami, konferencji prasowych, zapraszanie mediów na wszystkie wydarzenia organizowane na analizowanym terenie, opracowywanie materiałów dla mediów (press kit), przygotowywanie publikacji poświęconych problemom turystyki. To tylko niektóre z

działań jakie należy w tym zakresie podjąć. Bez dobrej współpracy z mediami trudniej będzie przebić się z ofertą do podstawowych grup odbiorców projektowanych działań.

4.10 LGD Korona Sądecka

Bardzo ważną rolę w rozwoju turystyki na obszarze gmin: Chełmiec, Grybów, Kamionka Wielka odgrywa LGD Korona Sądecka. Rola ta wynika m.in. z Lokalnej Strategii Rozwoju. Wśród zadań realizowanych przez omawiane LGD będzie doradztwo (m.in. w zakresie rozwoju agroturystyki, powołania stowarzyszenia gospodarstw agroturystycznych), organizowanie szkoleń, rozwój produktów lokalnych, promocję oferty, kształtowanie relacji pomiędzy podmiotami zaangażowanymi w rozwój turystyki na obszarze „trzech gmin” a np. samorządem, stowarzyszeniami branżowymi, uczelniami, mediami i innymi podmiotami. LGD powinno być inicjatorem szeregu inicjatyw opisanych w niniejszym opracowaniu. Przemawia za tym m.in. to że LGD Korona Sadecka jest podmiotem obejmującym swoim działaniem wszystkie miejscowości „trzech gmin” co umożliwi integrację omawianych środowisk. Relacje pomiędzy stowarzyszeniem gospodarstw agroturystycznych a LGD Korona Sądecka zostały scharakteryzowane w dalszej części opracowania.

4.11 Sponsorzy i partnerzy wydarzeń organizowanych na omawianym terenie

Organizacja imprez, wydarzeń turystyczno-rekreacyjnych wymaga wsparcia ze strony sponsorów. Niezwykle cennym byłoby aby w rozwój turystyki angażowały się przedsiębiorstwa zlokalizowane na terenie „trzech gmin”. Zainteresowanie sponsoringiem ze strony podmiotów komercyjnych będzie wtedy kiedy wspierane produkty (wydarzenia) będą się cieszyły dużym zainteresowaniem ze strony wymienionych powyżej grup docelowych. Podstawową korzyścią dla sponsorów będzie dotarcie ze swoją ofertą do jak największej liczby klientów, oraz wzmocnienie wizerunku swojej firmy. Sponsorzy będą kojarzeni z regionem i jego produktami. Najlepszym rozwiązaniem byłoby pozyskanie jako sponsorów lokalnych przedsiębiorstw działających na obszarze gmin: Chełmiec, Grybów, Kamionka Wielka. Ważnym dla powodzenia wielu wydarzeń będzie patronat jakim powinny być objęte poszczególne wydarzenia. Imprezy mogą być organizowane pod patronatem poszczególnych samorządów lokalnych, Starostwa Powiatowego w Nowym Sączu, poszczególnych organizacji branżowych i innych instytucji/osób.

4.12 Inne podmioty

Wśród innych podmiotów – docelowych grup należy wymienić m.in. biura turystyczne, organizatorów różnych imprez w sąsiednich miejscowościach, firmy przewozowe, parafie za obszarze „trzech gmin”. Celem działań skierowanych do proboszczów parafii byłoby przekonanie do wsparcia wszelkich inicjatyw w zakresie rozwoju kultury i turystyki, informowanie o podejmowanych działaniach, popularyzowanie oferty. Ponadto częścią oferty omawianego rejonu stałyby się wydarzenia organizowane przez same parafie. Ważną rolę w promocji oferty turystycznej gmin odegrają biura turystyczne. Zadaniem LGD Korona Sądecka oraz stowarzyszenia gospodarstw agroturystycznych jest nawiązanie i rozwijanie współpracy z tymi podmiotami. Podstawą jest opracowanie dla tych biur pakietów oferty i korzystnych warunków współpracy. Firmy przewozowe i inne podmioty związane bezpośrednio bądź pośrednio z turystyką będą stanowiły uzupełnienie omawianej oferty.

05. Zarządzanie informacją

Efektywne zarządzanie informacją turystyczną stanowi istotny czynnik warunkujący rozwój turystyki na obszarze działania LGD Korona Sądecka. Dotyczy to zarówno informacji wewnętrznych, jak i zewnętrznych.

Proponowane działania mające usprawnić zarządzanie informacją na omawianym obszarze:

- 5.1 stworzenie bazy informacji turystycznej,
- 5.2 opracowanie informatora dla rolników (potencjalnych kwatero dawców),
- 5.3 wydawanie magazynu społeczności gmin objętych LSR,
- 5.4 organizowanie cyklicznych spotkań przedstawicieli gospodarstw agroturystycznych,

5.1 Baza Informacji Turystycznej

Jedną ze słabych stron w obszarze turystyki na analizowanym terenie jest brak jednej, kompleksowej, aktualnej bazy informacji turystycznej (BIT). Brak takich informacji zgromadzonych w jednym miejscu i na bieżąco aktualizowanych skutecznie ogranicza efektywne komponowanie oferty turystycznej rejonu (w tym oferty agroturystycznej). Szczątkowe informacje gromadzone są przy różnych okazjach (np. tworzenie różnych strategii, wypełnianie treścią serwisów internetowych samorządów lokalnych), z różną częstotliwością i w różnych miejscach. Słabość ta jest szczególnie widoczna w przypadku realizacji podobnych projektów integrujących różne gminy. Omawiana baza informacji turystycznej powinna być kolejnym instrumentem integrującym „trzy gminy” głównie w obszarze turystyki (ale także w obszarze kultury, rozrywki, rekreacji). Poza informacjami z terenu omawianych gmin w bazie powinny się znaleźć podobne informacje z sąsiednich miejscowości użyteczne w rozwoju turystyki. Architektura bazy byłaby zbliżona do aplikacji typu CRM (dopasowana do specyfiki branży turystycznej). Aktualizacje prowadzone byłyby z jednej strony przez LGD Korona Sądecka, stowarzyszenie gospodarstw agroturystycznych i ewentualnie inne wskazane podmioty. Z drugiej strony informacje w bazie byłyby aktualizowane automatycznie przez samych użytkowników (turystów, gospodarstwa agroturystyczne, inne podmioty) korzystających z tych informacji. Dla przykładu omawiana baza byłaby sprzężona z serwisem internetowym stowarzyszenia gospodarstw agroturystycznych i systemem rezerwacji w gospodarstwach. Wszystkie rezerwacje byłyby bezpośrednio zapisywane również w bazie. Każdy podmiot z terenu omawianych gmin, zainteresowany promocją swojej oferty aktualizowałby ją w bazie. Z jednej strony zadaniem bazy będzie gromadzenie informacji, a z drugiej strony udostępnianie tych informacji w różnym zakresie poszczególnym grupom odbiorców (np. poprzez logowanie właściciel gospodarstwa agroturystycznego otrzyma dostęp do użytecznych dla niego informacji). Inny dostęp otrzyma turysta, który np. zarejestruje się w bazie i wypełni krótki kwestionariusz na temat swoich preferencji w zakresie turystyki, rekreacji. O wartości analizowanej bazy informacji turystycznej decydować będą głównie: zakres zebranych informacji, ich aktualność, a także łatwość dostępu do informacji interesujących każdą grupę docelową. Baza spełniać będzie również ważną rolę - ułatwi zarządzanie ofertą turystyczną rejonu (w tym bieżącą analizę ruchu turystycznego). Samo przygotowanie bazy i na jej potrzeby szczegółowa inwentaryzacja zasobów turystycznych pozwoli na

leśse wzajemne poznanie się współpracujących ze sobą gmin: Chełmiec, Grybów, Kamionka Wielka.

- Cele: możliwość efektywniejszego komponowania oferty, ułatwienie promocji oferty turystycznej, zwiększenie dostępności oferty turystycznej dla turystów (większa możliwość i swoboda wyboru), dogłębna analiza aktywności turystycznej na omawianym obszarze,
- Grupa docelowa: odbiorcami zebranych informacji będą głównie turyści korzystający z oferty, biura turystyczne i organizacje branżowe, użytkownikami byłyby również wszystkie podmioty z terenu „trzech gmin” zaangażowane w rozwój oferty turystycznej i korzystające z tej oferty,
- Koordynator: LGD Korona Sądecka (przy wsparciu samorządów lokalnych, instytucji kultury, stowarzyszenia gospodarstw agroturystycznych i innych podmiotów funkcjonujących na rynku turystycznym)

Przykładowy zakres przedmiotowy bazy:

- kalendarz wszystkich imprez kulturalnych (daty, opisy, zdjęcia z poprzednich edycji, dodatkowe atrakcje podczas imprez),
- wykaz wszystkich atrakcji przyrodniczych (wraz z opisem, zdjęciami, lokalizacją, sposobem dotarcia na miejsce),
- wykaz gospodarstw agroturystycznych (adresy, charakterystyka oferty, zdjęcia, mapa,
- prezentacja zabytków (adresy, charakterystyka, zdjęcia, mapa, sposoby dotarcia),
- prezentacja szlaków turystycznych, tras rowerowych, innych szlaków (charakterystyka, zdjęcia, mapy),
- prezentacja imprez turystycznych, sportowych i rekreacyjnych (kalendarz, charakterystyka, lokalizacja, sposoby dotarcia),
- wykaz produktów lokalnych (charakterystyka, zdjęcia, sposoby i miejsca gdzie można je nabyć),
- prezentacja infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej np. boiska, korty tenisowe (charakterystyka, zdjęcia, adresy, mapa, sposoby dojazdu),
- szeroki wykaz dodatkowych informacji użytecznych dla turystów (rozkłady jazdy środków komunikacji, adresy aptek, przychodni i szpitali, punktów stomatologicznych, punktów weterynaryjnych, firm przewozowych, adresy instytucji kultury, punktów gastronomicznych),
- informacje dotyczące rezerwacji miejsc w gospodarstwach agroturystycznych,
- informacje dotyczące uczestników poszczególnych wydarzeń,

- informacje dotyczące podejmowanych działań w zakresie rozwoju oferty, jej promocji,
- informacje dotyczące przychodów i kosztów z poszczególnych aktywności,
- informacje dotyczące zarejestrowanych użytkowników bazy i ich aktywności,
- informacje dotyczące wszystkich podmiotów na danym obszarze bezpośrednio bądź pośrednio związanych z turystyką,
- inne informacje użyteczne dla rozwoju turystyki rejonu.

5.2 Informator dla rolników (potencjalnych kwatery dawców)

Informator dla rolników (potencjalnych kwatery dawców) to opracowanie zawierające podstawowe informacje dotyczące założenia gospodarstwa agroturystycznego, wytwarzania i sprzedaży produktów lokalnych. Informator ten powinien być napisany prostym językiem i powinien zawierać jedynie podstawowe informacje - niezbędne do rejestracji i prowadzenia gospodarstwa agroturystycznego. Zakres przedmiotowy informatora powinien zawierać odpowiedź na pytania m.in.:

- jakie są korzyści z prowadzenia gospodarstwa agroturystycznego?
- ile może zarobić gospodarstwo agroturystyczne w ciągu roku (proste przykładowe wyliczenia)?
- jak zarejestrować gospodarstwo agroturystyczne?
- dlaczego warto zarejestrować gospodarstwo agroturystyczne?
- jakie jest ewentualne opodatkowanie działalności agroturystycznej (zasady opisane w niniejszym opracowaniu)?
- w jaki sposób tworzyć konkurencyjną ofertę agroturystyczną?
- dlaczego warto się zrzeczać np. w stowarzyszeniu gospodarstw agroturystycznych?

Ponadto informator ten powinien zawierać informacje np. o stowarzyszeniu gospodarstw agroturystycznych, niezbędne kontakty, pod którymi rolnik – właściciel gospodarstwa mógłby liczyć na wsparcie – doradztwo (np. kontakt do konkretnych osób z LGD Korona Sąddecka). Informator mógłby zawierać również roczny harmonogram kilku – kilkunastu szkoleń podnoszących kompetencje np. w zakresie obsługi turystów, rozwijania i komponowania oferty agroturystycznej, promocji produktów lokalnych. Co więcej szkolenia takie byłyby okazją do zacieśniania relacji pomiędzy gospodarstwami agroturystycznymi. Informator powinien być przygotowany (uaktualniany) raz w roku⁴. Forma informatora może być bardzo prosta – opracowanie to może być nawet powielane na kopiarce. Kluczem do sukcesu będzie tutaj właściwe przygotowanie merytoryczne opracowania. Informator mógłby być dystrybuowany m.in. podczas cyklicznych spotkań właścicieli gospodarstw agroturystycznych, w urzędach analizowanych gmin, podczas imprez organizowanych na tym terenie, podczas spotkań z przedstawicielami LGD Korona Sąddecka, podczas szkoleń. Ponadto informator ten można byłoby pobrać w formie cyfrowej ze strony internetowej LGD Korona Sąddecka, urzędów gmin oraz z serwisu internetowego stowarzyszenia gospodarstw agroturystycznych.

Cele: popularyzacja przepisów i zasad związanych z prowadzeniem gospodarstwa agroturystycznego, zachęcenie do zakładania gospodarstw agroturystycznych,

⁴ Dodatkowe aktualizacje mogłyby wynikać np. z istotnych zmian np. w przepisach.

	zachęcenie do rejestracji prowadzonej już działalności agroturystycznej, podnoszenie jakości oferty gospodarstw agroturystycznych,
Grupa docelowa:	rolnicy mieszkający na terenie gmin: Chełmiec, Grybów, Kamionka Wielka (głównie potencjalni kwatero dawcy)
Koordynator:	LGD Korona Sądecka, przy współpracy ze stowarzyszeniem gospodarstw agroturystycznych, samorządami lokalnymi, instytucjami kultury

5.3 Magazyn Społeczności objętych działaniem LGD Korona Sądecka

Proponowany Magazyn Społeczności gmin objętych działaniem LGD Korona Sądecka, dla których przygotowywana jest koncepcja Rozwoju Turystyki mógłby być wydawany przez LGD w wersji internetowej (możliwe w początkowym okresie) i/lub drukowanej. Celem magazynu (dwumiesięcznik lub kwartalnik) byłoby m.in. zacieśnianie relacji pomiędzy mieszkańcami gmin „nieco” oddalonych od siebie, popularyzowanie wydarzeń i innych atrakcji mających miejsce/zlokalizowanych na analizowanym terenie. Ponadto celem byłoby kształtowanie postaw mieszkańców zorientowanych na rozwój agroturystyki, prezentowanie dobrych praktyk, promowanie zaangażowania, ale także promocja oferty turystycznej i kulturalnej wśród samych mieszkańców rejonu. Magazyn byłby tworzony przez przedstawicieli różnych środowisk z omawianego terenu (m.in. przedstawicieli instytucji kultury, pracowników instytucji samorządowych, specjalistów z LGD). Źródłem finansowania magazynu mogłyby być środki z funduszy UE, wsparcie gmin, sprzedaż określonej liczby reklam w magazynie, a docelowo także dochody ze sprzedaży magazynu (cena nie powinna być ograniczeniem przy zakupie). Adresatami magazynu byłoby głównie mieszkańcy omawianego obszaru (3 gminy). Omawiany magazyn powinien być docelowo jednym z podstawowych źródeł informacji dla ww. mieszkańców. Analizowany magazyn nie może być „tubą propagandową” władz samorządowych, ale w sposób przystępny i wiarygodny powinien informować m.in. o tym co się wydarzyło. Ponadto magazyn powinien anonsować planowane imprezy.

5.4 Cykliczne spotkania przedstawicieli gospodarstw agroturystycznych

Cykliczne spotkania przedstawicieli gospodarstw agroturystycznych z terenu „trzech gmin” mogą być interesującym sposobem zacieśniania relacji pomiędzy tymi podmiotami, platformą do wymiany doświadczeń, kreowania nowych pomysłów. Na spotkania takie powinni być zapraszani pracownicy LGD Korona Sądecka, przedstawiciele samorządów lokalnych, przedstawiciele biur turystycznych, organizacji branżowych oraz inni liderzy opinii. Spotkania takie powinny się odbywać cyklicznie np. dwa razy w roku (wiosna, jesień). Organizatorem powinno być stowarzyszenie gospodarstw agroturystycznych. Spotkania odbywałyby się w poszczególnych gospodarstwach agroturystycznych. Na każdym ze spotkań prezentowano i omawiano by dotychczas podjęte działania, dyskutowano by na temat planowanych działań. Korzyściami z tego typu spotkań byłyby m.in. poprawa przepływu informacji pomiędzy tymi podmiotami, zacieśnienie relacji, a także wprowadzenie nowych, spójnych rozwiązań.

06. Rozwój agroturystyki w Polsce – ogólna charakterystyka

Agroturystyka to forma wypoczynku w warunkach zbliżonych do wiejskich. Może być połączona z pracą u osoby zapewniającej nocleg. Traktowana jako alternatywne do rolnictwa źródło dochodu mieszkańców małych miejscowości.

Agroturystyka to forma masowej turystyki obejmuje różnego rodzaju usługi, począwszy od zakwaterowania, poprzez częściowe lub całonocne posiłki, a także inne oferty/atrakcje/formy wypoczynku np.: wędkarstwo i jazdę konną, po uczestnictwo w pracach gospodarskich. Polega na wykorzystaniu piękna krajobrazu wiejskiego i uatrakcyjnianiu gościom pobytu udziałem w codziennych zajęciach w gospodarstwie, w tradycyjnym rzemiośle artystycznym (np. haftowanie, szydełkowanie), w obrzędach ludowych oraz w przygotowywaniu potraw regionalnych, połączonym z wypiekiem chleba, wyrobem serów lub wędlin.

Agroturystyka to rodzaj turystyki wiejskiej, znanej w Polsce od dawna jako wczasy pod gruszą. Jest to forma wypoczynku u rolnika, w funkcjonującym gospodarstwie rolnym, gdzie można mieszkać, jadać wspólne posiłki z gospodarzami, uczestniczyć w wielu pracach polowych, obserwować jak na co dzień wygląda hodowla zwierząt i produkcja roślinna. W agroturystyce powinna być zapewniona domowa atmosfera, gdzie goście mogą liczyć na zdrową, świeżą żywność.

Specyfika działalności agroturystycznej polega na jej nietypowym, oryginalnym charakterze. Trudno jest bowiem spotkać dwa identyczne gospodarstwa oferujące takie same usługi. Różne są też oczekiwania przyjeżdżających na wieś turystów, jedni preferują kontakt z przyrodą, inni poznanie tradycji i kultury ludowej, jeszcze inni możliwość uprawiania sportów np. jazdy konnej. Dlatego trudno jest stworzyć uniwersalny nie tylko międzynarodowy, ale i krajowy czy nawet regionalny model agroturystyki. Tym nie mniej w kształtowaniu oferty agroturystycznej czy szerzej – rynku agroturystycznego warto jest korzystać z doświadczeń innych krajów.

W krajach Unii Europejskiej rozwój turystyki wiejskiej w tym agroturystyki postrzegany jest jako środek zapobiegający migracji ludności wiejskiej do miast. Turystyka z natury przyciąga kapitał do lokalnej społeczności, co prowadzi do rozwoju lokalnego, wzrostu zatrudnienia i wyższych dochodów ludności. Poza motywami finansowo – ekonomicznymi zachodni eksperci dostrzegli wiele argumentów społeczno- kulturowych przemawiających za rozwojem tej formy turystyki m.in. : kontakt rolników z innymi grupami społecznymi czy poprawa statusu rolnictwa i rolników. O zainteresowaniu wypoczynkiem na wsi świadczy fakt , iż 25% wszystkich form wypoczynku organizowanego w krajach UE stanowią wakacje na wsi, przy czym w poszczególnych krajach udział ten kształtował się różnorodnie : np. Dania 35%, Niemcy 34%, Francja 29, Portugalia 29%. Wielka Brytania 29%, Hiszpania 27%, Włochy 11% Grecja 8%⁵.

Wyróżnikiem agroturystyki jako formy turystyki rozwijającej się na obszarach rolniczych jest to, że gospodarstwo rolne stanowi miejsce świadczenia usług turystycznych, przede wszystkim miejsce zakwaterowania turysty.

W oparciu o dostępne informacje należy zwrócić uwagę że w ostatnich dziesięciu latach nieco spadło tempo wzrostu liczby gospodarstw agroturystycznych w skali kraju, w

⁵ Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego, www.modr.pl, data odczytu: 12 września 2011,

porównaniu z dynamicznym wzrostem w latach 90., kiedy to bardzo dużą rolę inicjującą i wspierającą rozwój agroturystyki odegrały ośrodki doradztwa rolniczego.

Typowe gospodarstwa agroturystyczne dysponują na ogół kilkoma lub kilkunastoma miejscami noclegowymi i oferują usługi oraz atrakcje związane z wsią i rolnictwem np. wyżywienie z wykorzystaniem własnych produktów, wędkowanie, grzybobranie, polowania, jazdy konne, wycieczki rowerowe. Obiekty w gospodarstwach agroturystycznych są bardzo zróżnicowane pod względem architektonicznym. Występują zarówno duże, nowoczesne domy o charakterze willowym, piętrowe domy o płaskich dachach, jak i stare, odnowione, drewniane chaty, zaadoptowane budynki gospodarcze oraz domki letniskowe.

Według szacunkowych danych Instytutu Turystyki w 2007 r. na obszarach wiejskich działało 7345 gospodarstw agroturystycznych dysponujących 71 330 miejscami noclegowymi. Agroturystyka najlepiej rozwinęła się na terenach górskich oraz pojezierzach, W województwach: małopolskim, podkarpackim i warmińsko-mazurskim znajduje się około 40 % wszystkich gospodarstw agroturystycznych w Polsce. Niemniej jednak obiekty te występują na terenie całego kraju, w tym na obszarach niebędących typowymi regionami turystycznymi⁶.

Obszary najlepiej zagospodarowane turystycznie nie pokrywają się z obszarami o wysokim poziomie rozwoju agroturystyki. W województwach zachodniopomorskim i pomorskim, dysponujących największą a skali kraju bazą noclegową, udział agroturystycznych miejsc noclegowych wynosi poniżej 5%. Na obszarach wschodniej Polski (świętokrzyskie, małopolskie, podkarpackie i podlaskie) kwatery agroturystyczne dominują wśród pozostałych typów obiektów noclegowych.

Rolnicy prowadzący gospodarstwa agroturystyczne zrzeszają się w stowarzyszenia, zajmujące się promocją usług agroturystycznych, szkoleniami i doradztwem. Największą w Polsce organizacją, skupiającą ponad 53 lokalne i regionalne stowarzyszenia agroturystyczne z całego kraju jest Polska Federacja Turystyki Wiejskiej „Gospodarstwa Gościnne” (działająca od 1996 r.)⁷.

Przykładowe stowarzyszenia na terenie województwa małopolskiego:

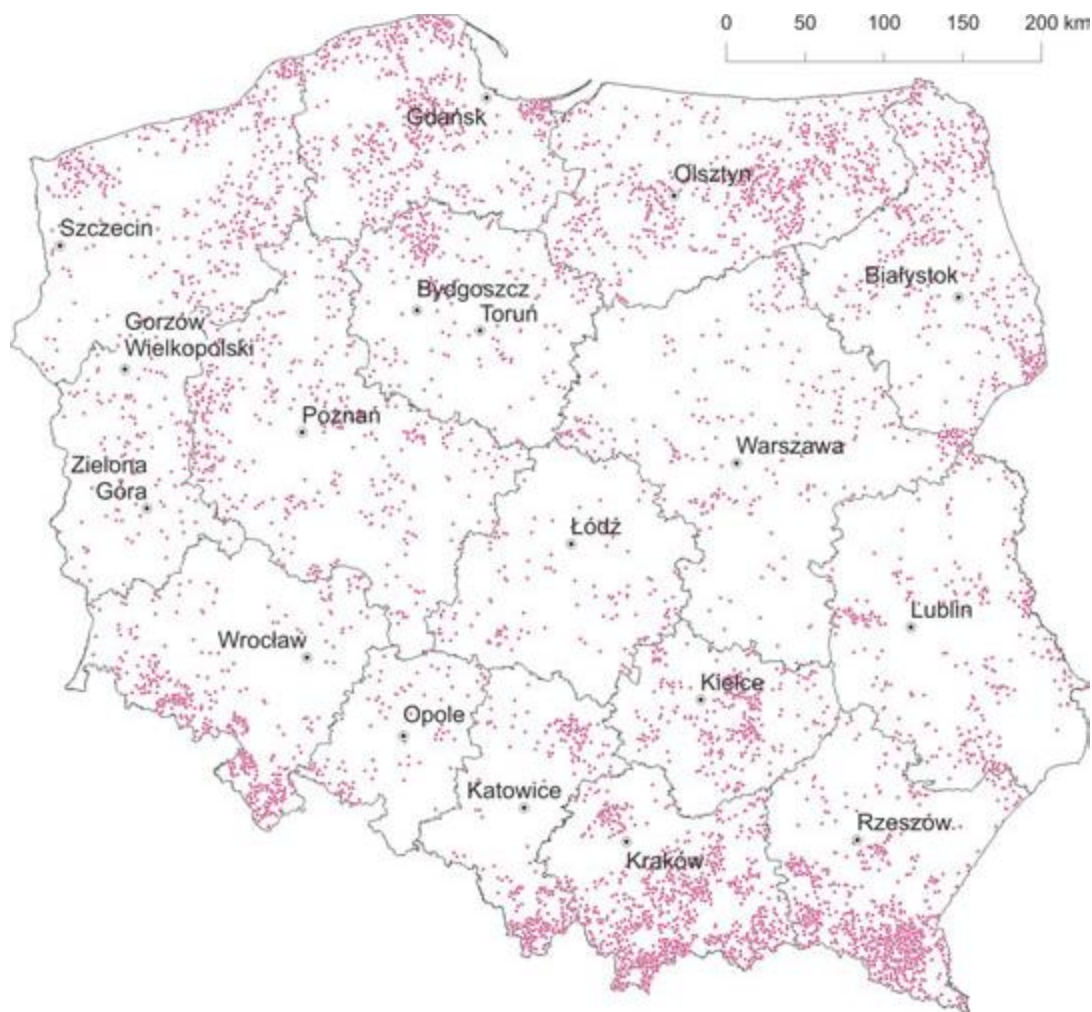
- Stowarzyszenie Turystyki i Agroturystyki Ziem Górskich (obejmuje swoim działaniem m.in. powiat nowosądecki)⁸,
- Galicyjskie Gospodarstwa Gościnne,
- Góralskie Stowarzyszenie Agroturystyczne,
- Stowarzyszenie Agroturystyczne Powiatu Limanowskiego.

⁶ Instytut Turystyki, <http://www.itk.krakow.pl>, data odczytu: 5 sierpnia 2011.

⁷ Polska Federacja Turystyki Wiejskiej „Gospodarstwa Gościnne” jest organizacją non profit o zasięgu krajowym. Jest to stowarzyszenie stowarzyszeń. Poprzez szkolenia, wydawnictwa promocyjne i masmedia wpływa na podnoszenie jakości usług w kwaterach wiejskich. Tworzy markę produktu turystycznego na wsi. PFTW G.G jest właścicielem systemu kategoryzacji Wiejskiej Bazy Noclegowej - posiada kadrę 80 wyszkolonych inspektorów kategoryzacyjnych. Jej celem jest podnoszenie jakości świadczonych usług, ujednoczenie oznakowania obiektów (Federacja posiada własne logo) oraz udzielenie rekomendacji uprawniającej do zamieszczania oferty w materiałach reklamowych Federacji.

⁸ Stowarzyszenie Turystyki i Agroturystyki Ziem Górskich <http://nowy-sacz.agroturystyka.pl/>

Rysunek 1. Rozmieszczenie gospodarstw agroturystycznych w Polsce, w 2008 roku

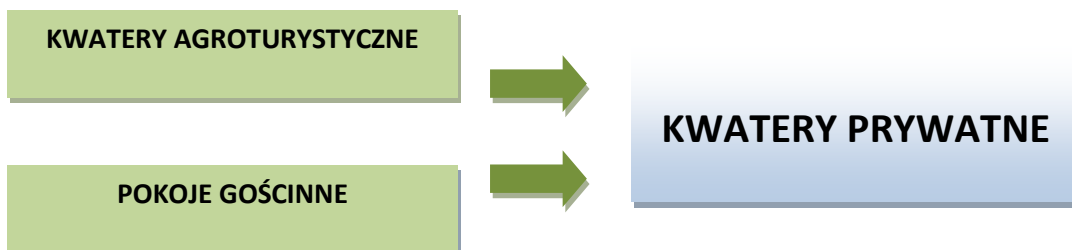
1 kropka (dot) - 1 gospodarstwo (farm)

Źródło: Polska Akademia Nauk, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania

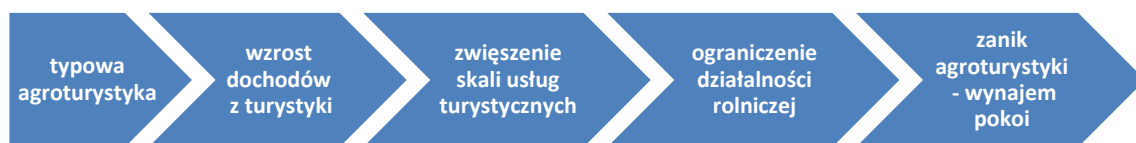
Kwatery agroturystyczne a pokoje gościnne

Kwatery agroturystyczne to obiekty mieszkalne i budynki gospodarcze będące własnością rolników, które wynajmowane są turystom na noclegi za opłatą (gospodarstwa agroturystyczne).

Pokoje gościnne to pomieszczenia w mieszkaniach i domach osób fizycznych lub prawnych (z wyłączeniem obiektów zbiorowego zakwaterowania), wynajmowane na noclegi za opłatą.

Rozwój agroturystyki jest bardzo pożądanym kierunkiem rozwoju turystyki, niemniej jednak należy zwrócić uwagę na jego możliwe konsekwencje.

Agroturystyka obliczona jest m.in. na rozwój i wzrost dochodów dla ich właścicieli. Jednak stopniowo taka działalność prowadzona z sukcesem może motywować do ograniczenia działalności rolniczej, a to w konsekwencji może prowadzić do stopniowego zaniku typowej agroturystyki i sprowadzić się jedynie do wynajmu pokoi przez ich właścicieli.

Polska Federacja Turystyki Wiejskiej "Gospodarstwa Gościnne" (PFTW) prowadzi kategoryzację agroturystycznej bazy noclegowej. Kategoryzacji podlegają wszystkie obiekty znajdujące się na terenach wiejskich, których prowadzenie nie wymaga decyzji administracyjnych i które nie podlegają ustawowemu obowiązkowi standaryzacji. Dopuszcza się również kategoryzację obiektów podlegających obowiązkowi standaryzacji, w tym jednak przypadku jest to jedynie dodatkowa forma oceny jakości.

Według Polskiej Federacji Turystyki Wiejskiej kategoryzacja jest gwarancją odpowiedniej jakości usług w zależności od przyznanej kategorii. Gospodarstwa agroturystyczne jednocześnie zyskują prawo do umieszczenia oferty w materiałach promocyjnych Federacji.

Kategoryzacji podlegają zarówno całe obiekty jak i poszczególne pomieszczenia noclegowe. Na wniosek zainteresowanych gospodarstw agroturystycznych oraz po uiszczeniu odpowiedniej opłaty pracownicy PFTW przeprowadzają inspekcję kategoryzacyjną. Sprawdzany jest stan, wyposażenie obiektu według specjalnych formularzy standaryzacyjnych. Obiekt musi spełniać zarówno ogólne jak i szczegółowe wymagania dla określenia kategorii w danym typie zakwaterowania.

Każda kwatery, która otrzymała określoną kategorię ma prawo posługiwać się znakiem PFTW "Gospodarstwa Gościnne" przez okres dwóch lat. Po tym okresie w celu utrzymania przywilejów kwatery skategoryzowanej konieczne jest ponowne wystąpienie do Federacji i poddanie obiektu inspekcji.

Kwatery kategoryzowane są w następujący sposób - od kategorii najniższej do najwyższej⁹:

1. Kategoria standard

1.1 Pokoje gościnne kategorii "Standard":

- minimalna powierzchnia pokoju 1-os. 7m² , 2-os. - 12m², dla każdej następnej osoby dodatkowo co najmniej 15m²,
- wszystkie łóżka powinny być nie mniejsze niż 190x90 cm (pojedyncze) i 190x140 cm (podwójne), w nowych kwatery odpowiednio 200 x 90 cm i 200x40 cm,
- materace sprężynowe lub piankowe, dobrej jakości,

⁹Serwis Polskiej Federacji Turystyki Wiejskiej "Gospodarstwa Gościnne" www.agroturystyka.gmina.pl, data odczytu: 15 września 2011.

- pościel i powłoczki na poduszki czyste i w dobrym stanie,
- sprzątanie pokoi oraz ślanie łóżek codziennie - usługa powinna być zaoferowana,
- zmiany pościeli co najmniej raz w tygodniu i przy każdej zmianie gości,
- wewnętrzny zamek lub równoważny sposób zabezpieczenia rzeczy wnoszonych przez gości,
- czysty ręcznik do rąk dla każdego gościa, ręcznik kąpielowy na życzenie,
- wieszak na ręczniki lub jego odpowiednik,
- nowa kostka mydła dla każdego gościa lub dozownik mydła,
- we wszystkich pokojach otwierane okno z nieprzezroczystymi zasłonami lub żaluzjami,
- temperatura w pomieszczeniach nie mniejsza niż 18oC,
- w widocznym miejscu informacja, w jaki sposób można się skontaktować z właścicielem,
- goście powinni mieć dostęp do swoich pokoi przez cały czas,
- na każdego gościa co najmniej 4 wieszaki i miejsce do rozpakowania ubrań,
- przy każdym łóżku stolik z lampką nocną,
- w każdym pokoju kosz na śmieci, lustro, przynajmniej jedno krzesło i szklanka dla każdego z gości,
- brak rzeczy osobistych gospodarzy w łazience,
- farba na ścianach, tapety i wykładzina podłogowa w dobrym stanie,
- instalacja elektryczna w dobrym stanie, żarówki osłonięte kloszami lub abażurami,
- nie więcej niż 8 osób na jedną łazienkę,
- w łazience wanna lub prysznic, umywalka, wc, ręcznik do rąk, mydło lub dozownik, papier toaletowy, mata łazienkowa, kosz z pokrywą, gniazdko do podłączenia suszarki i golarki, dobra wentylacja,
- jeżeli łazienka jest wspólna z gospodarzami powinna być wyposażona w standardowe środki czystości i urządzenia sanitarne, a goście powinni mieć priorytet w korzystaniu z łazienki,
- pomieszczenia wspólne sprzątane codziennie,
- dostęp do pomieszczenia wypoczynkowego, które nie powinno być wykorzystywane do celów sypialnych.

1.2 Pokoje grupowe kategorii "Standard":

- kwatery dla grup dzieci szkolnych z podstawowym wyposażeniem i nie przeznaczone do wynajmu jako pokoje gościnne,
- powierzchnia pozwalająca na swobodny dostęp do mebli i wyposażenia,
- odpowiednie wymiary łóżek, mogą być piętrowe lub rozkładane,
- nie więcej niż 12 osób na jedną łazienkę,
- temperatura w pomieszczeniach nie mniejsza niż 18oC,
- możliwość otwarcia co najmniej jednego okna,
- odpowiednie materace z zabezpieczeniami,
- w każdym pokoju kosz na śmieci, lustro i przynajmniej jedno krzesło, możliwość powieszenia ubrań,
- zadawalające wyposażenie i stan łazienki,
- brak rzeczy osobistych gospodarzy w łazience,
- dostęp do pomieszczenia wypoczynkowego,
- możliwość zamówienia śniadania lub dostęp do urządzeń kuchennych.

1.3 Pokoje kempingowe kategorii "Standard":

- ogrodzenie wokół terenu,
- odpowiednie źródła zaopatrzenia w wodę,

- przynajmniej jedna toaleta wyłącznie dla gości kempingu,
- kosz na śmieci bądź jego odpowiednik opróżniany regularnie,
- czystość i porządek na terenie kempingu,
- regulamin wywieszony na widocznym miejscu,
- miejsca do parkowania,
- minimalny teren na jeden namiot 30 m²,
- liczba namiotów nie większa niż urzędowe minimum określone dla kategoryzacji kempingów.

2. Kategoria *

2.1 Pokoje gościnne kategorii *

Wszystkie wymogi jak w kategorii STANDARD - pokoje gościnne plus następujące:

- klucz do każdego pokoju,
- minimalne wymiary łóżek 200x90 cm (pojedyncze) i 200x140 cm (podwójne),
- w każdym pokoju szafa ubraniowa z półkami, umywalka, lampa do czytania i wygodne krzesło,
- przynajmniej jedna łazienka powinna być oddana do wyłącznego użytku gości,
- nie więcej niż 6 osób na jedną łazienkę,
- jeżeli jest tylko jedna toaleta powinna być oddzielona od łazienki i oddana do wyłącznego użytku gości,
- wygodne pomieszczenie wypoczynkowe dla gości,
- dostęp do telefonu,
- informacja turystyczna dla gości na miejscu, w większym obiekcie recepcja lub odpowiednik,
- dzwonek do przywołania pomocy oraz informacja jak skontaktować się z kwaterodawcą.

2.2 Mieszkania wakacyjne i domy wolno stojące

Wymogi kategorii STANDARD plus następujące:

- klucz do jednostki i nieograniczony dostęp do niej,
- powierzchnia we wszystkich pokojach powinna pozwalać na swobodny dostęp do mebli, wyposażenia itp.,
- brak osobistych rzeczy gospodarzy,
- wszystkie materace na łóżkach powinny być przykryte pokryciami nadającymi się do wielokrotnego prania,
- możliwość powieszenia okryć wierzchnich przy wejściu,
- stół kuchenny lub odpowiednik oraz odpowiednia liczba krzeseł kuchennych,
- taborety mogą zastąpić krzesła w tej kategorii,
- aneks kuchenny z następującym wyposażeniem: jednokomorowy zlew i jednopalnikowa kuchenka (min), lodówka, miejsce na naczynia, garnki i patelnie (2 szt), sztucze, zastawa, szklanki, ostre noże, chochła, otwieracze do butelek i konserw, ściereczki, odpowiednia ilość sprzętu i środki czystości,
- kosz na śmieci, łatwy dostęp do zewnętrznego pojemnika na śmieci, kosz na śmieci w kuchni,
- w łazience lustro.

3. Kategoria **

3.1 Pokoje gościnne kategorii **

Wszystkie wymogi kategorii standard oraz kategorii * oraz:

- przynajmniej 50% pokoi wyposażonych w niezależny węzeł sanitarno-higieniczny (WC, prysznic lub wanna, umywalka),
- gniazdka elektryczne i lampki przy biurku i lustrze,
- biurko lub jego odpowiednik,
- fotel.

3.2 Mieszkania wakacyjne i domy wolno stojące

Wszystkie wymogi niższych kategorii plus następujące:

- dodatkowo lustro w przedpokoju,
- taboret w przedpokoju jeśli jest miejsce,
- przynajmniej jedna osobna sypialnia w obiekcie z max trzema łózkami, w tym dwa komfortowe,
- kuchnia z lepszym wyposażeniem, kuchenka dwupalnikowa, odpowiedni stół i krzesła,
- w pomieszczeniu wypoczynkowym odpowiednie meblowanie oraz stolik okolicznościowy,
- wygodne miejsce do siedzenia, w liczbie odpowiadającej pojemności obiektu.

4. Kategoria ***

4.1 Pokoje gościnne kategorii ***

Wszystkie wymogi poprzednich kategorii plus następujące:

- przynajmniej 90% pokoi wyposażonych w niezależny węzeł sanitarno-higieniczny,
- powierzchnia minimalna 10 m² w pokoju 1-sobowym i 14m² w dwuosobowym (w tym łazienka),
- wysokiej jakości łóżko z materacem sprężynowym,
- dwa krzesła wypoczynkowe oraz stolik okolicznościowy,
- miejsce na bagaż lub odpowiednik,
- duże lustro,
- taboret w łazience,
- pokoje oraz pomieszczenia wspólne gustowanie wyposażone w wysokiej jakości meble, pościel i ręczniki, zasłony i wykładziny,
- ułatwiony dostęp do telefonu dla gości,
- żelazko i deska do prasowania na życzenie,
- możliwość prania ubrań gości.

4.2 Mieszkania wakacyjne i domy wolno stojące

Wymogi poprzednich kategorii plus następujące:

- min. powierzchnia jednostki na 4 osoby - 30m². Na każdą dodatkową osobę co najmniej 5m²,
- ogólne bardzo dobre wrażenie wysokiego standardu jednostki,
- jednostka powinna być wyposażona w radio i telewizor,
- jeżeli w jednostce mieszka więcej niż 8 osób powinno być oddzielne WC,
- przynajmniej jedna sypialnia powinna mieć lampki i szafki nocne,
- dostęp do pralki, żelazka i deski do prasowania,
- w kuchni 4-palnikowa kuchenka z piecykiem elektrycznym, mikser, ekspres do kawy oraz jednolita wysokiej jakości zastawa i sztućce.

Rozwój agroturystyki w Polsce - wnioski:

- niski udział dochodów z turystyki dla wielu rolników, uzależniony jest od położenia i oferowanego produktu,
- częstą słabością gospodarstw agroturystycznych jest standardowy charakter oferty i niedostatek konkurencyjnych produktów,
- słabością gospodarstw agroturystycznych jest również mała skala działalności,
- wiele gospodarstw agroturystycznych prowadzi swoją działalność bez rejestracji w urzędzie gminy,
- zainteresowanie ofertą gospodarstw agroturystycznych wzrasta,
- mimo relatywnie dość dużej liczby stowarzyszeń gospodarstw agroturystycznych w Polsce, wielu rolników stara się prowadzić działalność indywidualnie (w tym również promocję),
- zdecydowana większość gospodarstw agroturystycznych w Polsce posiada słabą lub bardzo słabą promocję swojej oferty,
- oczekiwania turystów wobec rolników (kwatery dawców) są coraz większe. Turyści oczekują czegoś więcej niż tylko miejsce noclegowe w gospodarstwie,
- relatywnie słabo rozwinięte przy okazji agroturystyki są produkty lokalne,
- dużym ograniczeniem dla rozwoju m.in. turystyki wiejskiej jest relatywnie niski poziom zaangażowania i współpracy różnych środowisk związanych z tą branżą (m.in. samorządów lokalnych, stowarzyszeń gospodarstw agroturystycznych, organizacji branżowych, lokalnych grup działania, lokalnych liderów opinii i innych podmiotów).

07. Podstawy prawne działalności gospodarstw agroturystycznych – wybrane przepisy¹⁰

Agroturystyka a turystyka wiejska

Analiza przepisów prawnych związanych z działalnością gospodarstw agroturystycznych wymaga uprzedniego scharakteryzowania istoty agroturystyki, która obejmuje świadczenie usług turystycznych w czynnych gospodarstwach rolnych. Turystyka wiejska natomiast odnosi się do świadczenia usług turystycznych przez gospodarstwa domowe na obszarach wiejskich, które nie prowadzą działalności rolniczej.

Procedura założenia gospodarstwa agroturystycznego jest prosta. Uruchomienie takiej działalności wymaga minimum formalności w urzędzie gminy. Kluczowym dla powodzenia takiej działalności jest dobry pomysł na przyciągnięcie turystów i oferowane im odpowiednich atrakcji. Oprócz regionalnej kuchni, bardzo często w ofertach pojawiają się wycieczki bryczką, urządzenie grilla czy też ogniska, sporty wodne, wypożyczanie rowerów itd. Wraz z poszukiwaniem oryginalnego pomysłu, kształtowaniem unikalnej oferty kluczowym jest zorganizowanie jej profesjonalnej promocji. Tematowi temu poświęcony został oddzielny rozdział niniejszego opracowania.

Duże znaczenie dla powodzenia przedsięwzięcia ma lokalizacja gospodarstwa agroturystycznego. Planując otwarcie takiej działalności warto wziąć pod uwagę walory otoczenia, które będą magnesem przyciągającym turystów. Często jednak gospodarstwo agroturystyczne bazuje na obiektach skupionych w gospodarstwie rolnym. W sytuacjach takich pozostaje optymalne wykorzystanie już istniejącej infrastruktury i uzupełnienie jej o dodatkowe elementy zwiększające oferowaną wiązkę korzyści.

Zakładanie gospodarstwa agroturystycznego

Najmniej formalności związanych z założeniem gospodarstwa agroturystycznego mają rolnicy, dla których podstawą funkcjonowania jest uprawa ziemi czy hodowla, a którzy agroturystykę chcą traktować jako dodatkowe źródło dochodu. W tym przypadku ustawa o swobodzie działalności gospodarczej z dnia 2 lipca 2004 r. nie przewiduje obowiązku rejestracji działalności gospodarczej¹¹.

Dla podtrzymania dotychczasowej polityki ułatwiania rolnikom nowo rozpoczynającym świadczenie usług agroturystycznych, a także świadczącym te usługi dodatkowo, w ramach działającego gospodarstwa rolnego, w art. 3 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej ustalono, że przepisów tej ustawy nie stosuje się do działalności wytwórczej w rolnictwie w zakresie upraw rolnych oraz chowu i hodowli zwierząt, ogrodnictwa, warzywnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego, a także wynajmowania przez rolników pokoi, sprzedaży posiłków domowych i świadczenia w gospodarstwach rolnych innych usług związanych z pobytem turystów.

¹⁰ Rozdział opracowania przygotowany m.in. w oparciu o następujące przepisy prawne: Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej z dnia 2 lipca 2004 r. (Dz. U. Nr 173 poz.1807 z późniejszymi zmianami); Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2000 r. Nr 14 poz. 176 z późniejszymi zmianami); Ustawa z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (tekst jednolity Dz. U. z 2006 r. Nr 136, poz. 969 z późniejszymi zmianami); Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997r. o usługach turystycznych.

¹¹ Dz. U. Nr 173 poz. 1807 z późniejszymi zmianami

Ograniczenie to ma charakter wyjątku od ogólnej zasady, w związku z czym, powinno być interpretowane w sposób ścisły. W związku z tym, należy odpowiedzieć na pytania:

- **kto jest rolnikiem?**
- **co oznacza świadczenie usług w gospodarstwie rolnym?**
- **co znaczy „zakres usług agroturystycznych”?**

Zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników¹², zgodnie z którym, przez **rolnika** rozumie się pełnoletnią osobę fizyczną, zamieszkujejącą i prowadzącą na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, osobiście i na własny rachunek, działalność rolniczą w pozostającym w jej posiadaniu gospodarstwie rolnym, w tym również w ramach grupy producentów rolnych, a także osobę, która przeznaczyła grunty prowadzonego przez siebie gospodarstwa rolnego do zalesienia. Posiadaczem jest właściciel lub osoba działająca w przekonaniu, że jest właścicielem (posiadacz samoistny), natomiast posiadaczem zależnym np. dzierżawca, użytkownik czy inna osoba, której prawo do korzystania z posiadanego gospodarstwa wynika z umowy zawartej z właścicielem (posiadacz zależny)¹³. W definicji rolnika pojawia się odwołanie do pojęcia gospodarstwa rolnego, dlatego znaczenie mają definicje gospodarstwa rolnego.

Według art. 55 kodeksu cywilnego, za **gospodarstwo rolne** uważa się grunty rolne wraz z gruntami leśnymi, budynkami lub ich częściami, urządzeniami i inwentarzem, jeżeli stanowią lub mogą stanowić zorganizowaną całość gospodarczą, oraz wraz z prawami i obowiązkami związanymi z prowadzeniem gospodarstwa rolnego¹⁴.

Ustawa o ubezpieczeniu społecznym rolników, uznaje w art. 6 pkt 4 za gospodarstwo rolne każde gospodarstwo służące prowadzeniu działalności rolniczej, to znaczy produkcji roślinnej lub zwierzęcej, w tym produkcji ogrodniczej, sadowniczej, pszczelarskiej, rybnej i leśnej. W art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym¹⁵ za gospodarstwo rolne dla celów podatku rolnego uważa się obszar użytków rolnych, gruntów pod stawami oraz sklasyfikowanych w ewidencji gruntów i budynków jako użytki rolne, gruntów pod zabudowaniami związanymi z prowadzeniem tego gospodarstwa o łącznej powierzchni przekraczającej 1 ha. To znaczy, że suma tych gruntów musi przekraczać 1ha fizyczny, lub o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 1 ha przeliczeniowy, stanowiących własność lub znajdujących się w posiadaniu (o którym była mowa powyżej) osoby fizycznej lub osoby prawnej albo jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej¹⁶.

Podsumowując, wszystkie zaprezentowane powyżej definicje zostały sformułowane w innym celu dla potrzeb innej ustawy, jednak dla stosowania przepisów o działalności gospodarczej można przyjąć, że **gospodarstwo rolne** to grunty, budynki, urządzenia i inwentarz faktycznie służący produkcji rolnej. A zatem, **świadczenie usług w gospodarstwie rolnym** oznacza świadczenie ich w oparciu o zabudowania, grunty i inne zasoby tego gospodarstwa, bez zmiany ich charakteru i naruszenia podstawowej funkcji zachowania zdolności do produkcji rolnej. Budynki i obszary o zmienionej trwale funkcji nie mogą być uznane za część gospodarstwa rolnego. Kryterium to jest podstawowe w

¹² Dz. U. z 1998 r. Nr 7 poz. 25 z późniejszymi zmianami.

¹³ Tamże

¹⁴ Ustawa z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (tekst jednolity Dz. U. z 2006 r. Nr 136, poz. 969 z późniejszymi zmianami).

¹⁵ tekst jednolity Dz. U. z 2006 r. Nr 136, poz. 969.

¹⁶ Tamże

odniesieniu do innych usług turystycznych, dotyczy to np. usług rekreacyjnych, jazdy konnej, przewozów bryczką, wynajmowania łódek, udostępniania łowisk itp.

Natomiast **wynajmowanie pokoi oraz sprzedaż posiłków domowych** może odbywać się także w oparciu o inne zasoby niż grunty i budynki służące produkcji rolnej, jednak pod warunkiem, że świadczy je rolnik, tzn. osoba prowadząca (realnie) działalność rolniczą, a działalność ta ze względu na jej rozmiar i wyodrębnienie nie spowoduje utworzenia nowego przedsiębiorstwa. Stąd przepisy o podatku dochodowym wyraźnie mówią o wynajmowaniu pokoi w budynku mieszkalnym oraz posiłkach domowych.

Rolnicy, którzy chcą wynajmować pokoje na terenie swoich gospodarstw, miejsca do ustawienia namiotów, a także sprzedawać posiłki domowe lub świadczyć inne usługi związane z pobytem turystów na terenie ich gospodarstwa, muszą jedynie zgłosić ten fakt w urzędzie gminy, który włączy prowadzone przez niego gospodarstwo agroturystyczne do ewidencji gospodarstw agroturystycznych.

Warto jednak podkreślić, że zwolnienie z obowiązku rejestracji działalności gospodarczej jest jednak uzależnione od spełnienia przez rolnika jednego warunku. Jego baza noclegowa nie może mieć więcej niż pięć pokoi. W przypadku, gdy rolnik wynajmuje np. 6 pokoi, jest to już traktowane jako prowadzenie zwykłej działalności gospodarczej.

Podatki

Istotnym ułatwieniem dla rolników prowadzących działalność agroturystyczną jest fakt, że nie płacą oni podatku dochodowego od osób fizycznych¹⁷. Podatek ten z zasady dotyczy każdej osoby fizycznej osiągającej dochody, chyba, że odrębny przepis zwalnia z tego podatku. Zwolnienie obejmuje w szczególności dochody objęte podatkiem rolnym, a także szereg innych dochodów, np. w turystyce wiejskiej. Art. 21 pkt 43 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych przewiduje zwolnienie z podatku dochodowego od osób fizycznych dochodów z tytułu wynajmowania pokoi gościnnych przez osoby, które spełniają równocześnie poniższe warunki:

- budynki mieszkalne, w których wynajmowane są pokoje należą do gospodarstwa rolnego,
- pokoje wynajmowane są osobom przebywającym na wypoczynku¹⁸,
- wynajmowane pokoje znajdują się w budynkach mieszkalnych¹⁹,
- budynki mieszkalne, w których wynajmowane są pokoje muszą być położone na terenach wiejskich, tzn. poza granicami administracyjnymi miast²⁰,

¹⁷ Dz. U. z 2000 r. Nr 14 poz. 176 z późniejszymi zmianami.

¹⁸ Oznacza to, że zwolnienie nie dotyczy wynajmowania pokoi na stałe, wynajmowania robotnikom sezonowym, podnajmowania mieszkań i itp.; w takich sytuacjach, gdy najemcą nie jest osoba przebywająca na wypoczynku, należy sporządzić umowę najmu, z której czynsz będzie opodatkowany na tzw. zasadach ogólnych lub w sposób zryczałtowany.

¹⁹ Nie podlegają zwolnieniu z podatku dochody uzyskane z wynajmowania domków turystycznych, a także pomieszczeń w budynkach np. gospodarczych, adaptowanych na cele usługowe; budynek ma charakter mieszkalny, jeżeli jest decyzja administracyjna, dopuszczająca go do użytkowania jako mieszkalny lub jeżeli pełni funkcję mieszkalną np. są w nim zameldowani stali mieszkańcy.

²⁰ Jeżeli budynek położony jest w mieście, nie ma znaczenia fakt, że należy on do gospodarstwa rolnego oraz że jego właściciel jest rolnikiem, z tytułu wynajmowania w takim budynku zwolnienie z podatku nie przysługuje. Dla przykładu, jeżeli ktoś prowadzi gospodarstwo rolne położone poza granicami miasta, ale sam mieszka w mieście i tam wynajmuje pokoje, nie ma prawa do zwolnienia z podatku, natomiast gdyby w tym gospodarstwie położonym na wsi dysponował budynkiem mieszkalnym, mógłby wynajmować w nim pokoje korzystając ze zwolnienia, nawet gdyby sam mieszkał w innym budynku położonym w mieście.

- liczba wynajmowanych pokoi nie przekracza pięciu²¹.

Podsumowując, zwolnienie przysługuje każdemu, kto spełnia wymienione powyżej warunki, nawet jeżeli osiąga dodatkowe dochody z innego tytułu. Zwolnienie obejmuje także dochody uzyskane z tytułu wyżywienia gości mieszkających w wynajmowanych pokojach.

Dochody zwolnione w tej sytuacji z opodatkowania nie łączą się, dla celów podatkowych, z innymi dochodami. Rolnicy, którzy prowadzą pozarolniczą działalność gospodarczą w zakresie wykraczającym poza wyłączenie z art. 3 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej, powinien spełnić szereg obowiązków administracyjnych, bowiem zyskuje status przedsiębiorcy²². Podatek dochodowy na zasadach ogólnych, z tytułu najmu rzeczy, terenu lub pomieszczeń dotyczy dochodów z innych rodzajów zajęć zarobkowych oraz wynajmowania za odrębną opłatą łodzi, rowerów itp.

Agroturystyka została zakwalifikowana do grupowania 55.20.Z tj. obiektów noclegowych turystycznych i miejsc krótkotrwałego zakwaterowania, co zobowiązuje podatnika do naliczania podatku VAT w wysokości 8% (do 2010 r. stawka wynosiła 7%. Ustawa o VAT mówi (art. 113.1), że: „Zwalnia się z podatku podatników, u których wartość sprzedaży opodatkowanej nie przekroczyła łącznie w poprzednim roku podatkowym kwoty 150 000 zł”. Artykuł 96.1 mówi, że: podmioty, o których mowa w art. 15, są obowiązane, przed dniem wykonania pierwszej czynności określonej a art.5, złożyć w urzędzie skarbowym zgłoszenie rejestracyjne, z zastrzeżeniem ust.3, który mówi, że „Podmioty wymienione w art. 15, zwolnione od podatku na podstawie art. 113 ust.1 i 9 lub wykonujący wyłącznie czynności zwolnione od podatku na podstawie art.43.1 i art. 82.3, mogą złożyć zgłoszenie rejestracyjne. Osoby rozpoczynające działalność nie muszą więc rejestrować się jako VAT-owcy do momentu przekroczenia limitu przychodu, liczonego proporcjonalnie do okresu działalności. Pamiętać jednak należy, że przychód, w przypadku prowadzenia różnych działalności, jest sumowany. Rolnik, który prowadzi działalność agroturystyczną, wynajmuje w swoim domu lokal na sklep sąsiadowi i prowadzi jeszcze w ramach działalności gospodarczej usługi transportowe musi sumować dla celów VAT przychody ze wszystkich tych źródeł. Podatnicy powinni prowadzić dzienną ewidencję sprzedaży, aby na pewno wiedzieć, czy nie przekraczają 150 000 zł. przychodu rocznie. Ewidencja ta powinna zawierać przynajmniej:

- datę uzyskania przychodu,
- kwotę uzyskanego przychodu,
- kwotę przychodu narastająco.

²¹ Do tej liczby wlicza się jedynie pokoje oddawane do wyłącznej dyspozycji gości, bez jadalni, bawialni, werandy itp. pomieszczeń ogólnie dostępnych. Pokojem jest pomieszczenie samodzielne, nawet jeżeli posiada połączenie dodatkowymi drzwiami z innym pomieszczeniem. Jeżeli ktoś wynajmuje więcej np. siedem pokoi, to nie może uznać dochodu z pierwszych pięciu za zwolniony z podatku, a z pozostałych dwóch za opodatkowany – powinien opodatkować wszystkie pokoje; ale nie ma obowiązku wynajmowania wszystkich posiadanych, nawet wolnych, pokoi – decyzja należy do wynajmującego. Zwolnienie nie obejmuje odrębnie opłacanego wynajmu miejsca pod ustawienie przyczep i namiotów, także w obrębie działki siedliskowej, a tym bardziej odrębnych pól namiotowych.

²² Wpis do ewidencji gospodarczej dokonywany jest w urzędzie gminy, właściwym ze względu na miejsce zamieszkania przedsiębiorcy. Tego typu działalność wiąże się z obowiązkami wobec urzędu skarbowego, zakładu ubezpieczeń społecznych itd. Obowiązek taki powstaje bez względu na liczbę wynajmowanych pokoi.

Ewidencja może być prowadzona w zwykłym zeszycie. Powinna mieć ponumerowane i ostemplowane czy podpisane strony, żeby wykluczyć możliwości zarzutu nierzetelności jej prowadzenia. Pamiętać należy, że kwota limitu odnosi się proporcjonalnie do czasu prowadzenia działalności. Jeśli rolnik rozpoczął działalność agroturystyczną w ciągu roku, limit przychodu jest iloczynem 410,96 zł (limit dzienny) i liczby dni do końca roku. W roku przestępnym możemy przyjąć limit dzienny na poziomie nieco niższym, tj. 409,84 zł. Podobne zasady obowiązują przy działalności sezonowej. Przy sezonie trwającym 3 miesiące (czerwiec, lipiec, sierpień) – staniemy się płatnikiem VAT po przekroczeniu kwoty 37 808,32 zł. (92 dni x 410,96 zł/dzień).

Jeśli kontrola z urzędu skarbowego nie znajdzie u rolnika dziennej ewidencji przychodu, dowodzącej, że nie został przekroczony w.w. limit przychodu, może to skutkować sankcjami z Ustawy karnej skarbowej, kwaterodawca traci prawo do zwolnienia z VAT, może także zostać na niego nałożony obowiązek uiszczenia podatku VAT od początku prowadzenia działalności.

Dochody ze sprzedaży własnych przetworów bez podatku

Zyski ze sprzedaży własnych przetworów w gospodarstwach agroturystycznych np. kiszonych ogórków, serów czy wędlin są zwolnione z podatku. Domowe przetwory, wędliny czy wiejski ser to produkty bardzo poszukiwane przez konsumentów – gości omawianych gospodarstw. Ich wytwarzaniem i sprzedażą chętnie zajmują się rolnicy i gospodarstwa agroturystyczne. Co ważne, ustawodawca przewidział dla nich specjalne zwolnienie. Podstawą zwolnienia jest art. 21 ust. 1 pkt 71 ustawy z 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych²³.

Zgodnie z tym przepisem dochody ze sprzedaży produktów roślinnych i zwierzęcych pochodzących z własnej uprawy lub hodowli niestanowiących działów specjalnych produkcji rolnej, przerobionych sposobem przemysłowym są zwolnione z podatku dochodowego. Dotyczy to sytuacji, gdy przerób polega na kiszniu produktów roślinnych lub przetwórstwie mleka albo na uboju zwierząt rzeźnych i obróbce poubojowej tych zwierząt, w tym również na rozbiorze, podziale i klasyfikacji mięsa.

Jednakże w razie zakupu kapusty i ogórków świeżych od innego rolnika lub też osoby prowadzącej działalność gospodarczą, które to warzywa po ukiszeniu zostaną sprzedane, zwolnienie nie będzie miało zastosowania. Tak samo będzie w wypadku produkcji surówek, bez względu na pochodzenie wykorzystywanych do tego surowców²⁴.

Podsumowując – podatnicy, którzy nie przetwarzają własnych produktów, zyski z ich sprzedaży będą musieli opodatkować.

Gospodarstwa ekologiczne

Rynek gospodarstw agroturystycznych odnotowuje ciągły wzrost. W odpowiedzi na pojawiającą się na rynku konkurencję część gospodarstw wybiera specjalizację, której celem jest skuteczniejsze przyciągnięcie turystów. Jednym ze sposobów na to jest tworzenie gospodarstw ekologicznych, czyli tzw. ekoturystyka, która jest definiowana jako wypoczynek u rolnika, prowadzącego czynne gospodarstwo rolne, z zachowaniem określonych standardów, np. oferowanie ekologicznych pomieszczeń, ekologicznej żywności z certyfikatem itd. Zasady otrzymania certyfikatu określa ustawa o rolnictwie ekologicznym. Zainteresowanie prowadzeniem takich gospodarstw jest coraz większe -

²³ tekst jednolity Dz. U. z 2010 r. nr 51, poz. 307 ze zm.

²⁴ interpretacja indywidualna ministra finansów – dyrektora Izby Skarbowej w Poznaniu z 9 kwietnia 2008 r., nr ILPB1/415-35/08-2/IM za: A. Tarka, Rzeczpospolita, 02.07.2011.

obecnie w Polsce jest ich kilkaset. Dodatkową zachętą są dla rolników dopłaty z UE, jakie mogą otrzymać z tego tytułu.

Inne obowiązki administracyjne

Przepisy sanitarne dla gospodarstw agroturystycznych nie zostały wydane. Do 20 posiłków wydawanych równocześnie wymagania kontroli sanitarnej nie wykraczają poza zwykły poziom czystości w warunkach domowych. Powyżej tej liczby wymagane jest spełnienie warunków takich, jak dla zakładów żywienia zbiorowego. Dodatkowo przepisy przeciwpożarowe, budowlane i ochrony środowiska są takie jak dla budynków mieszkalnych.

Minimalne wymagania co do wyposażenia dla innych obiektów, w których świadczone są usługi hotelarskie zostały zaprezentowane w załączniku.

08. Analiza obecnej oferty gospodarstw agroturystycznych na obszarze objętym działaniem LGD Korona Sądecka

Obecna oferta zdecydowanej większości gospodarstw agroturystycznych na obszarze trzech analizowanych gmin: Chelmec, Grybów i Kamionka Wielka jest bardzo zbliżona do siebie. Gospodarstwa agroturystyczne oferują podstawowy zakres usług. Do wyjątków w prezentacji oferty gospodarstw należy określenie zwracające uwagę, że dany podmiot specjalizuje się w czymś, że podkreśla coś oryginalnego na tle najbliższej „konkurencji” np. „oferta skierowana jest do gości preferujących aktywny wypoczynek”. Ponadto oferta omawianych gospodarstw jest relatywnie bardzo słabo promowana.

Poniżej zaprezentowano gospodarstwa funkcjonujące obecnie na analizowanym obszarze. W dalszej części rozdziału zaprezentowano wnioski z przeprowadzonej analizy obecnej oferty gospodarstw agroturystycznych.

Oferta gospodarstw agroturystycznych na terenie Gminy Kamionka Wielka²⁵

Gawlik Tadeusz, Bogusza 93, 33-334 Kamionka Wielka

Gospodarstwo położone na trasie Nowy Sącz - Florynka. Budynek mieszkalny dwupoziomowy wewnątrz wyłożony drewnem. Obok domu potok ze stawem rybnym. Nad domem do dyspozycji gości, sad z jagodnikiem. W niewielkiej odległości od gospodarstwa las z przewagą jodły, sosny, możliwość zbioru runa leśnego - grzyby, maliny, jagody. Odległość od Nowego Sącza - 15 km., Krynicy - 25 km. Oferta całoroczna dla gości lubiących ciszę, spokój. Okolica zachęca do wycieczek pieszych szlakami turystycznymi, wycieczek rowerowych. Zimą można uprawiać sporty narciarskie, saneczkowe. Do dyspozycji gości 5 pokoi - dwuosobowych z osobnymi wejściami, 2 łazienki, kuchnia wyposażona w niezbędny sprzęt do przyrządzania posiłków indywidualnie. Można również całodzienne wyżywienie zamówić w gospodarstwie.

Górka Andrzej, Bogusza 5, 33-334 Kamionka Wielka

Dom położony na trasie Nowy Sącz - Florynka. W odległości 20 m potok Królówka. W pobliżu lasy z przewagą jodły, sosny, możliwość zbioru runa leśnego - grzyby, maliny, jagody. Gospodarze przyjmują gości przez cały rok, gwarantują przyjemny wypoczynek, możliwość wycieczek pieszych - szlakiem żółtym Skalnik - Margoń Wyżna - Sapalska Góra, Tokarnia, wycieczki rowerowe - Krynica, Stary Sącz, Nowy Sącz. Przestrzeń koło domu stwarza możliwość gier i zabaw dla dzieci. W okresie zimy wyciąg narciarski - 5 km, zjazdy saneczkowe. W ofercie domowa kuchnia z całodziennym wyżywieniem. Do dyspozycji gości również kuchnia z możliwością przygotowania posiłków we własnym zakresie, 5 pokoi dwuosobowych z oddzielnym wejściem, 2 łazienki.

Ochwat Józef, Królowa Górna, 33-334 Kamionka Wielka

Dom o niepowtarzalnym wyglądzie z wieżyczką zwieńczoną piękną kulą mającą swoją historię. Wokół domu zieleń drzew, w odległości kilku metrów czysty potok Królówka. Piękno okolicy stwarza atmosferę do prac artystycznych oraz do wędrówek pieszych szlakami turystycznymi. W zimie w niewielkiej odległości wyciąg narciarski, górki, pagórki umożliwiają zjazdy saneczkowe. Dogodna

²⁵ Charakterystyka przygotowana w oparciu o informacje zamieszczone na stronie internetowej Urzędu Gminy Kamionka Wielka: www.kamionka.iap.pl, data odczytu: 9 września 2011 r.

komunikacja PKP, PKS, MZK. Oferta gospodarstwa dostępna dla gości przez cały rok. Do dyspozycji gości 5 pokoi dwuosobowych, 3 łazienki, kuchnia wyposażona w niezbędny sprzęt umożliwiający przyrządzanie posiłków we własnym zakresie. Miejsce na biwak i ognisko. Możliwość zaparkowania samochodu.

Helena, Józef Ptaszkowski, Królowa Górna 65, 33-334 Kamionka Wielka

Dom stylowy położony przy trasie Nowy Sącz - Florynka obok trasy komunikacyjnej PKS, MZK. W odległość 20 m czysty potok Królowka. W pobliżu kompleksy leśne gdzie nierzadko można spotkać zwierzynę leśną, nazbierać grzybów, malin i jagód. Rodzinna serdeczna atmosfera zapewni przyjemny wypoczynek przez cały rok. Do dyspozycji gości pięknie urządzonego ogród, altana, miejsce na biwak, wspólne ognisko, zabawy dla dzieci. Dogodne miejsce do wycieczek pieszych, rowerowych, a zimą na sanki, narty, organizację kulisów. Gospodarze zapewniają smaczne wyżywienie, chleb własnego wypieku. Do dyspozycji gości kuchnia – możliwość samodzielnego przyrządzania posiłków. Pokoje: 2 - dwuosobowe, 1 - trzyosobowy. Możliwość zaparkowania samochodu.

Popiela Stanisław, Anna, Kamionka Wielka 116, 33-334 Kamionka Wielka

Dom położony w pięknej okolicy, wokół duża przestrzeń zdala od tras komunikacyjnych z dogodnym dojazdem. W pobliżu gospodarstwa kompleks lasów bogatych w runo leśne, w ciszy lasu można spotkać zwierzynę leśną. Oferta gospodarstwa dostępna przez cały rok. W ofercie smaczne, zdrowe wyżywienie z produktów pochodzących z własnego gospodarstwa. W gospodarstwie miejsce na ognisko, biwak. Do dyspozycji gości 3 pokoje - dwuosobowe, łazienka, kuchnia z możliwością przyrządzenia posiłków we własnym zakresie.

Barbara Michalica, Kamionka Wielka 300, 33-334 Kamionka Wielka

ładny, wygodny dom. Piękna o każdej porze okolica. Dużo przestrzeni wokół domu, cisza, spokój, dużo zieleni. Możliwość pieszych wycieczek po okolicy, zwiedzanie i poznawanie kultury, tradycji. Dogodne połączenie MZK, PKP. Niewielka odległość do miast: Nowy Sącz - 10 km, Stary Sącz - 15 km, Krynica - 25 km. W bliskiej odległości potok Kamionczanka, łowienie pstrągów. Do dyspozycji gości 2 pokoje - dwuosobowe, łazienka, miejsce na ognisko, biwak.

Alina Kocemba, Kamionka Wielka 473, 33-334 Kamionka Wielka

Nowy i duży pięknie położony dom z dogodnym dojazdem. Jest to miejsce na wypoczynek gości lubiących ciszę, spokój - wokół ogród dużo zieleni. W niewielkiej odległości czysty potok Kamionczanka, kompleks leśny bogaty w runo leśne. W okolicy liczne zabytki, kultura, tradycja regionalna. Do dyspozycji gości 1 pokój - dwuosobowy, 1 pokój - trzyosobowy, łazienka, kuchnia z możliwością przyrządzenia posiłków we własnym zakresie.

Jan Trojan, Mystków 259, 33-334 Kamionka Wielka

Malowniczo położony dom nad potokiem Kamionczanka. Obok domu skaliste zbocze z zielenią oraz olbrzymimi blokami skalnymi. Charakterystyczna dla otoczenia cisza, przerywana śpiewem ptaków i szmerem płynącego obok potoku. Wymarzone miejsce na całoroczny wypoczynek zdala od szosy z bliskim dogodnym dojazdem. Latem można organizować wycieczki rowerowe, piesze szlakami turystycznymi, w terenie zabytkowe kościoły, muzeum regionalne, zimą wyciąg narciarski, jazda saneczkami.

Do dyspozycji gości 5 pokoi dwuosobowych z oddzielnymi wejściami, łazienka, estetycznie urządzona kuchnia z możliwością sporządzania posiłków we własnym zakresie. Miejsce na biwak i ognisko, parking dla samochodu.

Julia Halkowicz, Królowa Górna 128, 33-334 Kamionka Wielka

Gospodarstwo agroturystyczne "Julia". Położone w przepięknej okolicy nad potokiem Królówka. Dom drewniany otoczony sadem, ogrodzony z bezpiecznym podwórkiem. Miejsce na biwak, ognisko. Dogodne połączenie komunikacyjne MZK, PKS, PKP - w niedużej odległości od Nowego Sącza - 10 km, Krynica - 25 km. Posiłki można przygotować we własnym zakresie w kuchni urządzonej w niezbędny sprzęt. Do dyspozycji gości: 2 pokoje - dwuosobowe, 2 pokoje - trzyosobowe, 1 pokój - czteroosobowy, 2 łazienki, miejsce do zaparkowania samochodu. Istnieje możliwość rozbicia namiotu.

Kruczek Adam, Kamionka Wielka 454, 33-334 Kamionka Wielka

Pięknie położone gospodarstwo z dogodnym dojazdem, w kilku metrowej odległości rzeka Kamionka. Dom nowy z balkonami. Duża przestrzeń wokół domu z placem zabaw dla dzieci, możliwością grilowania. Gospodarze oferują gościom 3 pokoje - dwuosobowe, kuchnia do dyspozycji gości z możliwością sporządzenia posiłków we własnym zakresie.

Dobosz Józef, Kamionka Wielka 17, 33-334 Kamionka Wielka

Gospodarstwo położone w przepięknej okolicy w bliskiej odległości las i rzeka Kamionka. Piękne miejsce widokowe, szlaki turystyczne spacerowe. Bliska odległość od Nowego Sącza, Starego Sącza, Krynicy. Dobry dojazd samochodem oraz środkami komunikacji jak MPK, PKP, PKS.

Gospodarstwo posiada rozległą przestrzeń wokół domu z miejscami na biwak i zabawę dla dzieci, przejażdżkę końmi -kucykami, które są w gospodarstwie. do dyspozycji gości kuchnia z możliwością sporządzenia posiłków we własnym zakresie. Do dyspozycji gości - 3 pokoje - pięćoosobowe i 1 - dwuosobowy.

Artur Kocemba, Kamionka Wielka 377, 33-334 Kamionka Wielka

Małowniczo położone gospodarstwo, w niewielkiej odległości od głównej drogi. Ciekawie wkomponowane aranżacje ogrodowe zapewniają gościom komfortowy wypoczynek. Dom dwupoziomowy, wystrój, kolorystyka i oświetlenie pomieszczeń pomagają wyciszyć się i zrelaksować. Oferta skierowana jest do gości preferujących aktywny wypoczynek.

W ofercie gospodarstwa: nordic walking szlakami widokowymi Beskidu Sądeckiego, zajęcia ruchowe obejmujące gimnastykę, gra w siatkówkę plażową, możliwości korzystania z kortów tenisowych oraz siłowni znajdującej się w Nowym Sączu, nauka jazdy konnej oraz zajęcia z hipoterapii, możliwości skorzystania z masażu klasycznego, relaksacyjnego, konsultacje z dietetykiem sportowym z zakresu żywienia oraz zdrowego stylu życia, wycieczki krajoznawcze (Krynica, Szczawnica).

W okresie zimowym proponowane są również: zajęcia narciarskie na stokach w Krynicy Zdroju, w Cieniawie. Wszystkie zajęcia są prowadzone przez wykwalifikowaną kadrę. Do dyspozycji gości wygodne, przestronne pokoje i nowoczesne zaplecze sanitarne.

Oferta gospodarstw agroturystycznych na terenie Gminy Grybów:

Czesław Wojnarowski, Ptazkowa 173

Gospodarstwo agroturystyczne oferuje dwa mieszkania 2 pokojowe w dwóch domach z kompletnym wyposażeniem tj. kuchnia, łazienka, balkony. W mieszkaniach sprzęt RTV.

Do dyspozycji na miejscu altana z kominkiem, rożnem, huśtawka 3 - 4 osobowa, staw hodowlany (karpie, amury) z możliwością wędkowania, stół do tenisa stołowego, dla dzieci piaskownica.

Aniela Sekuła, Kąclowa 180

Gospodarstwo agroturystyczne oferuje 6 miejsc noclegowych. Przepiękny drewniany dom położony wśród gór i lasów wyłącznie do dyspozycji gości. Dom urządzone w stylu regionalnym, samodzielna kuchnia i łazienka. Zapewnione posiłki - własne owoce i warzywa. Możliwość rozbicia namiotu. Do dyspozycji gości pokoje; 2- 3 osobowe. Las – 10 m, tenis 10 km, konie 20 km, wyciąg narciarski 5 km PKP - 3 km, PKS - 2 km.

Kazimierz Głowczyk, Kąclowa 355

Gospodarstwo agroturystyczne oferuje 6 miejsc noclegowych w dwóch pokojach. W ofercie jest całodzienne wyżywienie. Ponadto w ramach gospodarstwa oferuje się 2 domki kempingowe, każdy przeznaczony dla 5 osób. Oferta jest całoroczna. Obok domu miejsce do biesiadowania (grill, ognisko) oraz plac zabaw dla dzieci.

Gospodarstwo Agroturystyczne, Józef Stec, Siołkowa 151

Gospodarstwo Agroturystyczne, Lidia Żywczak, Wyskitna 11

Gospodarstwo Agroturystyczne, Małgorzata Chlebda, Stróże

Oferta gospodarstw agroturystycznych na terenie Gminy Chełmiec:

Agroturystka, Pokoje Gościnne u Nowaka, ul. Słoneczna 11, Chełmiec,

Do dyspozycji gości w obiekcie TV, ogólnodostępna kuchnia samoobsługowa. Na terenie obiektu także: możliwość grillowania, pole namiotowe z pełnym zapleczem. Obiekt położony jest w centrum miasta. Oferta obejmuje 13 miejsc noclegowych w pokojach dwu-, trzy- i czteroosobowych. Pokoje z łazienkami i balkonami. Z pokoi rozciąga się piękny widok.

Analiza obecnej oferty agroturystycznej na obszarze objętym działaniem LGD Korona Sądecka – wnioski:

- Liczba gospodarstw agroturystycznych na terenie gmin Chełmiec i Grybów jest mniejsza od liczby tego typu podmiotów w innych gminach Powiatu Nowosądeckiego.
- Oferta oficjalnie funkcjonujących gospodarstw agroturystycznych jest bardzo słabo promowana (zdecydowana większość gospodarstw nie posiada własnej strony internetowej, a informacje zawarte na stronach internetowych urzędów gmin ograniczą się w większości jedynie do adresów i ogólnych opisów. Problem w tym, że turyści nie mają ochoty odwiedzać serwisów internetowych urzędów po to by znaleźć miejsce na wypoczynek.
- Oferta gospodarstw agroturystycznych jest sformułowana sztywno, bardzo podobnie w przypadku wszystkich gospodarstw.
- Prezentacje ofert gospodarstw nie zawierają informacji o istotnych cechach wyróżniających te podmioty na rynku.
- Prezentacje gospodarstw agroturystycznych najczęściej nie zawierają informacji o dodatkowej ofercie, z której mogą korzystać turyści w okolicy (na obszarze „trzech gmin”).
- Należy również zwrócić uwagę na relatywnie słabe wykorzystanie różnorodnych branżowych baz danych (w tym branżowych portali internetowych) do promocji oferty omawianych gospodarstw agroturystycznych.
- Jako słabą należy również ocenić promocję analizowanych gospodarstw agroturystycznych poprzez lokalne i regionalne Punkty Informacji Turystycznej.
- Obserwuje się stosunkowo niski poziom współpracy pomiędzy poszczególnymi gospodarstwami agroturystycznymi oraz pomiędzy nimi a innymi podmiotami funkcjonującymi na rynku turystycznym.
- Prezentowane oferty gospodarstw agroturystycznych nie zawierają dodatkowych informacji np. o przystosowaniu pomieszczeń dla osób niepełnosprawnych.
- Obserwuje się relatywnie niski poziom świadomości rolników na temat zasad prowadzenia i korzyści wynikających z prowadzenia gospodarstwa agroturystycznego.
- Brak jest kategoryzacji jakości usług oferowanych przez gospodarstwa agroturystyczne na analizowanym obszarze.
- Brak oznaczenia lokalizacji gospodarstw agroturystycznych ułatwiających turystom dojazd do nich.
- Obserwuje się słaby przepływ informacji zarówno wewnątrz (na obszarze „trzech gmin”) jak i na zewnątrz.
- Na obszarze objętym działaniem LGD Korona Sądecka występują sprzyjające warunki do rozwoju agroturystyki.
- Obserwuje się stopniową poprawę o zakresie kształtowania wizerunku rejonu i poszczególnych jego produktów – głównie za sprawą LGD Korona Sądecka.

09. Rozwój oferty gospodarstw agroturystycznych - propozycje

Stworzenie i rozwój atrakcyjnej dla turystów oferty gospodarstw agroturystycznych stanowi kluczowy czynnik warunkujący sukces. Warto zwrócić przy tym uwagę aby oferta ta była jak najbardziej oryginalna – wyróżniająca się na tle oferty innych gospodarstw agroturystycznych - zachęcająca do przyjazdu. Poza tym niezwykle istotne jest jej skuteczne wypromowanie. Oferta wypoczynku i rekreacji przygotowana na materiałach promocyjnych musi być tak sformułowana, aby w pełni oddawała rzeczywistość, a jednocześnie zawierała wszystkie elementy interesujące potencjalnego turystę. Istotnym aspektem jest również umiejętne skalkulowanie cen. Dla sprawnego dostępu do oferty noclegowej w omawianych gospodarstwach ważny jest efektywny ich system rezerwacji. Projektując ofertę gospodarstw warto pamiętać o jej uzupełnieniu o produkty tradycyjne i lokalne. Problemy związane z kształtowaniem cen m.in. przez gospodarstwa agroturystyczne mogą być przedmiotem szkoleń organizowanych przez LGD Korona Sądecka.

Proponowane działania w zakresie rozwoju oferty gospodarstw agroturystycznych:

- 9.1 rozwój współpracy pomiędzy gospodarstwami agroturystycznymi (powstanie stowarzyszenia gospodarstw agroturystycznych),
- 9.2 wprowadzenie systemu zarządzania informacją turystyczną,
- 9.3 system rezerwacji miejsc noclegowych,
- 9.4 rozwój dotychczasowej oferty gospodarstw agroturystycznych,
- 9.5 rozwój produktów tradycyjnych i lokalnych,
- 9.6 stworzenie pakietów ofert,
- 9.7 poddanie się kategoryzacji lub stworzenie własnego systemu kategoryzacji oferty gospodarstw agroturystycznych,
- 9.8 stworzenie/ uzupełnienie kalendarza imprez kulturalnych oraz turystyczno – rekreacyjnych,
- 9.9 rozwój współpracy pomiędzy wszystkimi podmiotami funkcjonującymi na analizowanym obszarze,
- 9.10 rozwój infrastruktury komunikacyjnej.

9.1 Rozwój współpracy pomiędzy gospodarstwami agroturystycznymi (powstanie stowarzyszenia gospodarstw agroturystycznych)

Rozwój współpracy pomiędzy gospodarstwami agroturystycznymi jest niezwykle ważny dla powodzenia tych podmiotów. Zasoby i oferta każdego z omawianych gospodarstw są na tyle ograniczone, że utrudniają efektywne przebicie się na coraz bardziej konkurencyjnym rynku

Kluczowe czynniki przemawiające za rozwojem współpracy pomiędzy gospodarstwami agroturystycznymi na terenie gmin: Chełmiec, Grybów, Kamionka Wielka:

- ograniczony potencjał gospodarstw (m.in. infrastruktura turystyczna),
- ograniczone środki na promocję oferty gospodarstw agroturystycznych,
- wzrost konkurencji wśród gospodarstw agroturystycznych na południu Polski,
- wzrost oczekiwań turystów (m.in. w zakresie jakości i kompleksowości obsługi),
- możliwość realizacji spójnej strategii w zakresie rozwoju agroturystyki,

- wykorzystanie efektu skali,
- wzrost siły przetargowej w kontaktach z podmiotami rynku turystycznego,
- możliwość wspólnego pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych,
- wpływ na jakość oferty gospodarstw agroturystycznych w omawianym rejonie.

Współpraca pomiędzy omawianymi gospodarstwami może się rozwijać na trzy sposoby:

Wariant I: gospodarstwa agroturystyczne działają indywidualnie, ale „od czas do czasu” podejmują wspólne działania np. tworzą budżet, którego celem jest np. wspólna promocja. Podobnie podmioty te mogą pracować nad wspólnym systemem kategoryzacji itp.

Wariant II: Analizowane gospodarstwa przyłączają się do już funkcjonującego stowarzyszenia gospodarstw agroturystycznych obejmującego swoim zasięgiem również powiat nowosądecki.

Wariant III (sugerowany): Omawiane gospodarstwa agroturystyczne zakładają nowe stowarzyszenie, do którego również przyłączają się nowopowstające gospodarstwa.

Argumenty przemawiające za powołaniem stowarzyszenia gospodarstw agroturystycznych:

- relatywnie niższe koszty promocji oferty gospodarstw agroturystycznych,
- możliwość skuteczniejszego promowania oferty,
- możliwość koordynowania jakości usług świadczonych przez gospodarstwa agroturystyczne na omawianym obszarze,
- większa możliwość prezentowania oferty gospodarstw w formie pakietów,
- większa siła lobbingu przedstawicieli gospodarstw agroturystycznych na poziomie gmin oraz powiatu,
- możliwość aplikowania o środki UE na rozwój infrastruktury/oferty turystycznej,
- silna reprezentacja gospodarstw agroturystycznych w kontaktach z podmiotami zewnętrznymi,
- ułatwiony kontakt z mediami,
- możliwość wspólnego stworzenia atrakcyjniejszej oferty,
- większa dbałość o interesy gospodarstw agroturystycznych z obszaru „trzech gmin”, niż w przypadku przystąpienia do już istniejącego stowarzyszenia,
- i szereg innych zalet.

9.2 Wprowadzenie systemu zarządzania informacją turystyczną

Efektywny system zarządzania informacją jest niezbędny dla skutecznego rozwijania oferty, jej promowania, umożliwienia turystom korzystania z niej. Ponadto dobry przepływ informacji pomiędzy poszczególnymi podmiotami funkcjonującymi na rynku turystycznym jest warunkiem rozwoju współpracy pomiędzy nimi. System zarządzania informacją turystyczną powinien obejmować m.in. kompleksową i aktualną bazę informacji turystycznej, użyteczny system rezerwacji, efektywny serwis internetowy, informatory dla rolników (potencjalnych kwatery dawców). Zagadnienia te zostały poddane analizie w dalszej części niniejszego opracowania.

9.3 System rezerwacji miejsc noclegowych

W przypadku rolników (właściciele gospodarstw agroturystycznych) zrzeszonych w stowarzyszeniach agroturystycznych istnieje możliwość prowadzenia rezerwacji miejsc noclegowych przez biuro stowarzyszenia. Na przykład między kwaterodawcami a biurem stowarzyszenia może zostać podpisywana umowa w sprawie pomocy w zakresie promocji i sprzedaży miejsc noclegowych w obiektach agroturystycznych. Umowa zobowiązuje stowarzyszenie do prowadzenia reklamy gospodarstwa agroturystycznego w kraju i za granicą oraz do prowadzenia rezerwacji pobytu turystów w kwaterach agroturystycznych.

Za prowadzenie tych prac stowarzyszenie może pobierać np. 10% kwoty od wartości wydanego skierowania. Kwaterodawca zaś, podpisując taką umowę, zobowiązuje się do zapewnienia turystom wszelkich wygód i udogodnień oraz pełnej informacji w zakresie świadczenia usług towarzyszących. Gospodarstwo agroturystyczne powinno być także zobowiązane do bieżącego informowania biura stowarzyszenia o wszelkich zmianach związanych ze świadczeniem usług, a także o terminach zajętości kwatery (w przypadku otrzymania gości za innym pośrednictwem).

Rezerwacja miejsc noclegowych w gospodarstwach agroturystycznych może być prowadzona przez:

- biuro turystyczne, z którym kwaterodawca/ stowarzyszenie podpisało umowę,
- każde gospodarstwo agroturystyczne indywidualnie,
- poprzez serwis internetowy stowarzyszenia,
- połączenie wszystkich powyższych form.

Optymalnym rozwiązaniem mogłoby być połączenie wszystkich wymienionych powyżej form rezerwacji. Warunkiem jest wdrożenie jednego systemu w oparciu np. o Internet. Bez użytecznego systemu rezerwacji pozyskanie turystów będzie trudniejsze. Ważnym jest również połączenie omawianego systemu rezerwacji i prezentacją oferty poszczególnych gospodarstw oraz dodatkową ofertą w zakresie kultury, turystyki i rekreacji – tak aby każdy turysta mógł stworzyć dla siebie indywidualną wiązkę korzyści z szerokiej listy opcji (oferty). Umożliwia to zdecydowanie środowisko internetowe.

9.4 Rozwój dotychczasowej oferty gospodarstw agroturystycznych

Rozwój dotychczasowej oferty gospodarstw agroturystycznych jest warunkiem niezbędnym do większego zainteresowania i przyciągnięcia turystów do omawianych gmin. Problemem części rolników jest małe zaangażowanie w prowadzenie, rozwijanie gospodarstwa agroturystycznego. Oprócz gospodarstwa rolnego (niewielkiego) część rolników pracuje dodatkowo zarobkowo. Poza tym osoby te zarejestrowały swoje gospodarstwo tworząc ofertę dla turystów. Takie połączenie „kilku spraw” wynika m.in. z tego że żadna z tych działalności nie pozwala osiągnąć na tyle dużych korzyści finansowych aby zrezygnować z pozostałych aktywności. Sytuacja taka rodzi też zagrożenie, że czas i poziom zaangażowania w bieżącą obsługę i rozwój gospodarstwa będzie niewystarczający. Niekiedy prowadzenie takiego gospodarstwa wymaga zaangażowania więcej niż jednej osoby. Relatywnie małe zaangażowanie w prowadzenie gospodarstwa agroturystycznego może przekładać się na mniejsze korzyści finansowe płynące z niego. To z kolei motywuje do podejmowania dodatkowych aktywności. I tak poziom agroturystyki nie może przebić się „ponad standard”. Ważnym jest podjęcie starań w celu istotnego rozwoju oferty

gospodarstwa, zdecydowanie lepszej promocji i pozyskania wielu turystów. To zmotywuje do jeszcze większego poświęcenia się agroturystyce. Obecnie nie wystarczy już oferować miejsca noclegowe, łazienkę i kuchnię, ewentualnie posiłki przyrządzane przez gospodarzy. Taka oferta mają prawie wszystkie gospodarstwa. Turyści czegoś więcej. Chcą mieć pewność że niezależnie od pogody spędzą w gospodarstwie rolnika niezapomniane chwile. Turyści powinni mieć możliwość wyboru z szerokiego zakresu dodatkowych opcji np.: pomoc w gospodarstwie, pieczenie chleba, zbieranie runa leśnego, przygotowywanie przetworów, wyplatanie koszy, przejazd bryczką, wspólne wyprawy w góry, wspólne grillowanie, biesiadowanie, wspólne zabawy dzieci gospodarzy i turystów, wspólne wyjazdy do sąsiednich miejscowości (Miasteczko Galicyjskie, spływ Dunajcem, zwiedzanie Nowego Sącza, Starego Sącza) – dotyczy to turystów przyjeżdżających z odległych regionów Polski. Cennym dla wielu turystów byłoby np. gdyby gospodarz użył swojego roweru, kijków do Nordic Walkingu, piłki dla dziecka i dorosłych, wózka czy łóżeczka dla małego dziecka (tak by nie było potrzeby jego ciągłego przewożenia) itp. Oferta agroturystyczna może być jeszcze bardziej bogata kiedy np. kalendarz imprez kulturalnych, turystycznych i rekreacyjnych będzie bogaty, wcześniej ustalony i turyści odwiedzając „trzy gminy” będą mogli skorzystać również i z tej oferty. Warto pamiętać szczególnie o dzieciach osób odwiedzających gospodarstwa i uatrakcyjnieniu im pobytu. Wielu turystów doceni dbałość gospodarzy o wypełnienie czasu wolnego.

9.5 Rozwój produktów tradycyjnych i lokalnych

Produkty regionalne to produkty, środki żywnościowe produkowane w danym regionie, charakterystycznym dla nich. Proces wytwarzania, przetwarzania i prezentacji produktu odbywa się w tym regionie. Do produktów regionalnych, które posiadają oznaczenia stosowane w krajach członkowskich należą produkty z Chronioną Nazwą Pochodzenia i Chronionym Oznaczeniem Geograficznym.

Produkty tradycyjne wytwarzane są zgodnie z tradycją produkcji na danym terenie. Wpisanie produktów na Listę Produktów Tradycyjnych daje szansę na wzrost atrakcyjności polskiej kuchni oraz terenów wiejskich i turystyki na tych obszarach. Warunkiem wpisu na Listę Produktów Tradycyjnych jest udowodnienie 25-cio letniej historii wytwarzania.

Produkt lokalny jest to wyrób lub usługa, która utożsamiana jest z danym regionem. Ma niepowtarzalny charakter i produkowany jest w niewielkich ilościach z surowców lokalnie dostępnych. Jego produkcja daje szansę na wzrost zatrudnienia społeczności wiejskiej i promocje regionu. Konsument kupując dany produkt ma świadomość o jego niepowtarzalności i specyficznych walorach.

Wśród produktów lokalnych na omawianym obszarze można byłoby promować np.: przetwory z runa leśnego. Opakowanie (np. słoik, butelka) posiadałoby charakterystyczną etykietę zgodną z Systemem Identyfikacji Wizualnej opracowaną specjalnie dla tego rejonu²⁶. Co więcej, turyści odwiedzający gospodarstwa agroturystyczne mogliby uczestniczyć w zbieraniu runa leśnego i później wraz z gospodarzami przygotowywali by omawiane przetwory. Przyjemne z pożytecznym. Wartością jest zaangażowanie turystów, interesujące spędzenie wolnego czasu, możliwość zabrania przetworów wiadomego pochodzenia, przygotowanych w oparciu o naturalne surowce. Taka oferta dodatkowa mogłaby stać się w przyszłości

²⁶ Temat Systemu Identyfikacji Wizualnej został opisany w dalszej części niniejszego opracowania.

dotatkową zachętą do odwiedzenia danego gospodarstwa w przyszłości. Podobne rozwiązania można byłoby przyjąć w zakresie przetworów z owoców, warzyw, mleka, chleba, które turyści zabieraliby z sobą po np. weekendowym pobycie w gospodarstwie agroturystycznym.

Jako produkt lokalny należałoby również kreować prace rękodzieła, w tym prace tematyczne związane np. z Bożym Narodzeniem (np. dekoracje choinkowe), Wielkanocą.

9.6 Stworzenie pakietów ofert, specjalizacja

Jednym ze sposobów wyróżnienia się na rynku i dotarcia do odpowiednich turystów z interesującą ich ofertą jest stworzenie pakietów „specjalistycznych”. Specjalizacja w agroturystyce staje się coraz bardziej pożądana. W innych sektorach rynku turystycznego segmentacja jest stosowana powszechnie. W polskiej agroturystyce jest w fazie wstępnej. Wynika to głównie z tego, że pozornie wydaje się iż mniej ryzykowna jest strategia oferowania takiego samego produktu dla wszystkich klientów. Jednak, nie jest możliwe sprostanie potrzebom wszystkich grup klientów w każdym gospodarstwie agroturystycznym. Przy dość dużej podaży, jaką już się obserwuje w polskiej agroturystyce, trzeba szukać wyróżnienia i własnych klientów. Oferowany produkt specjalistyczny musi dla klienta stanowić gwarancję jakości i spełnienia minimum wymagań, czyli być dostosowany do jego potrzeb. Temu celowi służy kategoryzacja dla obiektów specjalistycznych, która w sposób jasny i zrozumiały dla kwaterodawców precyzuje określone kryteria dostosowane do wybranej kategorii konsumentów.

Oprócz kryteriów technicznych w uzyskaniu kategorii agroturystycznego gospodarstwa specjalistycznego odgrywają również czynniki związane z osobą kwaterodawcy, a mianowicie rodzinne i zawodowe predyspozycje do tworzenia specjalistycznej oferty. W najbliższym czasie, wzorem innych krajów europejskich, w Polsce będzie prowadzona nie tylko kategoryzacja wiejskiej bazy noclegowej ale i kategoryzacja dla obiektów specjalistycznych. W skali kraju specjalistycznych produktów agroturystycznych będzie kilka.

Przygotowując się do przyjmowania rodzin z dziećmi trzeba uwzględnić potrzeby i oczekiwania tej grupy konsumenckiej. Rodziny z dziećmi oczekują:

- bezpiecznej przestrzeni do zabawy w budynku i na zewnątrz,
- pokoju do zabaw z zestawem zabawek (może być w zaadaptowanej stodole, budynku gospodarczym),
- obecności zwierząt w gospodarstwie i bezpiecznego z nimi kontaktu,
- rozbudowanego placu zabaw,
- kontaktu z innymi dziećmi,
- wyposażenia w gry towarzyskie, książki dla dzieci, kolorowanki,
- sprzętu: rowerki, samochodziki, hulajnogi,
- zorganizowanych programów edukacyjnych dla dzieci,
- posiłków przystosowanych dla dzieci (małe porcje, często serwowane min.5 razy w ciągu dnia, ciekawie i apetycznie dekorowane, możliwość uczestnictwa dzieci w przygotowaniu określonego posiłku)
- dużych pokoi,
- przynajmniej jednego dnia w tygodniu opieki nad dziećmi ze strony gospodarzy,
- dla niemowląt: miejsca do przewijania, przygotowywania posiłków, wanienki, łóżeczka.

Dzieci bardzo cenią sobie obecność zwierząt. Utrzymywanie tzw. zwierząt namacalnych w gospodarstwie specjalizującym się w przyjmowaniu rodzin z dziećmi jest nieodzowne. Ważne jest by było parę sztuk małych zwierząt. Przygotowując ofertę dla rodzin z dziećmi trzeba przede wszystkim rozumieć ich potrzeby i oczekiwania oraz mieć odpowiednie predyspozycje.

Gospodarstwa na obszarze „trzech gmin” mogą mieć przynajmniej kilka specjalizacji. Interesującym przykładem mogą być pakiety – projekty zaproponowane przez Sadecką Organizację Turystyczną²⁷:

- Małopolska Wieś Pachnąca Ziołami, Katalog Ofert Gospodarstw Agroturystycznych
- Małopolska Wieś dla Dzieci, Katalog Ofert Gospodarstw Agroturystycznych
- Małopolska Miodowa Kraina, Katalog Ofert Gospodarstw Pasiecznych

W każdym z wymienionych katalogów prezentowane są oferty gospodarstw agroturystycznych, które wiąże idea przewodnia oraz przy tworzeniu których uwzględnia się zasoby i możliwości rozwoju danego podmiotu.

Ponadto tworzenie pakietów sprowadzałoby się również do prezentowania oprócz ofert gospodarstw również dodatkowych atrakcji turystycznych i rekreacyjnych dostępnych na danym terenie.

9.7 Poddanie się kategoryzacji lub stworzenie własnego systemu kategoryzacji oferty gospodarstw agroturystycznych

Biorąc pod uwagę wzrost konkurencji wśród gospodarstw agroturystycznych, wzrost oczekiwań turystów, a także chęć rozwoju gospodarstwa i jego oferty nieuniknionym jest wprowadzenie standaryzacji oferty i poddanie się ocenie.

Weryfikacja może być prowadzona w oparciu o własny system, który należałoby dopiero stworzyć lub w oparciu o system już funkcjonujący np. Polskiej Federacji Turystyki Wiejskiej "Gospodarstwa Gościnne. System ten został opisany w niniejszym opracowaniu. Korzystanie z „zewnętrznego rozwiązania” niesie ze sobą koszty, ale z drugiej strony może być nieco bardziej obiektywne, sprawdzone i gotowe do zastosowania w krótkim czasie.

9.8 Stworzenie/ uzupełnienie kalendarza imprez kulturalnych oraz turystyczno – rekreacyjnych

Abu opisane wcześniej grupy docelowe mogły efektywnie korzystać z imprez organizowanych na terenie „trzech gmin” koniecznym jest stworzenie kalendarza tych wydarzeń. Opracowanie/ uzupełnienie kalendarza imprez kulturalnych oraz turystyczno-rekreacyjnych umożliwi lepsze ich promowanie, gospodarstwom agroturystycznym również ułatwi bardziej efektywne komponowanie ofert.

²⁷ Sadecka Organizacja Turystyczna, http://www.sot.org.pl/index.php?p=1_6_Produkty, data odczytu: 21 września 2011.

9.9 Rozwój współpracy pomiędzy podmiotami funkcjonującymi na analizowanym obszarze

Warunkiem koniecznym dla rozwoju turystyki na obszarze objętym działaniem LGD Korona Sadecka jest zacieśnienie współpracy pomiędzy wszystkimi podmiotami funkcjonującymi na tym terenie i związanymi z rynkiem turystycznym (bezpośrednio i pośrednio). Ważną rolę inicjującą ten rozwój ma Lokalna Grupa Działania. Tematowi temu poświęcono cały rozdział w dalszej części opracowania.

10. Promocja oferty gospodarstw agroturystycznych

Rozwój turystyki na obszarze objętym niniejszą koncepcją wymaga profesjonalnych, spójnych i skoordynowanych działań promocyjnych. Biorąc dość ograniczone dotychczasowe działania w tym obszarze należy skoordynować działania (np. wspólne kampanie LGD Korona Sądecka i stowarzyszenie gospodarstw agroturystycznych), a także zacieśnić współpracę z organizacjami branżowymi i instytucjami samorządowymi (np. wspólne działania z starostwem powiatowym w Nowym Sączu przy udziale w targach branżowych).

Oprócz event marketingu, marketing internetowy stanowił będzie kluczowy obszar aktywności promocyjnej LDG Korona Sądecka, stowarzyszenia gospodarstw agroturystycznych oraz innych instytucji funkcjonujących na analizowanym terenie, a zainteresowanych rozwojem turystyki. Większość badań marketingowych wskazuje internet jako główne źródło informacji na temat oferty turystycznej, w tym również na temat agroturystyki. Obserwuje się dynamicznie wzrastający poziom aktywności użytkowników Internetu we wszystkich grupach wiekowych. Aby oferta turystyczna gmin: Chełmiec, Grybów, Kamionka Wielka, mogła skutecznie docierać do turystów należy zdecydowanie zmienić swoją strategię działania w internecie.

Oprócz zaprezentowanych poniżej działań (punkty 10.1 – 10.12) konieczne jest wdrożenie działań w zakresie buzz marketingu oraz viral marketingu z wykorzystaniem Internetu. Kampanie takie (oprócz wskazanych poniżej działań) powinny być na bieżąco projektowane i wdrażane.

Proponowane działania w zakresie promocji oferty gospodarstw agroturystycznych:

- 10.1 stworzenie profesjonalnego serwisu internetowego,
- 10.2 pozycjonowanie serwisu internetowego w wyszukiwarce internetowej,
- 10.3 bieżąca analiza aktywności internautów na omawianej stronie internetowej,
- 10.4 stworzenie systemu identyfikacji wizualnej,
- 10.5 wdrożenie systemu oznaczeń gospodarstw agroturystycznych i oferty turystycznej,
- 10.6 prezentacja oferty gospodarstw agroturystycznych w mediach społecznych (m.in. poprzez buzz marketing),
- 10.7 promocja gospodarstw agroturystycznych poprzez materiały poligraficzne,
- 10.8 public relations,
- 10.9 linki sponsorowane,
- 10.10 prezentacja oferty gospodarstw agroturystycznych podczas wybranych targów turystycznych,
- 10.11 inne działania promujące agroturystykę.

10.1 Stworzenie profesjonalnego serwisu internetowego stowarzyszenia gospodarstw agroturystycznych

Serwis internetowy stowarzyszenia gospodarstw agroturystycznych powinien być podstawowym nośnikiem informacji o ofercie gospodarstw, atrakcjach turystycznych, imprezach kulturalnych, walorach regionu itp.. Biorąc pod uwagę takie kryteria jak:

- aktywność internetowa na innych podobnych serwisach branżowych,
- zmiany technologiczne zarówno hardware i software,
- wzrost zainteresowania hipermediami, jako nowoczesnym nośnikiem informacji,
- wzrost efektywności oddziaływania,
- profil współczesnego turysty,
- odpowiedź na stopniowe przemiany na rynku turystycznym,
- odpowiedź na działania konkurencji.

Współczesne trendy na rynku turystycznym wskazują, iż strona internetowa stała się zasadniczą formą dotarcia do potencjalnych turystów oraz wirtualną wizytówką ich oferty dostępną w każdej chwili z każdego miejsca. Dlatego tak ważne jest by podjąć kroki mające na celu przygotowaniu profesjonalnej, przejrzystej i estetycznej strony prezentującej ofertę gospodarstw agroturystycznych i wszystkich atrakcji rejonu. Strona powinna w profesjonalny sposób prezentować te elementy oferty, które mają kluczowe znaczenie przy wyborze oferty (poniżej zaprezentowano przykładowe treści jakie powinny znajdować się w serwisie). Jest to odpowiedź na zmiany, jakie zachodzą na rynku turystycznym oraz głębokie przemiany społeczne, jakie możemy zaobserwować wśród prawie wszystkich grup wiekowych potencjalnych klientów (zmiany wynikające z głównie z podłoża demograficznego, społecznego oraz technologicznego). Wzrost natężenia konkurencji na rynku turystycznym w Polsce, wzrost zamożności społeczeństwa, „otwarcie granic”, a co za tym idzie większa dostępność ofert zagranicznych sprawiły, iż m.in. miejscowości turystyczne, ośrodki turystyczne, a także poszczególne gospodarstwa agroturystyczne zmuszone są walczyć o potencjalnych turystów. Atrakcyjna strona internetowa stała się głównym nośnikiem informacji oraz sposobem promocji oferty agroturystycznej wśród potencjalnych klientów - podmiotów znajdujących się bezpośrednio i pośrednio w obszarze ich zainteresowania.

Obecne serwisy internetowe (m.in. strony internetowe urzędów gmin) promujące ofertę turystyczną na terenie gmin: Chełmiec, Grybów i Kamionka Wielka należy ogólnie ocenić jako mało atrakcyjne dla wskazanych grup docelowych. Dlatego też należy podjąć prace nad wdrożeniem nowego bardziej użytecznego serwisu internetowego. Proponuje się aby serwisem tym koordynowało stowarzyszenie gospodarstw agroturystycznych przy współpracy z LGD Korona Sądecka.

Cele serwisu internetowego :

- informowanie o ofercie gospodarstw agroturystycznych i oferowanych atrakcjach dodatkowych,
- prezentacja walorów Sądeczyny i kształtowanie jej wizerunku (szczególnie obszaru działania LGD Korona Sądecka),
- kształtowanie relacji z turystami, mieszkańcami omawianych gmin, a także pomiędzy samymi gospodarstwami agroturystycznymi (m.in. poprzez zaangażowanie użytkowników serwisu, efektywne zarządzanie informacją, uwiarygodnienie promowanych atutów - budowanie zaufania do stowarzyszenia i gospodarstw agroturystycznych.

Grupa docelowa:

- turyści poszukujący oferty gospodarstw agroturystycznych,
- mieszkańcy miejscowości objętych działaniem LGD Korona Sądecka,
- mieszkańcy sąsiednich miejscowości,
- właściciele gospodarstw agroturystycznych,
- media, administracja samorządowa, inne instytucje.

Koordynator realizacji serwisu: stowarzyszenie gospodarstw agroturystycznych wraz z LGD Korona Sądecka

Proponowane treści serwisu internetowego m.in.:

- prezentacja każdego z gospodarstw agroturystycznych (zdjęcia wraz z ustandaryzowanym opisem),
- prezentacja wszystkich dodatkowych atrakcji turystycznych analizowanego obszaru,
- system rezerwacji miejsc we wszystkich gospodarstwach agroturystycznych należących do stowarzyszenia,
- prezentacja produktów regionalnych możliwych do nabycia z prezentowanych gospodarstw agroturystycznych,
- kalendarz imprez, wydarzeń na terenie analizowanych gmin i w okolicy,
- dodatkowe informacje związane m.in. z prognozą pogody
- baza dodatkowych użytecznych informacji obejmująca m.in. informacje nt środków transportu, oferty instytucji kulturalnych, punktów gastronomicznych (z całej Sądeczyny),
- inne np.: galeria, forum, odnośniki do innych narzędzi internetowych (Facebook, You Tube, Twitter, Flickr, itp.),
- inne użyteczne informacje.

Formy promocji serwisu internetowego stowarzyszenia gospodarstw agroturystycznych:

- adres serwisu na wszystkich materiałach promocyjnych (drukowanych),
- podczas konferencji prasowej prezentującej cele i zakresy funkcjonowania omawianego stowarzyszenia gospodarstw agroturystycznych oraz nowy serwis internetowy,
- podczas eventów organizowanych na terenie analizowanych gmin i innych miejscowości na Sądeczynie,
- pozycjonowanie serwisu w Internecie,
- linki sponsorowane,
- promocja poprzez serwisy społecznościowe,
- inne formy promocji,

Wybrane zasady istotne przy realizacji serwisu internetowego:

- zdjęcia zamieszczone w serwisie i prezentujące poszczególne gospodarstwa agroturystyczne powinny być wykonane przez profesjonalnego fotografa i powinny prezentować ofertę w ustandaryzowany sposób,
- serwis internetowy powinien być systematycznie aktualizowany,
- serwis powinien być dopasowany do systemu identyfikacji wizualnej stowarzyszenia,
- serwis powinien umożliwiać turystom tworzenie w oparciu o różne opcje (atrakcje turystyczne) własnych pakietów usług, z których skorzystają podczas pobytu na analizowanym terenie,

- serwis powinien być multimedialny, atrakcyjny graficznie, użyteczny zarówno dla młodych, jak i starszych odbiorców,
- wskazanym byłoby docelowo przygotowanie wersji min. angielskiej i niemieckojęzycznej.

10.2 Pozycjonowanie serwisu internetowego stowarzyszenia gospodarstw agroturystycznych w wyszukiwarce internetowej

Pozycjonowanie serwisu internetowego stowarzyszenia gospodarstw agroturystycznych na obszarze objętym LGD Korona Sądecka to szereg działań mających na celu skuteczne wypromowanie omawianego serwisu w wynikach wyszukiwania wyszukiwarek internetowych np. Google. Pozycjonowanie polega na zapewnieniu stałego dostępu do serwisu internetowego robotom wyszukiwarek oraz na regularnym zwiększeniu (maksymalizowaniu) szans na jego odnalezienie przez nie w sieci, czyli tzw. budowaniu popularności serwisu. Pozycjonowanie serwisu internetowego omawianego stowarzyszenia jest procesem ciągłym, który wymaga stałej, systematycznej pracy nad poprawą widoczności serwisu. Skutecznie pozycjonowana strona internetowa stowarzyszenia gospodarstw agroturystycznych powinna się znajdować w czołówce wyników wyszukiwania dla wyrażen kluczowych związanych z tematyką agroturystyki, wypoczynku, rekreacji (odpowiednio dobranych słów i zwrotów, które najlepiej opisują jej zawartość oraz najskuteczniej wspomagają realizację postawionych przed nią zadań.

Pozycjonowanie omawianego serwisu należy zlecić specjalistycznej firmie (np. w drodze przetargu). O pozycjonowaniu serwisu internetowego należy pamiętać w trakcie jego projektowania i realizacji, tak był pod tym kontem zoptymalizowany. Wiedzą na ten temat dysponuje i często bezpłatnie udostępnia firma pozycjonująca serwis. Firma taka służy bezpłatnym dostępem do wiedzy biznesowej i marketingowej oraz świadczy bezpłatne usługi w ramach optymalizacji strony:

- optymalizacja nagłówka strony,
- optymalizacja kodu źródłowego,
- ustawienie przekierowań z domen dodatkowych,
- usunięcie przekierowań na stronie mających niekorzystny wpływ na proces pozycjonowania,
- usunięcie identyfikatorów sesji z adresów wewnątrz serwisu,
- optymalizacja tekstów na stronie pod kątem pozycjonowanych słów kluczowych,
- optymalizacja wewnętrzna linków,
- podpięcie pod stronę główną skryptów monitorujących.

10.3 Bieżąca analiza aktywności internautów na stronie internetowej stowarzyszenia

Analiza aktywności na stronie internetowej stowarzyszenia gospodarstw agroturystycznych stanowi podstawę wszelkich działań związanych z jej modyfikacją, rozbudową i promocją. Omawiane stowarzyszenie przy współpracy z LGD Korona Sądecka powinno prowadzić bieżącą analizę i ocenę ww aktywności. Analiza ta powinna obejmować m.in.:

- liczba odwiedzin na stronie internetowej,
- liczba odsłon na stronie internetowej,
- bezwzględna liczba niepowtarzalnych użytkowników na stronie internetowej,
- współczynnik odrzuceń stronie internetowej,

- średni czas spędzony na stronie internetowej,
- przegląd źródeł odwiedzin na stronie internetowej,
- ranking słów kluczowych,
- ranking witryn odsyłających.

Wyniki analizy aktywności w analizowanym serwisie internetowym mogą stanowić cenne źródło informacji przy projektowaniu kolejnych kampanii promocyjnych.

10.4 Stworzenie systemu identyfikacji wizualnej

System identyfikacji wizualnej stowarzyszenia gospodarstw agroturystycznych na obszarze objętym działaniem LGD Korona Sądecka to zespół różnorodnych elementów graficznych pozwalający odbiorcom na rozpoznanie podmiotów i atrakcji turystycznych związanych z tym rejonem i odróżnienie od oferty innych regionów i instytucji. Dla omawianego obszaru stanowi on swoisty kod optyczny i estetyczny. Kod ten daje gospodarstwom agroturystycznym i innym podmiotom możliwość przekazania sygnałów, na których im najbardziej zależy, czyli takich, które budują i utrwalają ich dobry wizerunek w otoczeniu ale przede wszystkim wyrażają ich tożsamość i główne wartości. Tożsamość wizualna analizowanego terenu stanowi jeden z jego czterech filarów systemu tożsamości, oprócz postawy samych gospodarstw agroturystycznych, zachowania ich przedstawicieli i komunikowania się z otoczeniem.

System identyfikacji wizualnej jest jednym z najważniejszych elementów kształtowania wizerunku stowarzyszonych gospodarstw agroturystycznych i ich oferty, a jego podstawę stanowi charakterystyczny znak graficzny stowarzyszenia. W chwili obecnej brak jest spójnego oznaczenia istniejących gospodarstw agroturystycznych, a także atrakcji turystycznych na analizowanym obszarze. Uporządkowanie kwestii identyfikacji wizualnej jest więc działaniem niezwykle ważnym, który w istotnym stopniu wpływa na decyzje podejmowane w przyszłości. W celu opracowania spójnego, profesjonalnego systemu identyfikacji wizualnej należałoby zlecić to zadanie doświadczonemu grafikowi, który elastycznie dopasuje wymienione poniżej przykładowe elementy tego systemu do potrzeb wszystkich zainteresowanych podmiotów.

W skład systemu identyfikacji wchodzić powinny następujące elementy:

- typografia,
- kolorystyka (wykorzystywana przez stowarzyszenie i gospodarstwa agroturystyczne),
- wzory dokumentów (np. „filmówki”, koperty),
- wizytówki,
- pieczętki,
- teczki,
- tablice informacyjne (np. przy atrakcjach turystycznych),
- drogowskazy (wskazujące drogę do gospodarstw agroturystycznych, do atrakcji turystycznych),
- gadżety związane z agroturystyką,
- materiały ekspozycyjne m.in.: roll-up reklamowy,
- inne elementy.

10.5 Wdrożenie systemu oznaczeń gospodarstw agroturystycznych i oferty turystycznej

Każde gospodarstwo powinno zostać oznaczone zgodnie z systemem identyfikacji wizualnej. Dotyczy to oznakowań przy drodze wskazujących ich lokalizację. Ponadto system oznaczeń powinien obejmować wszystkie atrakcje turystyczne na omawianym obszarze. Ważnym jest aby system oznaczeń był spójny z systemem identyfikacji wizualnej.

10.6 Prezentacja oferty gospodarstw agroturystycznych w mediach społecznych (m.in. poprzez buzz marketing)

W ramach funkcjonalnego rozwoju internetu social media wpisują się w Web 2.0. Przykładem wykorzystania w praktyce Web 2.0 są: Nasza-klasa, Blip, Facebook, Twitter, You Tube. Społeczne media to kanały komunikacyjne umożliwiające interakcję między internautami za pomocą technologii takich jak: blogi, fora, grupy dyskusyjne, wiki, podcasty, emaile, komunikatory, VoIP, dzielenie się muzyką, wideo oraz zdjęciami.

Tradycyjne media nastawione są na nadawanie informacji, czyli ich przekaz z góry na dół. W mediach społecznych każdy internauta może publikować lub komentować, zatem zaciera się granica między twórcą a czytelnikiem (użytkownikiem tych treści). Tworzenie i publikowanie treści w mediach tradycyjnych jest dostępne dla nielicznych – wymaga kapitału, wiedzy, specjalistycznych umiejętności. Narzędzia social media są łatwo (i zwykle za darmo) dostępne dla każdego internauty. Bariery wejścia są niskie – czyli informacje może tworzyć każdy internauta. Media społeczne znacznie szybciej niż tradycyjne dostarczają informacji – każdy może być dziennikarzem, wystarczy być we właściwym miejscu we właściwym czasie i mieć np. telefon komórkowy z dostępem do sieci. Treści tworzone przez prasę, telewizję, czy radio raz opublikowane nie mogą być zmienione. Co więcej ich żywotność jest często krótka (TV, radio). W odróżnieniu od nich social media to system, gdzie raz stworzona treść może być w nieskończoność przetwarzana, edytowana, agregowana czy cytowana i praktycznie jest nie do usunięcia – „Internet pamięta wszystko”. Media społecznościowe są praktycznie niemożliwe do kontrolowania przez jakąkolwiek „grupę wpływu”. Większość ich zawartości jest tworzona przez użytkowników i to oni decydują co zostanie opublikowane, co będzie czytane a co zmienione. Dobrym przykładem czym są media społeczne i jak funkcjonują, jest proces powstawania definicji na Wikipedii (Wikipedia to jeden z najlepiej znanych na świecie przykładów social media). Ta definicja jest wspólnym mianownikiem opinii wyrażonych na blogach, Twitterze, forach, komentarzach. Social media cały czas się zmieniają, a za tymi zmianami będzie podążała strategia marketingowa LGD Korona Sąddecka oraz strategia marketingowa stowarzyszenia gospodarstw agroturystycznych na omawianym obszarze.

Proponowane przykładowe działania w ramach prezentacji oferty gospodarstw agroturystycznych w mediach społecznych:

- prezentacja informacji o LGD Korona Sąddecka oraz o stowarzyszeniu gospodarstw agroturystycznych i ich ofercie na Wikipedii,

- stworzenie na You Tube jednego ogólnego profilu LGD Korona Sąddecka i/lub stowarzyszenia gospodarstw agroturystycznych, który zajmowałby się gromadzeniem oraz dzieleniem się różnymi filmami np.:
 - prezentacja walorów krajobrazowych terenu objętego działaniem LGD Korona Sąddecka w formie krótkich filmów,
 - prezentacja oferty turystycznej (np. ścieżki przyrodnicze) w formie krótkich filmów,
 - relacje z wydarzeń/imprez w formie krótkich filmów,
- wykorzystanie platformy do dzielenia się zdjęciami online np. Flickr. Daje to możliwość np.:
 - pogrupowania zdjęć w kategorii,
 - komentowania i oceniania zdjęć,
 - dzielenie się zdjęciami,
 - możliwość targowania zdjęć, tworzenia zorganizowanych kolekcji oraz w łatwy i szybki sposób pokazów slideshow bez znajomości programowania,
- tworzenie grup tematycznych/dyskusyjnych na serwisach społecznościowych,
- powiadamianie o wydarzeniach, imprezach poprzez np. Facebooka,
- „inspirowanie tematyczne” dyskusji na różnego rodzaju forach w ogólnie tematycznych oraz branżowych serwisach internetowych,
- inne działania promocyjne w oparciu o media społeczne.

10.7 Promocja gospodarstw agroturystycznych poprzez materiały poligraficzne

Obok promocji z wykorzystaniem internetu materiały poligraficzne stanowią istotne narzędzie komunikowania oferty turystycznej.

Proponuje się realizację następujących form poligraficznych:

- widokówki (prezentujące m.in. walory krajobrazowe gmin objętych działaniem LGD Korona Sąddecka). Widokówki mogłyby być do nabycia m.in. w gospodarstwach agroturystycznych.
- minifoldery prezentujące sposoby atrakcyjnego pobytu/wypoczynku/spędzenia wolnego czasu/ zabawy podczas pobytu w omawianych gospodarstwach agroturystycznych. Folder powinien promować bardziej sposoby wypoczynku, zabawy itp. – pozytywne emocje, niż same gospodarstwa agroturystyczne. Ważnym jest aby analizowany mini folder podkreślał iż oferta skierowana jest do różnych grup odbiorców, a jego forma wyraża podstawowe wartości charakterystyczne dla regionu. Obok wymienionych informacji mini folder powinien zawierać „mocne” przekierowanie na serwis internetowy, w którym turyści będą mogli zdobyć szczegółowe informacje na temat wszystkich gospodarstw, ich oferty, dodatkowych atrakcji, a ponadto będą tam mogli dokonać rezerwacji pobytu. Minifoldery byłyby adresowane głównie do mieszkańców innych regionów Polski i za granicą (poza Sąddecką). Wskazaniem byłoby przygotowanie docelowo również wersji anglojęzycznej i niemieckojęzycznej. Minifoldery byłyby dystrybuowane m.in. podczas targów branżowych, poprzez biura turystyczne, poprzez samych turystów odwiedzających omawiane gminy.
- ulotki z całorocznym kalendarzem wydarzeń/ imprez kulturalnych, turystycznych mających miejsce na terenie omawianych gmin i w najbliższej okolicy (w których mogą brać udział „zatrzymując” się na analizowanym terenie). Ulotka –

kalendary imprez byłaby adresowana zarówno do Sądeczyny, jak i innych regionów Polski.

- Roll up promujący ofertę gospodarstw agroturystycznych (prezentujący adres serwisu internetowego stowarzyszenia gospodarstw agroturystycznych),
- Katalogi prezentujące pakiety oferty (przykładem są katalogi przygotowane przez Sądecką Organizację Turystyczną).
- Inne materiały poligraficzne w zależności od bieżących potrzeb.

10.8 Public relations

Działania w zakresie PR mogą się sprowadzać m.in. do:

- organizacji konferencji prasowych (przy okazji istotnych tematów np. powstanie nowego stowarzyszenia gospodarstw agroturystycznych, otwarcie nowego sezonu, itp.),
- przygotowywanie publikacji na tematy związane z turystyką/ agroturystyką i publikowanie ich w mediach lokalnych, regionalnych i ogólnopolskich (w tym na portalach branżowych),
- bieżącą obsługę dziennikarzy np. poprzez podsyłanie notatek prasowych,
- nieformalne spotkania integracyjne,
- opracowania i wdrożenia Systemu Identyfikacji Wizualnej,
- opracowania Kodeksu Dobrych Praktyk dla gospodarstw agroturystycznych,
- inne działania w zakresie PR.

10.9 Linki sponsorowane

Linki sponsorowane to jedna z form reklamy tekstowej w wyszukiwarkach internetowych np. Google (AdWords). Linki sponsorowane to rodzaj reklamy kontekstowej, która jest wyświetlana obok naturalnych (organicznych) wyników wyszukiwania w wyszukiwarkach internetowych w odpowiedzi na zapytanie internauty – szukane frazy kluczowe. Linki sponsorowane prezentowane są również na stronach serwisów partnerskich, czyli w tzw. sieci kontekstowej. Głównym atutem linków sponsorowanych jest możliwość precyzyjnego dotarcia do grupy odbiorców, która w danym momencie poszukuje konkretnej informacji, produktu lub usługi.

Głównym celem wykorzystania linków sponsorowanych przez stowarzyszenie gospodarstw agroturystycznych jest promocja oferty gospodarstw w czasie i miejscu (na stronach internetowych dopasowanych tematycznie), w którym jest największe zainteresowanie daną ofertą.

Koszty działań promocyjnych wykorzystujących linki sponsorowane uzależnione są od popularności danych słów kluczowych. Można dowolnie kształtować swoją kampanię poprzez:

- możliwość ustalania budżetu dziennego (maksymalna kwota wydawana dziennie na kliknięcia),
- możliwość wyboru miejsc docelowych gdzie wyświetlana jest reklama,
- możliwość wyboru godzin i dni emisji reklamy,
- możliwość ograniczenia ilości kliknięć na dzień,
- możliwość tworzenia wielu odmian tekstów reklamowych,
- możliwość zmiany, wykluczenia słów kluczowych.

Koszt kliknięcia waha się od 0,80 do 1,20+ zł w zależności od popularności słowa. Minimum budżetu (miesiąc) ok. 1 500 zł. Działania promocyjne w oparciu o linki sponsorowane mogłyby być uruchomione jedynie w krótkim okresie, w którym jest największe zainteresowanie ofertą agroturystyczną.

10.10 Prezentacja oferty gospodarstw agroturystycznych podczas wybranych targów turystycznych

Udział w targach branżowych i promocja oferty rejonu (w tym oferty gospodarstw agroturystycznych) może być realizowana „we własnym zakresie” (poprzez LGD Korona Sąddecka i/ lub stowarzyszenie gospodarstw agroturystycznych) lub wspólnie z innymi podmiotami (np. wspólnie ze Starostwem Powiatowym w Nowym Sączu, z organizacjami branżowymi: SIT, SOT). Jednym z kluczowych czynników warunkujących sposób udziału w targach będą najczęściej koszty, czas i ograniczenia organizacyjne.

10.11 Inne działania promujące agroturystykę na obszarze objętym LGD Korona Sąddecka

Wśród innych działań promujących agroturystykę na obszarze objętym LGD Korona Sąddecka należałoby wymienić m.in.:

- promowanie prac dyplomowych i magisterskich poświęconych problemom rozwoju agroturystyki na omawianym obszarze (PWSZ, WSB-NLU), propozycje nowych rozwiązań mogłyby być wdrażane w praktyce,
- prezentowanie oferty omawianych gospodarstw agroturystycznych przy okazji różnych konferencji i seminariów organizowanych np. przez uczelnie, instytucje samorządowe, stowarzyszenia branżowe, w tym również konferencji międzynarodowych (prezentacja oferty na tle wybranych problemów),
- reklama outdoorowa – kilka tablic przy głównych szlakach komunikacyjnych, wjazdowych na Sądecczyznę zachęcających do skorzystania z oferty gospodarstw agroturystycznych (wraz z adresem serwisu internetowego stowarzyszenia),
- standardowe wizytówki dla każdego z gospodarstw agroturystycznych (zgodnie z systemem identyfikacji wizualnej).

Niezależnie od wymienionych powyżej i zalecanych form promocji należy pamiętać, że największą reklamą dla gospodarstwa agroturystycznego jest zadowolony gość. Zadowoleni turyści rekomendują dane gospodarstwo agroturystyczne innym osobom (rodzinie, znajomym, prezentują swoje opinie na różnych forach internetowych). Najważniejszym celem powinno być zdobycie pierwszych gości, a także dotarcie do tych, którzy o danej ofercie agroturystycznej jeszcze nie wiedzieli, mają natomiast ochotę na wypoczynek na wsi.

Tak jak zostało to już powyżej wspomniane popularną formą promocji są targi turystyczne ale nie jest to sposób najlepszy. Na imprezach tych pojawiają się z reguły profesjonalści, rzadziej można tam spotkać amatorów wczasów. Biorąc jednak pod uwagę, że jedną z grup docelowych działań stowarzyszenia będą profesjonalści (np. biura turystyczne), warto prezentować na targach omawiana ofertę. Przykładowo można to realizować wspólnie ze Starostwem Powiatowym w Nowym Sączu, które uczestniczy w wielu tego typu imprezach.

Realizacja promocji wspólnie poprzez stowarzyszenie pozwoli taniej i skuteczniej dotrzeć do klientów. W Europie Zachodniej odpowiednie znaki widać już na autostradach, a przy drogach lokalnych jest ich wiele.

Materiały poligraficzne promujące omawiane gospodarstwa agroturystyczne powinny być prezentowane w wielu miejscach m.in.: w punktach informacji turystycznej, w biurach turystycznych, w wybranych punktach gastronomicznych, na stacjach paliw, podczas wydarzeń turystycznych, a także podczas wspomnianych targów branżowych. Ale najważniejsze jest wspólne działanie. I to nie tylko w kwestii promocji, ale również w tworzeniu wspólnej dla danego regionu bazy atrakcji turystycznych.

Podsumowując, aby promocja oferty agroturystycznej na obszarze objętym działaniem LGD Korona Sądecka była skuteczna musi być przeprowadzona profesjonalnie, spójnie (m.in. zgodnie z systemem identyfikacji wizualnej, wszystkie gospodarstwa w podobny sposób), oraz konsekwentnie w dłuższym okresie. Warto pamiętać aby w promocji zwracać uwagę na unikalne elementy oferty i promować pozytywną energię (jaka jest w przyrodzie, jaką mają gościnni gospodarze, jaką można poczuć przy okazji wszystkich wydarzeń/ imprez organizowanych na omawianym terenie).

11. Relacje LGD Korona Sądecka z gospodarstwami agroturystycznymi i innymi podmiotami zaangażowanymi w rozwój turystyki

Dobra współpraca LGD Korona Sądecka z gospodarstwami turystycznymi i innymi podmiotami zaangażowanymi w rozwój turystyki na omawianym obszarze stanowi warunek realizacji zarówno Lokalnej Strategii Rozwoju, jak i niniejszej Koncepcji Rozwoju Turystyki. Oprócz gospodarstw agroturystycznych, samorządów lokalnych – urzędów gmin, relacje warto rozwijać m.in. z uczelniami, organizacjami branżowymi, starostwem powiatowym, mediami, biurami turystycznymi. Poniżej zaprezentowano sugerowane działania sprzyjające rozwojowi współpracy pomiędzy LGD Korona Sadecka a innymi ww podmiotami. Podstawowym celem takiej współpracy jest rozwój turystyki na omawianym obszarze „trzech gmin”

Kluczowe czynniki przemawiające za rozwojem współpracy pomiędzy LGD Korona Sądecka z gospodarstwami agroturystycznymi na terenie gmin: Chełmiec, Grybów, Kamionka Wielka:

- realizacja celów LGD Korona Sądecka zapisanych w strategii,
- wsparcie gospodarstw agroturystycznych w zakresie szkoleń, doradztwa,
- integracja środowisk odpowiedzialnych za rozwój turystyki z obszaru omawianych gmin.

Proponowane działania LGD Korona Sądecka w relacji z gospodarstwami agroturystycznymi:

- 11.1 doradztwo w zakresie aplikacji o zewnętrzne środki finansowe (w tym środki UE),
- 11.2 bieżące doradztwo w zakresie prowadzenia działalności,
- 11.3 organizacja szkoleń podnoszących jakość świadczonych usług,
- 11.4 zainicjowanie powołania stowarzyszenia gospodarstw agroturystycznych,
- 11.5 reprezentowanie gospodarstw agroturystycznych (stowarzyszenia gospodarstw) podczas imprez,
- 11.6 organizowanie różnych spotkań z rolnikami prowadzącymi gospodarstwo agroturystyczne (w tym cyklicznych spotkań integracyjnych),
- 11.7 promocja oferty gospodarstw agroturystycznych.

Proponowane działania LGD Korona Sądecka w relacji z uczelniami i szkołami (głównie z terenu „trzech gmin”):

- 11.8 organizowanie konferencji i seminariów poświęconych problematyce turystyki,
- 11.9 realizacja na uczelniach projektów w ramach prac magisterskich i dyplomowych (w tym projektów badawczych),
- 11.10 opracowanie case studies – realizowanych podczas zajęć dydaktycznych na uczelniach i w szkołach (problematyka turystyki na omawianym obszarze),
- 11.11 uczestnictwo/ prowadzenie prezentacji przez przedstawicieli LGD Korona Sądecka w zajęciach dydaktycznych poświęconych problemom turystyki (podczas kursów specjalnościowych – „na turystyce”),

- 11.12 prezentacja przez przedstawicieli LGD Korona Sądecka atrakcji przyrodniczych/turystycznych w szkołach podstawowych, gimnazjalnych (np. ścieżek przyrodniczych),
- 11.13 organizowanie wspólnych wypraw, rajdów, wycieczek rowerowych szlakami m.in. na terenie „trzech gmin”,
- 11.14 organizowanie konkursów dla studentów i uczniów związanych z projektowaniem oferty turystycznej rejonu, jej promocją itp.
- 11.15 popularyzacja oferty turystycznej i rekreacyjnej (w tym imprez, wydarzeń) skierowanej do młodych osób poprzez różnego rodzaju tablice informacyjne w szkołach i na uczelniach (dotyczy to również uczelni i szkół spoza „trzech gmin”).

Proponowane działania LGD Korona Sądecka w relacji ze Starostwem Powiatowym w Nowym Sączu:

- 11.16 wspólny udział w targach branżowych (bądź tylko dystrybucja materiałów promocyjnych LGD Korona Sądecka przez przedstawicieli starostwa podczas targów),
- 11.17 wspólne wydawnictwa promocyjne (bądź tylko zamieszczanie przez starostwo w swoich publikacjach informacji o ofercie „trzech gmin”),
- 11.18 udział we wspólnych wydarzeniach kulturalnych, turystycznych, rekreacyjnych,
- 11.19 promocja kalendarza imprez organizowanych na terenie LGD Korona Sądecka poprzez starostwo (wpisanie wydarzeń z obszaru „trzech gmin” w kalendarz imprez całego powiatu),
- 11.20 realizacja wspólnych projektów, w tym również projektów finansowanych ze środków UE (dotyczy to również projektów gdzie starostwo jest jedną z instytucji partnerskich²⁸ - projekty takie można wykorzystać np. do promocji produkt lokalnych),
- 11.21 dystrybucja materiałów promujących wydarzenia kulturalne, turystyczne i rekreacyjne na terenie „trzech gmin” poprzez różnego rodzaju standy, tablice plakaty i ulotki w urzędzie starostwa,
- 11.22 promocja LGD Korona Sądecka w serwisie internetowym starostwa (m.in. logo, „przelinkowanie”, charakterystyka LGD i oferty turystycznej rejonu),
- 11.23 inne wspólne działania.

Proponowane działania LGD Korona Sądecka w relacji z biurami turystycznymi:

- 11.24 dystrybucja materiałów promocyjnych w biurach turystycznych,
- 11.25 zapraszanie pracowników biur turystycznych na organizowane przez LGD wydarzenia,
- 11.26 opracowanie pakietów ofert turystycznych i rekreacyjnych z terenu „trzech gmin”,

²⁸ Dla przykładu aktualnie rozpoczęty projekt finansowany ze środków Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy pt. "Lokalne inicjatywy na rzecz rozwoju regionalnego powiatu gorlickiego i nowosądeckiego". Budżet projektu wynosi 7,5 mln franków szwajcarskich, które zostaną przeznaczone na wzmocnienie potencjału społeczno-gospodarczego subregionu, w tym na promocję rozwój turystyki. Liderem projektu jest Małopolska Agencja Rozwoju Regionalnego, partnerami - trzy instytucje: Małopolska Organizacja Turystyczna oraz powiaty gorlicki i nowosądecki.

Proponowane działania LGD Korona Sądecka w relacji z innymi podmiotami:

- 11.27 współpraca z punktami informacji turystycznej²⁹ (m.in. dystrybucja materiałów promocyjnych w punktach, zapraszanie pracowników takich punktów na organizowane przez LGD wydarzenia),
- 11.28 redagowanie artykułów i innych publikacji dla mediów lokalnych (Sądeczanin, Gazeta Krakowska i inne) i ogólnopolskich (branżowych czasopism i branżowych portali internetowych np. www.turystyka24h.pl/artykuly.php, <http://turystyka.gdzieszukac.pl>). Tematyka publikacji sprowadzała by się do analizy problemów związanych z turystyką, a przy okazji promowanie oferty i rejonu,
- 11.29 organizowanie konferencji prasowych i zapraszanie mediów (konferencje prasowe przed wybranymi dużymi eventami, konferencja otwierająca sezon turystyczny itp.),
- 11.30 stworzenie własnej nagrody, przyznawanej (np. w 3 – 4 kategoriach) przez kapitułę (w skład której wchodziłoby przedstawicieli różnych środowisk na czele z LGD Korona Sądecka) za osiągnięcia w obszarze turystyki w mijającym roku, nagrody wręczane byłyby na spotkaniu podsumowującym sezon turystyczny,
- 11.31 rozbudowa własnego serwisu internetowego (LGD Korona Sądecka) połączonego z przyszłym serwisem stowarzyszenia gospodarstw agroturystycznych,
- 11.32 współpraca przy projektowaniu i wdrożeniu Bazy Informacji Turystycznej, obsługa bazy oraz jej bieżąca aktualizacja,
- 11.33 opracowanie informatora dla rolników (potencjalnych kwaterodawców),
- 11.34 redagowanie Magazynu Społeczności objętych działaniem LGD Korona Sądecka,
- 11.35 współpraca przy organizacji cyklicznych spotkań przedstawicieli gospodarstw agroturystycznych,
- 11.36 współpraca przy tworzeniu nowego serwisu internetowego dla stowarzyszenia gospodarstw agroturystycznych,
- 11.37 koordynacja spraw związanych z pozycjonowaniem nowego serwisu w Internecie,
- 11.38 analiza aktywności internautów w nowym serwisie,
- 11.39 wsparcie przy wdrożeniu systemu rezerwacji miejsc w gospodarstwach agroturystycznych (system będzie częścią nowego serwisu internetowego stowarzyszenia gospodarstw agroturystycznych),
- 11.40 koordynowanie kalendarza imprez turystycznych i rekreacyjnych z omawianego obszaru,
- 11.41 koordynacja prac nad stworzeniem i wdrożeniem Systemu Identyfikacji Wizualnej dla obszaru objętego działaniem LGD Korona Sądecka (w tym dla stowarzyszenia i samych gospodarstw agroturystycznych, produktów lokalnych itp.),

²⁹ Punkty Informacji Turystycznej w Powiecie Nowosądeckim: CENTRUM INFORMACJI TURYSTYCZNEJ, 33-300 Nowy Sącz, ul. Piotra Skargi 2, tel. 018 443 55 97, 444 24 22, e-mail: cit@sarr.com.pl, www.cit.com.pl; CENTRUM INFORMACJI TURYSTYCZNEJ, 33-380 Krynica-Zdrój, ul. Piłsudskiego 8, tel. 018 471 61 05, e-mail: biurokot@poczta.onet.pl, biuro@kot.org.pl, www.kot.org.pl, CENTRUM INFORMACJI TURYSTYCZNEJ, 33-370 Muszyna, ul. Rynek 31, tel./fax 018 477 79 22, 472 59 44, tel. 018 472 59 22, e-mail: cit@muszyna.pl, www.muszyna.pl; PUNKT INFORMACJI TURYSTYCZNEJ, 33-350 Piwniczna-Zdrój, ul. Rynek 11, tel. 018 446 83 25.

- 11.42 możliwość reprezentowania podmiotów związanych z turystyka w „trzech gminach” w kontaktach z innymi instytucjami i osobami (wewnątrz i na zewnątrz),
- 11.43 inne działania.

12. Streszczenie

Głównym celem działań określonych w niniejszym opracowaniu jest rozwój turystyki na obszarze gmin objętych działaniem LGD Korona Sąddecka. Cel ten może być osiągnięty poprzez popularyzację obecnych atutów obszaru oraz rozwój nowych (w tym przede wszystkim rozwój agroturystyki). W szczególności rozwój turystyki może być osiągnięty poprzez m.in.: rozwój infrastruktury turystycznej, rozwój oferty kulturalnej (wzbogacającej ofertę turystyczną), rozwój oferty rekreacyjnej, spójną kompleksową promocję oferty turystycznej i kulturalnej omawianego rejonu, rozwój agroturystyki (jeden z priorytetów), promocję produktów tradycyjnych i lokalnych, rozwój współpracy pomiędzy podmiotami związanymi bezpośrednio bądź pośrednio z branżą turystyczną.

Grupa docelowa do której wymienione działania będą kierowane lub przy współpracy której owe działania będą wdrażane obejmuje zarówno osoby fizyczne jak i organizacje (komercyjne i non profit). Grupę docelową tworzą zarówno podmioty korzystające z oferty turystycznej analizowanego rejonu - usługobiorcy, jak i podmioty współtworzące ofertę – współorganizatorzy wydarzeń, właściciele gospodarstw agroturystycznych, samorządy, partnerzy wydarzeń, media, LGD Korona Sąddecka, sponsorzy, uczelnie, organizacje branżowe (turystyczne) i inne.

Uwzględniając obecne zasoby trzech gmin objętych działaniem LGD Korona Sąddecka oraz ich lokalizację, a także jakość oferty turystycznej w sąsiednich miejscowościach można zakładać, że jednym z podstawowych obszarów aktywności turystycznej będzie agroturystyka (tematowi temu poświęcono istotną część opracowania). Warto zwrócić uwagę, że oferta turystyczna „trzech gmin” powinna być rozwijana m.in. w takim zakresie aby była komplementarną w stosunku do oferty sąsiednich miejscowości (możliwość skorzystania z oferty również przez turystów przebywających w sąsiednich miejscowościach np. Nowy Sącz, Krynica, Grybów). Należy pamiętać również, że dużą grupę odbiorców oferty turystyczno –rekreacyjnej stanowią będą mieszkańcy trzech gmin: Chełmiec, Grybów, Kamionka Wielka, i mieszkańcy sąsiednich miejscowości.

Istotnym czynnikiem warunkującym rozwój turystyki na obszarze działania LGD Korona Sąddecka jest efektywne zarządzanie informacją turystyczną. Dotyczy to zarówno informacji wewnętrznych, jak i zewnętrznych. W tym zakresie proponuje się m.in. stworzenie profesjonalnej bazy informacji turystycznej, opracowanie informatora dla rolników (potencjalnych kwatery dawców), wydawanie magazynu społeczności gmin objętych Lokalną Strategią Rozwoju, a także organizowanie cyklicznych spotkań przedstawicieli środowisk związanych z turystyką, w tym głównie właścicieli gospodarstw agroturystycznych.

Agroturystyka to forma wypoczynku w warunkach zbliżonych do wiejskich. Może być połączona z pracą u osoby zapewniającej nocleg. Traktowana jako alternatywne do rolnictwa źródło dochodu mieszkańców małych miejscowości. Agroturystyka to forma masowej turystyki obejmująca różnego rodzaju usługi, począwszy od zakwaterowania, poprzez częściowe lub całonocne posiłki, a także inne oferty/atrakcje/formy wypoczynku np.: wędkarstwo i jazdę konną, po uczestnictwo w pracach gospodarskich. Polega na wykorzystaniu piękna krajobrazu wiejskiego i uatrakcyjnianiu gościom pobytu udziałem w codziennych zajęciach w gospodarstwie, w tradycyjnym rzemiośle artystycznym (np.

haftowanie, szydełkowanie), w obrzędach ludowych oraz w przygotowywaniu potraw regionalnych, połączonym z wypiekiem chleba, wyrobem serów lub wędlin. Specyfika działalności agroturystycznej polega na jej nietypowym, oryginalnym charakterze. Różne są też oczekiwania przyjeżdżających na wieś turystów, jedni preferują kontakt z przyrodą, inni poznanie tradycji i kultury ludowej, jeszcze inni możliwość uprawiania sportów np. jazdy konnej. Dlatego trudno jest stworzyć uniwersalny nie tylko międzynarodowy, ale i krajowy czy nawet regionalny model agroturystyki. Rozwój agroturystyki jest bardzo pożądanym kierunkiem rozwoju turystyki, niemniej jednak należy zwrócić uwagę na jego możliwe konsekwencje. Agroturystyka obliczona jest m.in. na rozwój i wzrost dochodów właścicieli takich gospodarstw. Jednak stopniowo taka działalność prowadzona z sukcesem może motywować do ograniczenia działalności rolniczej, a to w konsekwencji może prowadzić do stopniowego zaniku typowej agroturystyki i sprowadzić się jedynie do wynajmu pokoi przez ich właścicieli.

Procedura założenia gospodarstwa agroturystycznego jest prosta. Uruchomienie takiej działalności wymaga minimum formalności w urzędzie gminy. Kluczowym dla powodzenia takiej działalności jest dobry pomysł na przyciągnięcie turystów i oferowane im odpowiednich atrakcji. Oprócz regionalnej kuchni, bardzo często w ofertach pojawiają się wycieczki bryczką, urządzenie grilla czy też ogniska, sporty wodne, wypożyczanie rowerów itd. Wraz z poszukiwaniem oryginalnego pomysłu, kształtowaniem unikalnej oferty kluczowym jest zorganizowanie jej profesjonalnej promocji. Najmniej formalności związanych z założeniem gospodarstwa agroturystycznego mają rolnicy, dla których podstawą funkcjonowania jest uprawa ziemi czy hodowla, a którzy agroturystykę chcą traktować jako dodatkowe źródło dochodu. Rolnik, który chce wynajmować pokoje na terenie swoich gospodarstw, miejsca do ustawienia namiotu, a także sprzedawać posiłki domowe lub świadczyć inne usługi związane z pobytem turystów na terenie jego gospodarstwa, musi jedynie zgłosić ten fakt w urzędzie gminy, który włączy prowadzone przez niego gospodarstwo agroturystyczne do ewidencji gospodarstw agroturystycznych.

Obecna oferta zdecydowanej większości gospodarstw agroturystycznych na obszarze trzech analizowanych gmin: Chełmiec, Grybów i Kamionka Wielka jest bardzo zbliżona do siebie. Gospodarstwa agroturystyczne oferują podstawowy zakres usług. Do wyjątków w prezentacji oferty gospodarstw należy określenie zwracające uwagę, że dany podmiot specjalizuje się w czymś, że podkreśla coś oryginalnego na tle najbliższej „konkurencji” np. „oferta skierowana jest do gości preferujących aktywny wypoczynek”. Ponadto oferta omawianych gospodarstw jest bardzo słabo promowana. Na podstawie przeprowadzonej analizy warto zwrócić uwagę również, że liczba gospodarstw agroturystycznych na terenie gmin Chełmiec i Grybów jest mniejsza od liczby tego typu podmiotów w innych gminach Powiatu Nowosądeckiego.

Oferta oficjalnie funkcjonujących gospodarstw agroturystycznych jest bardzo słabo promowana (zdecydowana większość gospodarstw nie posiada własnej strony internetowej, a informacje zawarte na stronach internetowych urzędów gmin ograniczą się w większości jedynie do adresów i ogólnych opisów. Problem w tym, że turyści nie mają ochoty odwiedzać serwisów internetowych urzędów po to by znaleźć miejsce na wypoczynek. Oferta gospodarstw agroturystycznych jest sformułowana sztapowo, bardzo podobnie w przypadku wszystkich

gospodarstw. Prezentacje ofert gospodarstw nie zawierają informacji o istotnych cechach wyróżniających te podmioty na rynku. Ponadto prezentacje gospodarstw agroturystycznych najczęściej nie zawierają informacji o dodatkowej ofercie, z której mogą korzystać turyści w okolicy (na obszarze „trzech gmin”). Należy również zwrócić uwagę na relatywnie słabe wykorzystanie różnorodnych branżowych baz danych (w tym branżowych portali internetowych) do promocji oferty omawianych gospodarstw agroturystycznych. Jako słabą należy również ocenić promocję analizowanych gospodarstw agroturystycznych poprzez lokalne i regionalne Punkty Informacji Turystycznej.

Charakterystycznym jest stosunkowo niski poziom współpracy pomiędzy poszczególnymi gospodarstwami agroturystycznymi oraz pomiędzy nimi a innymi podmiotami funkcjonującymi na rynku turystycznym. Niekorzystnym jest brak kategoryzacji jakości usług oferowanych przez gospodarstwa agroturystyczne na analizowanym obszarze oraz brak oznaczenia lokalizacji gospodarstw agroturystycznych ułatwiających turystom dojazd do nich. Ponadto obserwowany jest słaby przepływ informacji zarówno wewnątrz jak i na zewnątrz.

Na obszarze objętym działaniem LGD Korona Sądecka występują sprzyjające warunki do rozwoju agroturystyki. Stworzenie i rozwój atrakcyjnej dla turystów oferty gospodarstw agroturystycznych stanowi kluczowy czynnik warunkujący sukces. Warto zwrócić przy tym uwagę aby oferta ta była jak najbardziej oryginalna – wyróżniająca się na tle oferty innych gospodarstw agroturystycznych - zachęcająca do przyjazdu. Poza tym niezwykle istotne jest jej skuteczne wypromowanie. Oferta wypoczynku i rekreacji przygotowana na materiałach promocyjnych musi być tak sformułowana, aby w pełni oddawała rzeczywistość, a jednocześnie zawierała wszystkie elementy interesujące potencjalnego turystę. Istotnym aspektem jest również umiejętnie skalkulowanie cen.

Dla sprawnego dostępu do oferty noclegowej w omawianych gospodarstwach ważny jest efektywny ich system rezerwacji. Projektując ofertę gospodarstw warto pamiętać o jej uzupełnieniu o produkty tradycyjne i lokalne. W zakresie rozwoju oferty gospodarstw agroturystycznych proponuje się m.in.: rozwój współpracy pomiędzy gospodarstwami agroturystycznymi (powstanie stowarzyszenia gospodarstw agroturystycznych), wprowadzenie systemu zarządzania informacją turystyczną, stworzenie systemu rezerwacji miejsc noclegowych, rozwój produktów tradycyjnych i lokalnych, stworzenie pakietów ofert, poddanie się kategoryzacji lub stworzenie własnego systemu kategoryzacji oferty gospodarstw agroturystycznych, stworzenie/ uzupełnienie kalendarza imprez kulturalnych oraz turystyczno – rekreacyjnych, a także rozwój współpracy pomiędzy wszystkimi podmiotami funkcjonującymi na analizowanym obszarze.

Rozwój turystyki na obszarze objętym niniejszą koncepcją wymaga profesjonalnych, spójnych i skoordynowanych działań promocyjnych. Oprócz event marketingu, marketing internetowy powinien stanowić kluczowy obszar aktywności promocyjnej LDG Korona Sądecka, stowarzyszenia gospodarstw agroturystycznych oraz innych instytucji funkcjonujących na analizowanym terenie, a zainteresowanych rozwojem turystyki. Większość badań marketingowych wskazuje internet jako główne źródło informacji na temat oferty turystycznej, w tym również na temat agroturystyki. Obserwuje się dynamicznie wzrastający poziom aktywności użytkowników Internetu we wszystkich grupach wiekowych. Aby oferta turystyczna gmin: Chełmiec, Grybów, Kamionka Wielka, mogła skutecznie docierać do turystów należy zdecydowanie zmienić strategię

działania/prezentacji w internecie. W zakresie działań mających na celu promocję analizowanej oferty należy m.in.: stworzyć profesjonalny serwis internetowy, pozycjonować serwis internetowy w wyszukiwarce internetowej, prowadzić bieżące analizy aktywności internautów na omawianej stronie internetowej, stworzyć system identyfikacji wizualnej, wdrożyć system oznaczeń gospodarstw agroturystycznych i oferty turystycznej, prezentować ofertę gospodarstw agroturystycznych w mediach społecznych (m.in. poprzez buzz marketing), promować ofertę turystyczną (w tym gospodarstwa agroturystyczne poprzez materiały poligraficzne, linki sponsorowane, prezentację oferty gospodarstw agroturystycznych podczas wybranych targów turystycznych, a także działania w zakresie public relations. Oprócz zaprezentowanych powyżej działań konieczne jest zwiększenie aktywności w zakresie viral marketingu z wykorzystaniem Internetu.

Jednym z warunków realizacji zarówno Lokalnej Strategii Rozwoju, jak i niniejszej Koncepcji Rozwoju Turystyki jest dobra współpraca LGD Korona Sądecka z gospodarstwami agroturystycznymi i innymi podmiotami zaangażowanymi w rozwój turystyki na omawianym obszarze. Zadania LGD Korona Sądecka w relacji z gospodarstwami agroturystycznymi mogłyby się sprowadzać m.in. do: doradztwa w zakresie aplikacji o zewnętrzne środki finansowe (w tym środki UE), bieżącego doradztwa w zakresie prowadzenia działalności, organizacji szkoleń podnoszących jakość świadczonych usług, inicjowanie powołania stowarzyszenia gospodarstw agroturystycznych, reprezentowanie gospodarstw agroturystycznych (stowarzyszenia gospodarstw) podczas różnorodnych imprez, organizowanie różnych spotkań z rolnikami prowadzącymi gospodarstwo agroturystyczne (w tym cyklicznych spotkań integracyjnych), a także promocję oferty gospodarstw agroturystycznych.

Warto zwrócić uwagę również na działania LGD Korona Sądecka w relacji z uczelniami i szkołami (głównie z obszaru trzech analizowanych gmin). W ramach tych działań proponuje się m.in.: organizowanie konferencji i seminariów poświęconych problematyce turystyki, realizację na uczelniach projektów w ramach prac magisterskich i dyplomowych (w tym projektów badawczych), opracowanie case studies – realizowanych podczas zajęć dydaktycznych na uczelniach i w szkołach (problematyka turystyki na omawianym obszarze), uczestnictwo/ prowadzenie prezentacji przez przedstawicieli LGD Korona Sądecka poświęconych problemom turystyki (podczas kursów specjalnościowych – „na turystyce”). Cenne byłyby również inne działania obejmujące prezentacje przez przedstawicieli LGD Korona Sądecka atrakcji przyrodniczych/ turystycznych w szkołach podstawowych, gimnazjalnych (np. ścieżek przyrodniczych), organizowanie wspólnych wypraw, rajdów, wycieczek rowerowych, organizowanie konkursów dla studentów i uczniów związanych z projektowaniem oferty turystycznej rejonu, jej promocją, a także popularyzacją oferty turystycznej i rekreacyjnej (w tym imprez, wydarzeń) skierowanej do młodych osób poprzez różnego rodzaju tablice informacyjne w szkołach i na uczelniach (dotyczy to również uczelni i szkół spoza „trzech gmin”).

Szereg działań LGD Korona Sądecka mogłaby podejmować wspólnie ze Starostem Powiatowym w Nowym Sączu. Byłyby to na przykład wspólny udział w targach branżowych, wspólne wydawnictwa promocyjne, udział we wspólnych wydarzeniach kulturalnych, turystycznych, rekreacyjnych, wspólna promocja kalendarza imprez organizowanych na terenie LGD Korona Sądecka, dystrybucja materiałów promujących wydarzenia kulturalne, turystyczne i rekreacyjne na

terenie „trzech gmin” w urzędzie starostwa, promocję LGD Korona Sądecka w serwisie internetowym starostwa oraz realizacją wspólnych projektów, w tym również projektów finansowanych ze środków UE.

Ważnym partnerem LGD Korona Sądecka są również biura turystyczne. Zacieśnienie współpracy z tymi podmiotami mogłoby się przełożyć na lepszą dystrybucję materiałów promocyjnych w biurach turystycznych. Ponadto relacje te byłyby rozwijane poprzez zapraszanie pracowników biur turystycznych na organizowane przez LGD wydarzenia, a także opracowanie pakietów ofert turystycznych i rekreacyjnych z terenu „trzech gmin”.

Rozwój turystyki na obszarze gmin Chełmiec, Grybów, Kamionka Wielka wymaga zacieśnienia współpracy z punktami informacji turystycznej, redagowanie artykułów i innych publikacji dla mediów lokalnych i ogólnopolskich (branżowych czasopism i branżowych portali internetowych, organizowanie konferencji prasowych i zapraszanie mediów na wydarzenia kulturalne, turystyczne i rekreacyjne, koordynowanie kalendarza imprez turystycznych i rekreacyjnych z omawianego obszaru, a także koordynacja prac nad stworzeniem i wdrożeniem Systemu Identyfikacji Wizualnej dla omawianego obszaru.

13.Załączniki

Załącznik nr 1: Minimalne wymagania co do wyposażenia dla innych obiektów,
w których świadczone są usługi hotelarskie

**Minimalne wymagania co do wyposażenia dla innych obiektów,
w których świadczone są usługi hotelarskie**

– Dziennik Ustaw Nr 66 poz. 665 Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 13.06.2001

Załącznik nr 7

Lp.	Wymagania
I. Dla wynajmowania miejsc na ustawienie namiotów i przyczep samochodowych	
1	Teren obozowiska wyrównany, suchy, ukształtowany w sposób zapewniający odprowadzanie wód opadowych i uprzątnięty z przedmiotów mogących zagrażać bezpieczeństwu
2	Punkt poboru wody do picia ¹⁾ i potrzeb gospodarczych
3	Miejsce wylewania nieczystości płynnych odpowiednio zabezpieczone i oznakowane
4	Pojemnik na śmieci i odpady stałe, regularnie opróżniany
5	Ustęp utrzymany w czystości
II. Dla wynajmowania miejsc w namiotach, przyczepach mieszkalnych, domkach turystycznych i obiektach prowizorycznych	
6	Stanowiska dla namiotów i przyczep mieszkalnych oraz dojścia do stanowisk utwardzone
7	Oświetlenie dojść do stanowisk i obiektów higieniczno-sanitarnych
8	Półka lub stelaż na rzeczy osobiste
9	Oddzielne łóżka lub łóżka polowe dla każdego korzystającego z namiotu w odległości nie mniejszej niż 30 cm pomiędzy łóżkami
III. Dla wynajmowania miejsc i świadczenia usług w budynkach stałych	
10	Ogrzewanie – w całym obiekcie w miesiącach X-IV, temperatura minimum 18°C
11	Instalacja sanitarna: zimna woda przez całą dobę i dostęp do ciepłej wody ²⁾
12	Maksymalna liczba osób przypadających na jeden w.h.s. - 15
13	Wyposażenie podstawowe w.h.s. 1) natrysk lub wanna z zabezpieczeniem antypoślizgowym 2) umywalka z blatem lub półką i wieszakiem na ręcznik 3) WC 4) lustro z górnym lub bocznym oświetleniem 5) uniwersalne gniazdko elektryczne z osłoną 6) pojemnik na śmieci (niepalny lub trudnopalny) 7) dozownik do płynnego mydła i ręczniki papierowe
IV. Dla wynajmowania miejsc noclegowych w pomieszczeniach wspólnych (salach)	
14	Powierzchnia sal nie mniejsza niż 2,5m ² – na jedną osobę (przy łóżkach piętrowych 1,5m ²)
15	Wyposażenie sal sypialnych: 1) łóżko jednoosobowe o wym. 80 x 190 2) oddzielne zamykane szafki dla każdej osoby 3) stół 4) krzesła lub taborety (1 na osobę) lub ławy 5) wieszak na odzież wierzchnią 6) lustro 7) Oświetlenie ogólne i lampka nocna przy wyjściu z pomieszczenia
16	Dostęp do w.h.s. jak w lp. 12 i 13
V. Dla wynajmowania samodzielnych pokoi	
17	Powierzchnia mieszkalna w m ² : 1) pokój 1- i 2-osobowy – 6 m ² 2) pokój większy niż 2-osobowy – dodatkowo 2 m ² na każdą następną osobę ³⁾
18	Zestaw wyposażenia meblowego: 1) łóżka jednoosobowe o wym. 80 x 190 2) łóżka dwuosobowe o wym. 120 x 190 3) nocny stolik lub półka przy każdym łóżku 4) stół lub stolik 5) krzesło lub taboret (1 na osobę, lecz nie mniej niż 2 na pokój) lub ława 6) wieszak odzież oraz półka lub stelaż na rzeczy osobiste

19	Pościel dla jednej osoby: 1) kołdra lub dwa koce 2) poduszka 3) poszwa 4) poszewka na poduszkę 5) prześcieradło
20	Oświetlenie – minimum jeden punkt świetlny o mocy 60 W
21	Zasłony okienne zaciemniające
22	Dostęp do w.h.s. jak w lp. 12 i 13
23	Kosz na śmieci niepalny lub trudnopalny

Objaśnienia odnośników i skrótów:

¹⁾ - dopuszcza się miejsca biwakowania przy szlakach wodnych bez punktu poboru wody do picia

²⁾ - minimum dwie godziny rano i dwie godziny wieczorem o ustalonych porach

³⁾ - w pomieszczeniach o wysokości co najmniej 2,5 m dopuszcza się łóżka piętrowe – powierzchnia pokoju może zostać zmniejszona o 20%,

w.h.s. - węzeł higieniczno sanitarny.